Att göra slut med

Mary Steenburgen

Del I

1

26 december

Äntligen hade dagen kommit. Den, som jag väntat på i så många år och därför satt jag på tåget västerut från Stockholm.

Utanför kupéns fönster virvlade snön upp av tågets fart men det snöade inte denna decembereftermiddag, i stället var det bitande kallt. För att jag skulle kunna ta livet av mig var det viktigt att väderleksrapporten kunde utlova några dagars rejäl nattkyla och nu var stunden inne.

Jag hade valt ett vanligt tåg i stället för de nya snabbtågen för här kunde man få möjlighet att sitta helt ensam i en varm kupé. Det hade redan blivit mörkt utomhus och jag såg inte någonting av det förbiilande landskapet som jag annars känner så väl. Om jag tryckte huvudet mot

rutan och skuggade med händerna kunde jag blicka ut mot det iskylda landskapet. Jag såg den näst helt runda månen och den frusna jorden nödtorftigt täckt med ett tunt snölager i Södermanlands jordbruksbygd. Det var faktiskt så att jag trivdes. Att åka tåg älskar jag, särskilt om det är kallt ute för då känns värmen i tåget extra gott. I fönstret speglade sig tågkorridoren och det förbigående genomsnittet av den svenska befolkningen - eller snarare den bästa delen av svenska folket, det tågåkande. Mammor med barn var överrepresenterade den här kvällen. Apelsiner var tågets doft. Jag förnam det svenska vemodet i tanken på att lämna detta liv.

Å andra sidan, detta hade jag ju sett fram emot länge, jag avstod från att ömka mig själv. Det var onödigt att grubbla över fattade beslut så jag behövde inte fundera i onödan. Det jag hade bestämt mig för att göra var rätt och tågets trivsel bara förgyllde mitt avsked från jordelivet. Jag tänkte inte dö som en olycklig man. Den lugna och varma stämningen som vissa tågresor kan skänka gjorde mig förtröstansfull. Allt gick bättre än efter beräkningarna - i den mån jag hade haft några djupare beräkningar förstås. Det frapperade mig när jag satt här att jag faktiskt aldrig

hade funderat på om det skulle bli sant. Jag hade för varje år blivit mer nedstämd och när idén om självmord dök upp slog tanken rot som en sorts befriare som skulle komma en dag när rätta kölden infann sig. Då skulle livssitutationens alla tristheter försvinna i ett lyckligt nostaligskt rus som sedan slutade med en befrielse.

Det är sant att när jag fattade mitt beslut att korta ner livet, efter att ha fullgjort min plikt som förälder, inbillade jag mig att slutet skulle kunna expedieras relativt omgående men så kom så mycket annat i vägen. Tillfälligtvis, över några år, började jag må riktigt bra. Dystra tankar bleknade bort och en oväntad motivation växte fram. Fast, den varade inte så länge så min planering växte sig stark igen och just denna julhelg samverkade alla faktorer och därmed var det dags för verkställighet. När jag satt på tåget kände jag mig alldeles lugn. Slutet och befrielsen var nära och jag hade turen att få njuta av de sista timmarna på ett priviligerat sätt.

Tåget saktade in vid en station och folk vimlade omkring och bytte positioner. Jag tittade med stort nöje på tumulten som uppstod när plötsligt allt måste ske på bara några minuter. Barn ska samlas ihop med packning och

fösas ut från vagnen samtidigt som andra, pensionärer med alltför stor packning, ska knöka sig in genom den trånga dörren. Jag insåg då mer än någonsin tidigare att jag njöt av att betrakta. Kanske borde jag ha lagt märke till denna egenskap hos mig lite tidigare och levt som en flanör i stället. I alla år har jag gått omkring på jorden och ställt till elände såsom arbetsmyra - vilket jag trodde jag var - när jag i stället var skapt att bara njuta av omgivningen... Fast det var fel, så var det naturligtvis inte, jag visste ju att jag hade gjort det jag gjort i livet i enlighet med en kallelse. Ändå passade jag på att skriva upp i minnet såsom det första ämnet att ta upp i diskussionerna uppe i himlen om hur mitt nästa liv skulle gestalta sig. Jag skulle kunna försöka föra fram önskemålet om att få en mera betraktande genuppsättning. Det skulle nog bespara mig många problem och visst - tyckte jag själv – var jag värd ett något lugnare tempo i nästa liv.

Men först måste jag få vila ut ordentligt - om jag skulle försöka med 25 års vila, som en första förhandlingsposition.

”Är det ledigt här” frågade plötsligt ett huvud i kupéns dörrspringa.

Jag log avmätt och inbillade mig att det kunde tolkas som ett javisst. Det glada kvinnohuvudet gjorde så och kom in. Jag hann upptäcka - innan jag vände mig inåt mig själv igen - att hon nog måste varit runt 40 år, ganska vackert ansikte som var inbäddat i en pälsfordrad kapuschong. Hon hade en vacker hållning och ett konfunderat leende som om vi var bekanta på något sätt – kände jag henne? Jag fylldes av oro en kort stund medan jag funderade, men nej, jag var ganska säker på att jag inte visste vem hon var. Visst var utseendet en aning bekant, men det kunde lika gärna vara från något TV-program.

Hennes mest framträdande packning var en korgbur med en katt i. Jag lät henne få klara sig själv med att hissa upp sin koffert på hatthyllan vilket hon gjorde utan att förlora humöret och medan tåget sakta rullade igång igen ordnade hon till klänning, frisyr och kattbur för att till sist vända blicken mot mig med ett leende - såg jag i ögonvrån. Jag hade som vana att i det längsta hålla mig för mig själv när jag åkte tåg. Jag respekterade andras vilja att få vara ifred och särskilt kvinnor brukade jag skona från den säkert störande - men kanske vanliga - upplevelsen att få samtala med en karl som kan misstänkas göra försök till

närmanden. En klok man mindes jag plötsligt att jag hade sett i mitt liv. Det var på skolan för några år sedan, han arbetade sin sista dag före pensionen och förväntades hålla tal. Fastän han hade arbetat på skolan i nästan fyrtio år och alltså hade hur mycket som helst av gamla minnen att berätta förstod han att ingen av de unga lärarna i lärarrummet ville lyssna på sådant. Han höll därför endast ett mycket kort men skämtsamt tacktal på högst två minuter. Han insåg att folk är ointresserade av andras liv och han kände sig tydligen så trygg med sig själv att han inte behövde summera sitt inför andra - möjligen sig själv och det kunde han göra hemma. Av rykten att döma har han uppenbarligen förblivit en lycklig pensionär. Den upplevelsen lärde mig att inte störa andra mer än nödvändigt.

Kvinnan hade plockat fram en medhavd tidning och försjönk i tystnad men jag började få problem med katten. Denne tittade oavvänt på mig med sina stora ögon, kvinnan hade placerat kattburen på sitsen precis mitt emot mig. Jag lockas ofta in i någon form att lycka när jag ser katter och det skulle inte vara nyttigt för mig just den här dagen med sitt mycket speciella innehåll. Katter påverkar mig mycket

positivt och om jag skulle ha bestämt mig för att leva vidare skulle det bero på ett beslut om att flytta ihop med en katt - och ingen annan. Katten var alltså ett klart störande inslag och ett hot . I valet mellan att vänligen be kvinnan att flytta på katten, eftersom denne störde mina självmordsplaner, eller att låtsas sova en stund bakom min ytterrock valde jag det senare.

Jag inrättade mig bekvämt bakom rocken och försökte vila under återstoden av färden. Någon stund senare kom ytterligare en person in i kupén, det var en man som av allt att döma var i min ålder. Hans vinnande sätt gentemot katten förde honom närmare kvinnan och deras samtal böljade fram och tillbaka mellan intresset för katter, konst och musik från sekelskiftet. Hennes syn på kulturfrågor i allmänhet påminde mig alltför väl om min egen. Jag hade för tre-fyra år sedan åkt omkring på främst folkhögskolor och hållt föredrag om historiska ämnen som också ibland inkluderade konst- och kulturepoker. Jag tvingade mig till att tänka på andra saker än att följa deras samtal.

Jag var och skulle stanna vid 45 år. Jag bodde i Stockholm sedan några år tillbaka och hade mestadels arbetat som lärare, främst i historia. Men Stockholm var

inte min hemstad, det har jag aldrig tyckt, den är för stor och ogästvänlig. Visserligen bodde jag, tack vare min rika hustrus familj på en liten avstickare från Norr Mälastrand men det hjälpte inte för skolan jag jobbade på ligger så långt därifrån att jag ändå fick anlita kollektivtrafiken för att komma dit. Jag försökte därför så ofta jag kunde att starta och avsluta arbetsdagen med att gå längs en promenadstig vid Norr Mälarstrand. Det hade den fördelen att jag hann sjunka in i den lite vänligare stämningen som uppstod då. Det är en väldigt fin promenad och det gjorde att det gick bra att bo stan.

Men inte heller det hjälpte, jag hade svårt att få till motivationen till ett liv. Det var när vår dotter hade blivit stor och flyttat hemifrån som jag upptäckte min totala ensamhet. Det spelade ingen roll att jag aldrig var ensam hemma för min hustru och jag hade allt mindre att säga varandra och från hennes bekantskapskrets var jag utestängd, tack och lov, och någon egen hade jag inte. Det hade jag inte ens i min hem- och födelsestad. Mina vänner från ungdomstiden hade alla flyttat därifrån. Det var makalöst deprimerande att varje morgon överraskas av att det var en ny dag som har anlänt och att jag inte kunde göra

någonting åt det. De nattliga drömmarna hade ofta varit positiva så uppvaknandet blev brutalt – innan jag till slut tog mig samman och accepterade realiteten. Nej, det var jobbet som dolde min ensamhet men vid terminsuppehållet vid jul blev ensamheten blixtbelyst på ett katastrofalt sätt. Det blev så uppenbart att den enda räddningen var att försöka låta bli att rädda sig – att inte acceptera realiteten. Jag såg fram emot att få somna in. Jag smet ifrån allt som fanns och inte heller förmådde jag mig att skriva ett avskedsbrev. Jag grubblade en stund över vilka ord jag skulle använda men alla var så banala att jag inte klarade av det. Jag trodde inte att min hustru ens skulle vilja ha något.

När jag klev av tåget tittade kvinnan med oförställd häpnad på mig. Avvaktande tog jag stegen ut från tåget och ner på perrongen i det som jag alltid har betraktat som min hemstad. Klockan var fem på eftermiddagen, tempraturen var säkert under -15 och jag hade nått slutstationen i mitt liv.

2

Jag hade inte varit i min hemstad sedan jag blev ivägkörd av mobben på skolan för nästan fem år sedan och så här vid första anblicken syntes stan inte ha ändrats alls. Med en viss förundran över detta gick jag i sakta tempo huvudgatan från stationen fram mot stans centrum. Skorna knarrade i den hårda snön och kylan bet i öron och kind. Jag hade inte brytt mig om att ta på mig vare sig mössa eller handskar för jag trodde att mitt intresse för hur stan hade utvecklats skulle kunna hålla undan känslan av kyla åtminstone tills alkoholen skulle börja göra verkan. Jag tyckte annars att det inte var någon större idé att uppskjuta det nödvändiga i onödan så det vara lika bra att starta nedkylningsprocessen så tidigt som möjligt. Kvällen kunde bli lång annars.

Fastän jag hade bott i stan i sammanlagt mer än 30 år kunde jag inte upptäcka några djupare känslor för vad jag

såg. Det var nog så att fem år inte var tillräckligt lång tid för att det skulle kännas som att jag kommit tillbaka, snarare försvann den tid som jag hade varit borta från stan och promenaden kändes ganska vardaglig. Jag frös redan duktigt.

Det var först när jag kom till skolan som känslorna sparkade till på allvar i magtrakten. Skolan ligger en liten bit utanför stadskärnan på vägen mot det hus som var mitt barndomshem. På denna skola hade jag varit elev i nio år innan jag började gymnasiet och det var en lycklig tid - tack och lov. Det var naturligtvis dessa härliga minnen som gjorde att jag aldrig någonsin ens begrundade något annat alternativ än att en gång bli lärare. Efter högskolestudierna hade jag, som jag tyckte då, turen att få komma tillbaka till denna fina skola. Även om lärarkåren var långtifrån intakt när jag återkom var det ändå tillräckligt många kvar för att jag skulle känna mig hemmastadd och välkommen. Det var i själva verket det som kom att bli problemet. Jag hade varit ungdomligt enfaldig att tro att detta var min skola. Det var ju jag som var född i stan och min rättighet att härska i skolan härledde jag ur samma rätt som att passagerarna på Mayflower var de egentliga amerikanerna. Utan att förstå

det betraktade jag mer än halva lärarkåren som främlingar. Efter att hela skolans lärarkår och jag sedermera kom att hamna i var sin skyttegrav och som resulterade i min strålande förlust hade jag tänkt mycket på detta - när blir man förståndig? Kan man någonsin säga att man handlar efter klokt förstånd. Jag var ungdomligt omogen och förstod inte att lärarkåren bestod av en mängd människor som hade den vanliga uppsättningen av snäll välmenthet mot elever men dessutom en traditionell blandning av längtan efter en ny bil, djupt liggande hat mot avvikande personer och en inskränkt kollegialitet där ingen lärare kunde, eller ens ville, lämna flocken. Lärarkollektivet riggade upp passande Potemkinkulliser kring denna Jantelagstiftning som inte märktes förrän kollektivet utsattes för stress men då var domen desto hårdare.

Jag ville inte längre gå så snabbt nu. Skolans fönster, som vette mot gatan hade en magnetism som fick mina steg att kortas ner. En kort sekund fick jag infallet att jag med snöbollar skulle krossa varenda fönster utmed gatan och jag böjde mig ner för att forma en snöboll, men som tur var gick inte det på grund av kylan. Det skulle ju påföljande dag av polisen kunnat härledas till mitt besök i stan, som då

skulle ha blivit känt och min sorti ur livet skulle målas upp på skolan som precis lika barnsligt som allt annat jag hade företagit mig i deras ögon.

Det var dags att ta den första smutten ur mina två medhavda whiskeybuteljer. Jag gick undan från gatan och in på skolgården. Där satte jag mig på en iskall bänk och njöt av den fina whiskeysmaken. Detta var verkligen en höjdpunkt i livet, jag behöll spriten länge i munnen och registrerade varenda smakmolekyl. Det var livet - att samma dag som man gjorde slut på det knöt an till sin lyckliga barndoms skola. Jag lyckades tränga undan lärartiden för en stund och mindes mina barndomskamrater. Hur vi grabbar hade spelat handboll på skolgården men också att vi mestadels lyckades överbrygga avståndet mellan killar och tjejer. Det är inte bara whiskeyn som värmer i magen, det var med stor värme jag tänkte på hur vi åtminstone periodvis kunde komma tjejerna nära - och då menar jag inte kroppsligt utan själsligt - vilket jag nog alltid anat var det viktigaste. Det utmanar förstås den vanliga manliga åsikten i lika stor utsträckning som jag utmanade lärarkåren när jag var på skolan.

Jag tog upp flaskan igen, (egentligen är det en bourbon jag dricker) skruvade av korken och tog denna gång en rejäl klunk. Nu fanns det ingen anledning att dröja längre. Den euforiska kicken kom med första klunken, ett minnesfragment från barndommen fick räcka. Med en bister min kring munnen reste jag mig upp och gick ut mot gatan igen. Strax innan jag nådde ut på denna tog jag mig ytterligare en djävel.

Jag började gå mot mitt barndomshem. Kylan vek undan och jag kände inte av något annat än den första berusningens dragning i kindmusklerna. Jag gick med fastare steg och märkte efter ett tag att tankarna började återkomma till de sketna lärarna och speciellt till den värste av dem alla, rektorn som höll i yxans skaft. Det var han som slutligen sprängde in en kil mellan mig och Lena och som gjorde det möjligt för lärarkåren att kasta all försiktighet. Det svek som Lenas klarade jag bara av att snudda vid men rektorn älskade jag att mörda, jag hade gjort det i tankarna över dussintalet gånger under årens lopp.

Efter en stund nådde jag huset där jag hade bott i mer än femton år och svängde sedan av till den järnvägsbank, som

ligger mindre än tvåhundra meter därifrån. Innan jag klättrade över skyddsstängslet tog jag ytterligare en sup och tände den första cigaretten - jag hade tre paket med mig och det var tilltaget med stor marginal mot vad jag trodde mig behöva.

Jag klättrade upp mot järnvägsspåret och satte mig vid rälsen. För att inte frysa rumpan av mig la jag dit min ihopvikta tröja. Den tröjan hade jag för säkerhets skull tagit av mig på tågtoaletten strax innan jag kom fram.

Jag satte mig bredvid rälsen och vände blicken mot mitt gamla barndomshem, tände en cigarett och vred av kapsylen på flaskan för fjärde (eller femte) gången i kväll. Nu skulle jag alltså ha ett djäkla party för mig själv. Jag hann med att göra en snabbsummering av mitt liv innan jag kroknde och la mig att sova tvärs över rälsen. Om jag inte skulle hinna med att frysa ihjäl innan midnatt så borde det vid den tiden ha kommit åtminstone ett tåg även om det bara är ett industispår.

*

Jag tog skolan med storm när jag tillträdde min första lärartjänst. Det var ett vikariat förvisso men tanken var att jag skulle få stanna. Utan att ha riktigt förstått det hade jag

klivit in i vuxenvärlden direkt från skolvärden och jag hade ingen som hjälpte - eller varnade mig. Mina gamla lärare älskade att anspela på mina meriter som elev, jag var inget stort ljus i skolan men jag var populär. Studierna hade jag klarat på grund av en god kombination av gener och en studievan hemmiljö.

Den kvinnliga lärarkåren, av vilken endast ett fåtal återstod från min skoltid var hänförd. Det är ingen tvekan om att jag friskade upp stämningen redan från första dagen och visst behövdes det. Lärarna hade problem. Eftersom jag på mitt omogna sätt inte hade brytt mig om att följa problemutvecklingen i skolvärlden under min studietid förstod jag aldrig den djupare bakgrunden men vid denna tid hade diciplinen blivit sju resor värre och det fanns inte en enda lärare som inte hade rutit högt varje skoldag.

Efter ett antal år som lärare på skolan hade jag upptäckt att det enda verkligt härliga med lärarkåren bestod bara av en enda person och det var Lena. Vid samma tid upptäckte de andra lärarna också att det bara varit inför henne som mina påfågelsfjädrar hade glänst. De som upptäckte det först var några av mina ogifta manliga kollegor som jag inte hade känt från min elevtid. Det blev allt mer uppenbart för

dem att jag var ett allvarligt hot i deras inbördes kamp om att vinna Lenas ynnest. Det var en handfull män som länge hade hållt en intern fred bara genom det faktumet att ingen av dem hade en chans att konkurrera ut de andra. Lena behandlade dem rart, varmt och rättvist. Men jag blev ett problem eftersom jag - utan att själv begripa det - fick en djupt vänskaplig kontakt som utvecklades till ett besynnerligt förhållande eftersom vi började bli förälskade i varandra utan att någon av oss ville erkänna det. Till slut började även kvinnorna upptäcka det och då var min popularitet slut.

Mina äldre manliga lärarkollegor upptäckte aldrig någonting.

Jag räddades till slut. Lena blev förälskad i en militär på besök i staden och flyttade till Norrland, fick barn och levde säkert lyckligt utan att jag behövde bekymra mig om det. Vi hade nästan ingen kontakt alls på över sju år – men hon kom tillbaka och då anade vi att vårt förhållande hade överlevt som i en puppa. Det visste vi visserligen inte om men när vi sågs i januari 1989 hade vårt förhållande blivit till den vackraste fjäril. Det strålade om oss.

I 456 dagar levde Lena och jag i ett tillstånd av ljuv romantik. I efterhand vet jag att jag såg vita små fjädrar i tusental när jag tänkte på henne, vilket i och för sig är underligt eftersom hon hade alldeles korpsvart hår. Hon var lärare i franska och tillfälliga besökare vågade inte tilltala henne eftersom de trodde att hon var från Frankrike och därför inte talade svenska. Efter ett år lyckades den svårt sargade manliga lärarkåren åstadkomma en allians och få med sig rektorn på ett drama med grymma inslag. När rektorn ställde Lena inför ett val mellan karriären och mig tvingades hon välja karriären och sin familj. Jag var gift och hon också. Hennes familjesituation gjorde att jag ver en inkräktare. Hon visste att jag levde i ett totalt likgiltigt äktenskap men visste samtidigt att hon inte skulle ha vare sig mod eller lust att skilja sig. Lena var, till skillnad från mig, en klok person. Jag hade tidigare i mina tankar hypotetiskt ställt mig inför samma val men hade gjort mig själv häpen genom att försöka lura familjen att det handlade om vänskap. Så enfaldig var jag att jag trodde att vänskap mellan männsikor kunde få bli hur djup som helst. Min uppfattning skulle varit helt obegriplig för vem som helst om jag hade frågat. Lena tog då, i min fantasi, mitt parti

mot min inre åklagare och hon blev ett mentalt skydd för mig. Ända till dess att skolan ställde henne inför just den valsituationen - i verkligheten.

Lena ägnade en eftermiddag åt att förklara för mig om vad som egentligen var viktigt i livet - vår romans hade ju haft klart barnsliga inslag och nu fick det vara slut. Visserligen kunde vi ju vara vänner men vi borde båda två tänka på hur en sådan gemenskap ändå skulle ställa alla andra lärare i vattnet utanför vår lilla, vackra ö. Kort sagt, hon talade om för mig att hon inte tänkte prata mer med mig, annat än högst formellt, och att jag gjorde klokt i att uppföra mig på samma sätt. Hon lyfte inte ett ögonbryn när hon därefter såg hur vargflocken slet mig i stycken, när skyddet var borta. Kort därefter var jag så mentalt sargad att jag sjukskrev mig och för de sista veckorna på terminen dök det upp en vikarie för mig. Jag var sjukskriven terminen ut och strax före sommaren skrev jag till rektorn att jag avslutade min tjänst på skolan.

Det var lätt att övertyga min hustru Eva om det fördelaktiga i att flytta till hennes hemstad, hennes föräldrars och systrars stad Stockholm och söka en lärartjänst där. Orsaken till min önskan och bakgrunden höll

jag för mig själv men Eva blev glad. Hon passade på att avslöja att hon längtade tillbaka hem och att hon hade gjort det i flera år.

Kylan var nu helt borta, jag rökte på mitt andra paket och den första flaskan var mer än till hälften urdrucken. Det började kännas lite sentimentalt, som om jag var tillbaka i tiden för mina träffar med Lena. Jag undrade hur jag skulle reagera om jag såg henne komma ut ur huset där hon bodde. Jag såg det därifrån jag satt. Hon bodde i mitt hus, skulle jag vilja säga, allltså huset för min ungdomstid. Min familj bodde på översta våningen, hon hade sedan något år flyttat in i våningen därunder. Det som i vanliga hus kallas för lägenheter finns inte här, här rör det sig om våningar eftersom huset ligger i Vasastan. Alla som bor i Sverige vet hur husen ser ut i Vasastan och så ser det också ut här. Varenda familj i huset har mellan fyra och sex rum, alla våningar har serveringsgångar och jungfrukammare. Huset har samma exteriör som varje svensk stads Vasastäder. Jag kom från en priviligierad familj även om jag aldrig kände eller reflekterade över det . Jag märkte inte heller av det på min omgivning. Nå, en gång hände det faktiskt att jag blev

utskälld av en man som var lite smådrucken. Jag hade redan flyttat hemifrån då och mannen, som ju kände till mig väl, hade fräst att jag var en överklasstyp som inte borde finnas. Jag hade fått en sanning slängd i ansiktet först ett år efter att jag skulle ha brytt mig om det. Nej, jag skulle inte reagerat på något sätt om Lena och hennes man skulle komma ut ur huset. Hennes man hade bytt bana och blev en driftig ekonom och delägare i ett familjeföretag i stan. De hade blivit rika som troll naturligtvis. Men orsaken till att jag satt på en järnvägsbank och väntade på att förfrysa och dö var inte för Lenas skull. Jag satt på en järnvägsbank för att dessa kvarter var mitt ställe – inte Lenas eller någon annans – och jag hade återvänt dit. Kanske var jag besläktad med valarna. När det är dags att dö återvänder vi till varifrån vi kommer och det är just det som skedde med mig. Här hade jag gått i skola, jag kände varenda vrå i kvarteren och på den öppna planen mellan järnvägen och huset hade jag spelat fotboll med mina barndomskamrater hundratals gånger. Jag tänkte med emfas att det var här jag hörde hemma, det var här som jag skulle finna att porten till nästa rike snart skulle bli synlig och öppnas för mig. Jag skulle bli emottagen av en vänlig ande som ville mig väl. Jag

skulle bli välkomnad och kanske känna igen någon äldre person just från dessa kvarter.

Redan efter några år i Stockholm och efter nästan tjugo år som förälder till en dotter förlorade jag lusten att kämpa vidare i livet. Till ingen nytta levde vi i en fantastisk våning vid Norr Mälarstrand i ett hus som ägdes av Evas föräldrar. Visserligen kom de följande åren att bjuda på några små överaskande glädjetillfällen men också grym hopplöshet. Nu kände jag att jag behövde vila och den enda sanna vilan är den eviga vilan där det inte finns några löjliga regler som förpestar livet. Att jag satt här en kväll framför mitt ungdoms hus, i min gamla stad och drack en god bourbon var det enda av värde jag orkade föreställa mig och det låg i sakens natur att det bara kunde vara en engångsföreteelse, därför fick det vara slut med nostalgi för alltid.

Jag hade korkat upp den andra flaskan och på alla fyra kröp jag omkring på järnvägsspåret medan tankarna blev allt plågsammare. Jag mindes den första tiden i Stockholm efter att jag blivit avskild från lärarjobbet och hur jag försökte bearbeta katastrofen. Jag minns hur jag vandrade omkring vid strandkanten utmed Norr Mälarstrand och ibland gick långa promenader runt hela Kungsholmen och

ibland upp mot Birkastan. Där liggerTomtebogatan – min favoritdrömgata - den av Åke Holmberg beskrivna gata som spelar huvudrollen i ”Ture Sventon i Stockholm”. En icke alls märkvärdig gata men när jag kom dit kunde jag i min fantasi se den i ymnigt snöfall med flanerande julklappsköpare som går in och ut i butikerna, främst då förstås juvelerarbutiker som säljer heminredning i nysilver. I boken skildras dess lockelser för den ständigt närvarande plågan Ville Vessla som endast har lyckats infångas av privatdetektiv Ture Sventon. Jag blev alltid så känslosam när jag stod där vid början av Tomtebogatan.

Jag hade ihärdigt dolt den verkliga orsaken till min psykiska uttrötthet för min hustru och räddades av hennes likgiltighet inför min situation, som jag också framgångsrikt tonade ner omfattningen av.

Från min järnvägsbank blickade jag in i mörkret och tänkte på situationen att med mig i ljuset från järnvägsbelysning och min omgivning i kompakt mörker var det ju jag som syntes. Även om jag visste att jag var helt ensam kunde det, teoretiskt, stå hundra människor omkring mig, De skulle kunnat närma sig mig ljudlöst i den iskalla snön som gör allting ljudlöst. Jag fnissade till inför

den möjligheten och började uppsluppet sjunga ”On the banks of the Wabash, far away”. Det var förstås en ren tillfällighet att texten handlar om en nostalgisk dröm om barndomshemmet - snarare var det att jag ville pröva om jag hade någon röst kvar. Whiskeystämma heter det ju och den ligger ganska långt ner i tonregistret. Jag höll gärna till där för en gång i min ungdom blev jag varse att mitt naturliga omfång är andrabas. Det var jag mallig över för någon har påstått att det är lika snobbigt som att för kvinnor kunna finnas högt uppe i sopranregistret.

För länge sedan när jag bodde i min ungdoms hus, bodde en musikalisk familj också där, f.ö i den våning som nu Lena och hennes man bor i. De förstod att jag var andrabas och försökte få med mig i en kör där det var lite tunt med andrabasar. Jag gick inte med och jag beklagade aldrig det men att jag hade en röst som kunde ha varit värt något mindes jag med stillsam glädje. Så därför sjunger jag ”... oftentimes my thoughts revert to scenes of childhood...” i djupast möjliga tonart och kände verklig förnöjsamhet. Jag tog en klunk till och tände en cigarett. Kylan var försvunnen nu. Det här var bättre än jag någonsin hade tänkt mig. Det här borde jag egentligen göra lite oftare.

Jag mindes också att jag faktiskt sökte mig till en sångkör med min andrabas i strupen. Det var en lite större nybörjargrupp som gillade gospels. Jag hade vissa förhoppningar när jag gick dit men de grusades redan under den första halvtimmen. Körledaren inspirerade oss att sjunga en ganska känd låt och rundade av med hans viktigaste budskap för en gospelsångare, man skulle försöka pressa sin röst så högt upp i registret som möjligt, gärna med en nasal touch dessutom. Så var det med den drömmen, gospel var alltså mina tankars motsats och jag insåg att det var spirituals som jag letade efter. Gospel var som att tugga brie när man helst ville ha en övermogen camenbert. Så i pausen gick jag hem.

Jag tog en klunk till, tittade rätt upp i himlen och sjöng den sång som engelska sjömän sjöng förr på fullriggarens däck när de i kvällningen betraktade samma himmel som jag gjorde från min järnvägsbank och tillsammans sjöng vi ”... as we walk around the capstan / You will hear that well known song: / Rolling home, rolling home, rolling home across the seas ...” en så kallad walk-aroung-the-capstan-song med över hundra år på nacken.

Den sången minns jag tydligt. Jag hade spelat in den på en spolbandspelare, som alltid fanns i min närhet under ungdomsåren. Långt senare hade jag lyssnat på den igen för att återminnas min härliga ungdomstid. Vid ett sådant tillfälle hände av någon underlig anledning att en spontant uppkommen efterfest blev till i mitt hem. Plötsligt ropade någon av mina arbetskamrater att jag skulle sätta på lite häftig musik och jag slog på bandspelaren. Ut strömmade därför denna som för alla var en obegriplig och ålderdomlig sea shanty och efterfesten tvärstannade. Jag såg hur löje lyste i någras miner och jag kände att jag stod där med rumpan bar.

Löje hade alltid varit en återkommande känsla och på den här efterfesten sköljde den över mig med full kraft. Jag mindes att jag en gång hade hört min egen far säga till min mor, när de trodde att jag inte hörde, att Carl verkar vara lite löjlig för sin ålder. Det stämde nog tyvärr, jag var stundtals löjlig och den där känslan kunde jag inte längre befria mig ifrån, Självkänsla och självförtroende var ingenting som har följt med mig när jag har vandrat omkring på jorden. Självhat hade jag däremot ofta känt under vuxen ålder och här var den ostoppbar.

Det är klart, tänkte jag plötsligt, att allt är mitt fel. Likgiltigheten var den enklaste returen på mitt omogna uppförande. Jag hade nyligen lämnat ett roligt liv bland jämnåriga kompisar och förväntades av omgivningen att över en natt ha blivit vuxen. En makalös felgissning av omgivningen. Jag levde kvar i ungdomsårens tänkande i flera år alltmedan min hustru hade fått en uppfostran som byggde på stil och elegans sedan barndomem. Att vi blev ett par berodde nog på att man från hennes släkts sida antagligen såg en ungdomlig charm i mig för att sedan beklaga att den inte försvann med tiden. Skilsmässa var det aldrig frågan om, min hustrus släkt var ytterst konventionella och min hustru var också hårt hållen, främst av sina tre äldre systrar – alla med klass inbyggda från ryggmärgen och ut.

Eva, Eva, tänkte jag lite sentimentalt snyftande, du gjorde så gott du kunde men jag var byggd på annat sätt och med annat material. Undrar om det kunde finnas någon enda kvinna som jag inte skulle göra olycklig eller åtminstone svårt besviken. Den här avskedsfesten från livet var nog det enda sättet att förhindra att fler kvinnor hamnade i min tristess, en frivillig abort genom förfrysning

och söndersmulning av ett transporttåg vid 45 års ålder. Stackars Eva, djävla Elise och förbannade lärarkollegium med Lena. Det låter som ett dansband ”Kollegium med Lena” tänkte jag medan jag lulligt kravlade fram längs järnvägsslänten och aspackad somnade in för alltid på ett järnvägsspår. Undras om jag blir insläppt där ovan blev min sista tanke.

3

– Jag fattar inte att han fick komma in. Porten stod ju öppen, så får det inte vara har vi ju sagt. Det var ju hur lätt som helst! Ska du hämta kaffe? Ta en kopp åt mig också, inget socker, ingen mjölk.

Jag hörde röster. Det var en kvinnas röst och jag fick en svag känsla av eko i ett ganska stort rum. Det var mörk, jag hade inte öppnat ögonen och jag visste inte var jag var – och jag ställde mig inte frågan om vem jag var. Allting var så tomt, så stilla, så overkligt. Jag var i alla fall inte hemma. Jag somnade om.

När jag öppnade ögonen stod en vitklädd dam vid min säng. Hon hade ljust hår i en engelsk frisyr. Hon såg precis

ut som Carl Larssons hustru. den berömde Carl Larsson alltså, konstnären. Hon stod just nu precis framför mig. Kunde det vara en ängel i himlen? Det såg ut så … eller om hon kanske var en mycket vacker läkare? Med stora klara ögon tittade hon ner mot mig, hon sa inte ett ord och tiden gick. Så med ens grumlades min blick och jag undrade många saker om det som fanns omkring mig.

Det gick nog en halv minut så gled min blick sakta nedåt tills den nådde golvet. Min blick stannade där, jag tittade en stund ner i golvet bredvid min säng men inte på hennes fötter eller ben snarare på golvet en bit framför. Min tanke var alldeles tom.

Då kräktes jag.

Jag kunde inte längre styra mig och höll på att ramla ur sängen. Den vita kvinnliga ängeln tryckte till med full kraft på min höft så att jag kom att rulla tillbaka i trygg placering. Var jag lönnmördad och spydde upp resterna av giftet? Jag fick en känsla av panikångest. Fanns min mördare alldeles i närheten?

Så med ens ryckte jag till, som om jag mindes att det stod en ljus vacker doktor vid min säng och min blick fästes

på täcket strax framför min haka. Fingrarna, på mina händer vid täckets kant, plockade planlöst på lakanet och jag tänkte att jag kanske borde tänka på något men kunde inte finna ut vad det i så fall skulle vara. Doktorn stod alldeles stilla, kanske inte heller hon tänkte på något, kanske var hon en psykiatriker.

”Hej Carl” sa hon så ”jag heter Anita och är psykiater, hur står det till?” En omöjlig fråga, hur skulle jag kunna svara på den?

Jag tittade upp mot hennes ansikte. ”Bra” skulle jag ha sagt men rösten, som jag nog inte hade använt på evigheter sprack så det blev ett pip. Medan jag funderade på om det var jag som alldeles nyss hade sagt ett litet pip eller om det var bara så som jag hade tänkt, tyckte jag att det inte hade varit jag som hade pipit. Kanske hade jag inte sagt något alls? Ju längre tiden gick ju märkligare tyckte jag att det hade verkat om någon av oss sagt något alls. Jag förblev alltså tyst och vad som nu än hade hänt mellan oss så påverkade det inte hennes vänliga blick och lilla leende på läpparna. Kanske såg jag ändå inte så sjuk ut.

Jag harklade mig, eftersom jag kanske skulle behöva säga någonting snart. Jag började känna mig närvarande

men förstod ändå nte var jag var. Jag tyckte bara att mitt huvud kändes som en stor gigantisk tom sal med ett mäktigt valv som tak. Det kändes skönt. Kunde det kanske få vara så för alltid? Jag ville fråga denna vackra varelse men förmådde inte formulera den mening som en sådan fråga skulle bestå av.

”Du har sovit i nära tjugo timmar nu” sa ... Anita, om det var så hon hette.

Jag nickade, vilket tycktes göra henne nöjd, för bara efter någon stund vände hon sig bort mot salens dörr och åter mot mig och sa att hon skulle komma tillbaka till mig om några timmar. Därefter gick hon sin väg.

Jag blundade.

Återigen hörde jag den där rösten längre bort: ”Anita, det är någon som har kommit in här under dagen, antagligen någon leverantör, har vi inte sagt att porten här ska vara låst?”

”Jo, det är viktigt” svarade Anita, ”du får anmäla det under dagen.”

Jag började – försöka – att tänka men det gick inte. Jag kunde inte förstå varför jag låg i en säng på ett sjukhus och jag kände mig inte ens säker på vem jag var. Jag oroades

mycket över om jag hade varit med om en olycka? Kanske var jag svårt sjuk, jag blev panikslagen – tänk om jag var amputerad?

Åter tittade jag på mina händer, de låg kvar kring täckets kant och dessa händer såg jag plötsligt lyfta upp täcket och jag upptäckte då min kropp därunder. Det var en lång kropp, som försvann ner i sängens mörker och ju mer jag lyfte täcket desto mer upptäckte jag. Att jag hade ben och fötter gjorde mig lättad. Jag hade alltså inte blivit handikappad av olyckan. Jag sänkte täcket och såg mig om i rummet igen. Nu upptäckte jag fönstret i salen och den mörka natt som verkade finnas utanför. Då slog det mig återigen att jag inte visste var jag var. Jag visste inte vilken dag det var och i minnet letade jag efter vad jag hette.

”Carl” sa jag mycket tyst för mig själv och lyssnade om det var ett namn jag kände igen. Den kvinnliga läkaren hade ju använt det namnet.

”Carl” sa jag igen och kände verkligen att det var rätt. Men vad var mitt efternamn? Ord for genom mitt huvud: Arm, Ben, Sten, Grön, Vill, nej det var fel, för sjutton vad heter man? Jag försökte med Lind och efter en stund medan Lind var kvar i huvudet kom berg och strax därpå

kombinationen Lindberg, var det så jag hette, Carl Lindberg. Det lät fel. Lundberg däremot kändes rätt. Jag spratt till av plötslig lycka, visst var det så, Carl Lundberg var mitt namn. Och då trängde sig några minnen fram och jag mindes lite av vad som hade hänt mig. Jag hade suttit på en järnvägsbank när allting plötsligt hade blivit ljust....

En tanke av skräck for genom mitt huvud, är jag död? Med en snabb armrörelse kastade jag av mig täcket och for upp på golvet. Jag föll omedelbart omkull men fortfarande i panik slet jag mig fram mot det stora fönstret i salen, innan två personer tog tag i mig och förde mig tillbaka till sängen. Utanför hade det varit mörkt men jag hade hunnit se ett vinterklätt landskap som bredde ut sig mot en skog i fonden. Jag hade sett en bilparkering och några människor på marken djupt under mig gå på en trottoar. I en upprymd sinnesstämning fylld av ovisshet och frågor kunde jag sakta stappla mig förbi personalen som hade gripit mig och jag gick ut i korridoren och fann sjukhusklädd personal stående i en grupp framför en anslagstavla. I ett angränsande rum med en glasdörr, som stod öppen, satt åter några och arbetade. En vitklädd man talade i telefon medan han kratsade med en röd kulspetspenna på ett telefonblock. Det

såg ut som ett sjukhus och jag fann mig ganska snart verkligen tro på det. Detta är uppenbarligen ett sjukhus, här har jag hamnat efter att ha suttit på en järnvägsbank och jag är inte död. Jag heter också Carl Lundberg. Jag log mot en förbipasserande sjuksyster men jag kunde inte finna ut någon lämplig fråga eftersom jag anade att alla frågor skulle vara fel. Det är inte normalt, kände jag, att fråga om var jag befann mig, om det fanns någon här som kände mig eller vilken dag jag kunde komma tillbaka till jobbet.

Jobbet ja?, Visst var jag lärare? Visst var jag lärare i Stockholmstrakten, visst bodde jag vid Norr Mälarstrand, minnena radade upp sig och visst var jag i min gamla hemstad och försökte ta livet av mig. Hela bilden stod plötsligt klar och jag började känna mig som en hel människa, nu fick jag en klar identitet och en jag-upplevelse. Uppenbarligen levde jag, tänkte jag lättat men så dunsade det till i magen, likt ett slag från en stor träklubba, hur länge har jag varit här, finns det någon som letar efter mig, vad är det för dag?

Jag såg mig om i korridoren och tog sikte på den manliga sjuksköterskan som nu hade talat färdigt i telefonen. Nu när både jag- och rumsmedvetandet hade

infunnit sig så kände jag mig betydligt säkrare . Nu visste jag till och med att jag kanske var tvungen att ställa riktigt dumma frågor och jag visste att jag hade rätt att få göra det.

Jag ångrade mig och gick tillbaka till min sjuksäng. Jag behövde inte fråga, jag behövde inte veta. Det var likgiltigt, tyckte jag.

Den manliga sjuksköterskan hade följt efter mig och nu stod han bredvid min säng.

”Du såg ut som om du undrade över något” sa han artigt ”då ska jag berätta. Det är ingen fara, du har bara legat här i knappt ett dygn. Du kom in med ambulans i går natt. Hur står det till?”

Jag berättade om min oro.

”Jag förstår” sa han ”Vänta ett tag så ska jag hämta en kopp kaffe, vill du ha kaffe?”

En lyckokänsla svepte genom min kropp, jag nickade och vi skildes åt.

En kvart senare kom han tillbaka. Det var kolmörkt utomhus så han tände lampan vid min säng och rummet fylldes svagt av ljus värme. Han serverade en kopp kaffe med en enkel bulle och drog fram en stol bredvid min säng och satte sig.

”Du kom in i ambulans till akuten natten mellan måndag och tisdag. Idag är det tisdag eftermiddag och du har väl sovit i tjugo timmar eller så, kan jag gissa. Jag heter Oscar” sa han avslutningsvis.

”Mer än så vet jag inte och om en kort stund kommer en psykiater och hälsar på dig. Hon heter Anita och var inne hos dig för en stund sedan, när du sov. Jag har ringt efter henne nu. Jag tror att det är bäst att hon pratar med dig. Men jag gissar att du får stanna kvar här några dagar och åka hem i slutet av veckan. Värre än så är det inte. Du verkar i alla fall inte ha några kroppsliga skador.”

Han hann inte säga mer förrän rummet lystes upp av Anita, som jag nu såg för andra gången och hon var verkligen lik en bild som jag sett av - inte Carl Larssons, som jag först trott utan av John Bauers hustru. Hennes hår lyste som av guld. Hon såg engelsk ut tänkte jag - hade jag tänkt så tidigare? ja, kanske. Minnet hade kommit tillbaka mer och mer. Jag började bli så säker att jag vågade utmana mig själv. Tyst frågade jag mig själv vilken dag det var idag och grinade av en smula välbehag när jag svarade rätt, att jag mindes Oscars ord att det var tisdag. Jag mötte hennes

blick. Dnna gång var det nog mera liv i mina ögon, gissade jag.

”Hej igen Carl” sa hon ”kommer du ihåg att jag var inne och hälsade på dig för ett par timmar sedan, då frågade jag hur du mådde.”

”Det kommer jag ihåg” svarade jag och bad henne att berätta vad som har hänt och vad som ska ske. Jag hade en växande önskan att få komma ur den här ovissheten. Jag önskade få stryka ett streck över någonting som jag anade inte var så roligt att konfronteras med i detalj och dessutom ville jag iväg någonstans. Kanske hem, men ändå var jag inte säker på det. Helst ville jag bort, men jag visste inte vart.

”Jag är alltså psykiater” sa Anita ”och varför jag sitter här är för att vi tror att du tänkte ta livet av dig i natten som var. Antingen är det så eller också har du varit på en fest men i så fall måste jag säga att det verkar på mig som du hade stora alkoholproblem och då är det kanske ändå ett fall för mig – i alla fall så här i början. Det har varit läkare hos dig och undersökt några kroppsfunktioner och det verkar som du mådde bra fysiskt. Man kommer titta på dig lite mer

nu när du har vaknat till ordentligt. Orkar du berätta för mig vad du har gjort?”

Vi pratade med varandra i nära en timme och jag berättade allt vad jag kom ihåg. Hon berättade att jag hade hittats under en kraftig lampa på ett järnvägsspår som ledde ut från ett industriområde in till centralstationen. Det var ett yngre par som varit ute med sin hund och sett något som verkat underligt. Eftersom de trott att det var något hinder på spåret som skulle kunna leda till en tågolycka hade de ansträngt sig ordentligt för att klättra över ett stängsel och upp på en järnvägsbank. Där hade de sett en mansperson ligga och att han var vid liv men inte pratbar. Enligt vad de sa skulle de inte ha kunnat observera någonting om du legat några meter utanför strålkastarlampans sken. Paret trodde att du skulle ha frusit ihjäl inom en timme om de inte hade sett dig. Både ambulanspersonal och polisen hade snart kommit till platsen och de hade rapporterat att man misstänkte en psykisk kollaps eftersom man hade hittat två flaskor sprit och över trettiofem cigarettfimpar inom en radie av fem meter från din kropp.

Anita var också av den uppfattningen att jag skulle ha frusit ihjäl eller fått mycket allvarliga förfrysningsskador

om jag inte hade hittats så tidigt. Hon tittade allvarligt och forskande på mig. Hon hade också berättat att man hade tagit kontakt med min hustru. Till henne hade man inte sagt något annat än att det såg ut som en olycka. Man hade talat med Eva i telefon flera gånger och man hade sagt till henne att man skulle ringa så fort man hade pratat med mig en stund.

Det som Anita berättade satte igång ett rasande virrande i mitt huvud men tankarna var verkligen inte särskilt strukturerade.

”Jag behöver nog hjälp” sa jag till slut. Jag förstod inte hur jag skulle reda ut min situation så som den såg ut. Jag vet inte vad en psykiatriker kan eller inte kan men jag bad henne om den hjälp jag behövde.

”Jag skall försöka” sa hon. Så pratade vi i en halv timme till och jag förstod att jag måste ordna upp en hel del själv, bland annat kunde jag inte undvika att ringa Eva. Det var verkligen någonting som jag bävade för. Det skulle helt enkelt inte gå utan en lugnande tablett – så jag bad om en sådan.

4

Sjukhusvistelsen skulle inte vara mer än några dagar upptäckte jag med ganska stor oro. Jag ville vara här i all framtid, skammen hade erövrat mig och ordet Verklighet gav mig panik. Jgg tyckte att de läkare och sjuksköterskor som passerade min sjuksäng visade upp ett endast svagt beslöjat förakt mot mig. Jag förstod att de inte ville ha med psykiskt oroliga människor att göra. Människokroppen förstod de sig nog på men jag anade att de såg ner på både psykpatienter och psykiater. Det var alldeles tydligt att ingen tvekade om att det som inträffat var ett regelrätt självmordsförsök. Jag undrade om de inte till och med hade önskat att slippa se mig, som att de tänkt att det hade varit bättre om jag hade lyckats. Störst förståelse för vad som hade hänt hade jag hos undersköterskorna, för dem vågade

jag yppa mina skamkänslor åtminstone till viss del. De var så monstruösa att jag själv inte ens klarade av att hantera dem mer än bitvis. Undersköterskorna var empatiska, de gjorde försök att trösta. I min egen inbillningsvärld ville jag få det till att det var dessa som hade bäst närkontakt med det vardagliga livets människor. Det är en floskel förstås men den stämde i alla fall här. Undersköterskorna på avdelningen gick att prata med.

Min hustru, som kom på besök redan dagen efter uppvaknandet, visade inte heller någon förståelse. Hon satt vid min sida och försökte förstå vad som hänt men det kunde jag omöjligen berätta. Det gick inte förklara ett sådant vansinne som jag hade utsatt mig själv för. Vansinne och skam, det var orden som jag ältade tyst för mig själv. Jag sa till Eva att jag hade åkt till min hemstad för att försöka finna ett nytt avstamp hos några kvarvarande bekanta som jag litade på. Det projekt som jag fram till nu hade jobbat med på skolan hade inte blivit särskilt lyckat. Jag kände att det kunde vara begripligt för henne. Hon måste ha märkt att jag hade varit orolig tidigare i månaden. Jag och några vänner hade löst något viktigt problem, så sa jag, och kände mig nöjd med resan men sedan hade jag

hamnat på puben och där träffat en del löst folk, personer som jag inte kände namnet på ty jag minns dem bara som avlägset bekanta från barndomen. Vi hade lärt känna varandra bättre under kvällen men vi måste ha blandat vin, öl och whiskey rejält den kvällen. Till slut måste jag ha larvat iväg till mitt barndomshem men av det, sa jag, mindes jag ingenting av, trots att jag hade funderat mycket på det under gårdagen och idag.

Nej, det var inte roligt att att inte kunna berätta sanningen och jag såg på henne att hon misstrodde vad jag hade sagt men tanken på självmord skulle aldrig dyka upp hos henne. Det enda som återstod för henne att fästa sitt förstånd på var att det handlade om en kärleksaffär som måste ha tagit slut. Det var en gissning som jag kunde hantera. Med stor ilska och upprördhet fräste jag sammanbitet att Eva var elak som inte trodde på mitt ord. Jag kunde inför Gud och alla djävlar i underjorden svära på att inte ett ord var sant som hon påstod och till slut, tror jag att hon faktiskt trodde mig. I slutet av vårt gräl stod det helt klart för mig att vi måste skiljas. Det var en tanke som aldrig tidigare varit allvarligt menad hos mig. Det skulle bli ett mycket hårt slag för hennes föräldrar. Jag hade varit

deras hopp om ett godtagbart liv för min hustru. Hon hade behandlats illa av sina äldre systrar och hennes inbundenhet hade blivit plågsam för föräldrarna. Så kom jag som en sorts räddning. Då hade jag varit levnadsglad och ganska okonventionell vilket hade glatt föräldrarna, som egendomligt nog inte själva begrep att de hade för evigt inprogramerat stela, konventionella mönster i systrarnas sätt att vara - min hustru inte minst.

Mitt behov av att sova var enormt men det gick inte. Skammen uteslöt den möjligheten. Jag visste inte heller vart jag skulle ta vägen om jag kördes ut i vinterkylan. Jag försökte lyssna på radion men fann ingenting av intresse, jag hade ingenting att läsa och sjukhusbiblioteket var stängt. Jag var ensam i salen, det var lågsäsong och jag hade ingen att prata med. Jag försökte prata med mig själv med låg röst, det kändes idiotiskt och hjälpte förstås inte. En ny stor våg av skam sköljde genom min kropp nerifrån och upp och gav mig en fruktansvärd frossa. Jag kramade kudden hårt för att leda frossan ut ur min kropp. ”Hur kunde jag, hur kunde jag...” paniken tumlade omkring i huvudet. Vem var det som hittade mig på natten, kände de

igen mig och spred rykten om mig över hela stan? Vem skulle jag våga prata med? Vad pratar man om på avdelningen, finns det någon som känner igen mig här och som kan skvallra om rykten från skolan? ”Jag kämpade för att slippa tänka på all skit som plågade mig. Hur jävlig hade jag inte varit under åren mot Eva t.ex. Vad hade inte hon fått bära under alla år av mina fånerier på skolan och visst måste hon ha hört rykten? Allt äcklade mig och jag kände hur äcklet stockade sig i strupen i försök att komma ut genom munnen. Jag måste fly, tänkte jag, det är fullständigt omöjligt att komma tillbaka till mitt hem och till min hustru. Vad skulle min dotter säga när hon fick reda på det? Jag storknade som om jag skulle spy men lyckades dämpa attacken. Ännu en våg sköljde genom mig som ett tecken på avsky å Evas vägnar men där lyckades jag ta mig samman. Genom att hårt koncentrerar mig på bara ett ord i taget och genom att pressa dessa ord genom hjärnan kunde jag tvinga mig själv att förtränga alla tankar på Eva. Jag orkade inte tänka på henne. Jag började också oroa mig för mitt förstånd. Jag famlade efter något att tänka på som inte skadade mig. Jag försökte förtränga men det gick inte och det hade varit bra med någon att prata med. Jag förstod att

jag någon gång skulle tvingas tänka igenom all denna skam men då ville jag åtminstone få ha Anita till min hjälp. Jag litade på henne. Det lugnade mig och min hjärna svalnade en smula. Jag kisade med blicken på kuddens kant och ner på golvet. Jodå, jag hade kommit till ro igen, krisen var över. Men jag förstod att jag inte skulle klara mig länge till utan kravlade ut över sängkanten för att ta mig ut i korridoren och till sjukhuspersonalens kontorsutrymme. Jag var tvungen att få tag på något att läsa, helst något som varade hela natten eller åtminstone så länge att jag föll i sömn.

Tanken på att umgås med mig själv skrämde mig. Jag måste få hjälp, det måste snart bli morgon igen och det första jag måste göra är att ropa på Anita som om det vore på ambulansen.

På personalens kontor hittade vi med gemensamma ansträngningar en bok som var kvarglömd, med flit gissade jag. Det var en roman på över sexhundra sidor som enligt omslagstexten skulle handla om en befriare i Östern på tolvhundratalet. Jag hatar historiska romaner, jag hade kommit till sidan fem när jag somnade ifrån allt elände.

5

Det blev torsdag morgon och för en person, som försökt ta livet av sig men som uppenbarligen misslyckats och kanske rentav ångrat sig finns det ingenting som är så härligt som en rejäl vardagsmorgon - helst skall man ligga i sin sjukhussäng och höra hela personalen komma traskande, snörvlande, hostande, hejande och vara på det hela taget på ett jäkligt morgonhumör. Jag mådde en aning bättre än i går kväll och kände inte den desperata nöden efter någon att prata med men jag fattade ändå att det var viktigt för mig att få hjälp. På något sätt måste detta som finns någonstans inom mig dras upp med roten. Vad är roten till alla fel inom mig, tänkte jag, och varför hade tanken flugit genom huvudet att jag ångrade mig? Kan man byta idioti så snabbt, från ena dagen en målmedveten och

irreversibel dödslängtan och därefter en stilla frid i en sjukhussäng med att tänka att det är skönt att leva. Kanske en hemmafru, som har ägnat hela sitt liv åt att städa och passa upp på andra kan ha rätten att ligga här, som jag nu gör - inte en aktiv man i sina bästa år. Det är fel av mig, det är fel att uppta en onödigt stor del av samhällets resurser med en sån här fyllegrej, för att citera Erik, lärare i tyska här i stan från den tiden jag hatade honom mest.

Med den tanken återkom skammen. Det behövdes bara ett ord, det var ordet ”fyllegrejen”. Återigen växte paniken och jag började kränga okontrollerat i sängen.

Jag ligger här för att bli omhändertagen lyckades jag få fram för mig själv och då lugnade jag ner mig. Samhället får inte nonchalera ett äkta självmordsförsök, det kan ju komma att upprepas.

Fast jag blev inte särskilt omhändertagen förrän framåt klockan 11 när en läkaren tittade på mig med bister min som om jag vore en simulant och parasit och han fnös föraktfullt. Mer än någonsin kände jag mig som ett parksoffsfyllo, som dessutom varit så oförskämd att ha kommit från ett annat landstings parksoffs-A-lag.

”Jag skriver ut dig härifrån idag” sa överläkaren ”men du skall träffa en psykiater klockan 14, är det bestämt. Vad man tänker göra med dig är inte min sak. Du ska inte komma tillbaka hit i alla fall”. Hans snorkiga ton gjorde det i alla fall lättare för mig att hata honom tillbaka och jag var glad över att jag fick komma härifrån.

Så fort han hade lämnat rummet började jag klä på mig mina egna kläder. Jag märkte till min besvikelse att kläderna var skitiga. Jag vet inte vad jag hade väntat mig av landstinget, att de skulle ta hand om kläderna, tvätta dem, stryka och hänga upp dem prydligt på en galge i väntan på att jag skulle besluta mig för att ta av från hotellet? Nåja, det fick bli som det blev och jag vandrade sakta ut från avdelningen, saknad av ingen men saknade heller inte någon. Det var dags för en kopp kaffe, hunger hade jag aldrig känt under den tid jag hade varit här och inte så nu heller.

Jag hade två timmar på mig innan det var dags att gå till den psykiatriska mottagningen och jag var klart oroad över vad som skulle bli mitt öde. Visst är det hemskt att vara så trött på livet att man ville ta livet av sig själv, men nu när den där egendomliga dödslängtan plötsligt försvunnit

kändes det som om det vore bot nog. Äsch, jag fattar att sådana tankar snabbt kommer tillbaka. Men nu skulle jag dissekeras hänsynslöst och det gällde att inte svara fel på alla försåtliga frågor som kunde rendera mig - ja vad? tvångsintagning, tvångsmedicinering? Jag övervägde att bara springa ut genom dörren ut i friheten - men ångrade mig.

Klockan två anmälde jag mig på psyk och en kvart senare satt jag i ett rum tillsammans med Anita, som jag lärt känna mig trygg tillsammans med.

”Självmord ja” sa hon eftertänksamt. Hon var i början av fyrtioårsåldern, så vitt jag kunde se och var alltså underbart vacker. ”berätta, varför vill du inte leva för?”

”Tjaha” suckade jag tungt och visste inte vad jag skulle svara eftersom det ju var min stora gåta. ”... kanske är det så ... att... ja....jag vet inte... kanske för att det inte är någon som frågar mej sådana frågor... jag menar .... frågor som varför jag finns till och så....”.

Hon höjde ögonbrynen, förstående tolkade jag det som men satt tyst.

”Det är ju så, det sägs ju i alla fall, nä jag vet inte..... ”

Jag tog sats och sa i ett andetag:

”Jag har önskat ta livet av mej nu i flera år. Jag tror inte på det här livet, jag har gjort mitt, jag har uppfostrat barn, jag har lärt upp några årskullar elever i det ämnesområde som jag specialiserat mig på i den världsdomspännande arbetsdelningen, jag har gjort min plikt! Därtill kommer att ingen tycker om mej och heller kommer inte någon att tycka om mej. Jag har levt i ett grått ingenmansland där det inte finns någon glädje eller lust. Jag har inte heller bidragit till något sådant. Därför tänkte jag att det vore en befrielse att bara supa sig full, frysa ihjäl och för säkerhets skull lägga mej och sova på ett järnvägsspår. Det var inte meningen att någon skulle hitta mej. Jag vill inte ställa till elände. Jag är inte i något behov av att tala om för min omgivning att det är deras fel att jag är som jag är. Jag har med andra ord ingen önskan om att någon skall få se mej hänga i någon lampa eller med en urblåst hjärna på ett blodigt golv. Jag ville helt enkelt sluta leva - utan åtbörder, inget väsen och framför allt skulle det inte göra ont. Och det gjorde det inte, det var tvärtom ganska trevligt att sitta framför sin barndoms hus och fyllna till så sakterliga. Jag har egentligen slutat röka men nu unnade jag mej det också. Frågan är - den ställer jag till mej själv - om jag kan tänkas

göra om det. Jag tror nog inte det. Men å andra sidan ställer jag mej då den motsatta frågan. Hur fan skall jag orka leva vidare?”

Anita tittade på mig och jag tittade på henne, jag kände mig ytterst osäker och frågade mig själv hur mycket jag skulle kunna orka berätta. Jag har ju ett tjugofemårigt vuxenliv bakom mig och jag kan ju inte sitta och berätta hela den skiten här.

”Vad jag menar är att jag är 45 år och jag har släppt ut min dotter i livet. Jag är nu i den situationen, som alla de fåglar befinner sej i efter det att de släpat ihop maskar och frön till sina kullar för året. Jag har alltid funderat över vad de gör sedan. Flyger de bara omkring, fram- och tillbaka, och kvittrar? Varför och varför leds de inte ihjäl? De måste ju slå ihjäl tiden precis som vi människor och vare sej jag eller dom är intresserade av schack, frimärksamling eller fotboll. ”

”Vad jag saknar är någon, som bryr sig om mej. Banalt, ja, jag vet... men så är det. Jag har inget behov av pengar, makt eller status, jag behöver kärlek, snäll kärlek utan krav, någon som inte bara tänker på mej utan någon som blir glad över att jag finns. Den bistra sanningen är att någon sådan

människa inte finns. Jag är gift, jag har arbetskamrater, jag har barn men ska jag vara uppriktig inför dej och mej också för den delen, så är jag nog ganska så ersättlig. Jag ser inte någon glädje i att finnas till.

Min längtan är stark, enormt stark. Jag skulle behöva någon som jag fick tycka om och får jag inte det, då, vet jag inte riktigt vad jag har här att göra.”

Anita sa inte ett ord.

”Jag var förälskad i en kvinna här i stan för många år sedan. Hon var lärare på samma skola, som jag var på. Det är riktigt att säga att hon var min älskarinna, och det är också rätt att säga att hon var en vän. När jag pratar om förälskelse då menar jag något som män kanske inte brukar prata så mycket om, vad vet jag? För mej är sexualiteten inte särskilt betydelsefull, jag förstår att du inte tror mej, men förök göra det en liten stund. Tills jag pratat färdigt. Det är väl inte särskilt manligt att vara medeltidsmässigt förälskad, att drömma om att känna en djup och innerlig förälskelse..... jag vet inte om jag kan förklara .... och jag struntar förresten i om du förstår eller inte. Det gör nämligen jag, både förstår och inte förstår.”

”Förälskelsen sprack, vet du på vad? Jo, mina kollegors avundsjuka. Dom stod inte ut med att se människor som delade en egen lycka, som dom själva inte kunde ta del av. Det var inte bara avundsjuka utan dom saboterade också förhållandet. Det var första gången som jag såg mänsklig elakhet i arbete. Min barndom har varit väldigt skyddad. Det var nog det … Jag planterade nog fröet att lämna den här jorden när min dotter hade haft sin barndom. Jag minns att jag tänkte så - tänk om man bara kunde få lämna allt. Och det var ju förresten det vi gjorde. Vi flyttade ju till Stockholm. Men trots det fanns fröet planterat, att det inte räcker bara med att flytta för att kunna känna att man lämnat allt. En dödslängtansprocess började, jag vet att det var så det började och sen har jag inte haft förmåga, eller motiv, att hejda den.”

”När jag sitter här nu och försöker hjälpa mej själv genom att prata om mitt innersta med dej så känner jag att det uppstår en befriande känsla av ..... ja, något som känns härligt i alla fall, även om jag inte kommer på något bra ord. Det är en befrielse att få ..... vad brukar man säga om kändisar i veckopressen .... avslöja sina hemligheter. Att ha hemligheter är tungt ju. Jag skulle vilja skrika till alla i hela

världen. ‘Finns det inte någon rar kvinna, som kan tycka om mig?’ Fast jag vet att jag måste klara mej själv. Jag får skaffa mig ytterligare ett pansarskydd, jag har några redan. För varje tabbe, eller social katastrof som jag vållat mej själv har jag bestämt att bepansra mej. Jag tror inte att det var pansaret som sprack upp när jag försökte förkorta livet, jag tror inte det. Det var nog helt enkelt en diskonterad leda.”

”Diskonterad leda, inte illa va, undrar vad det betyder?”

”Fast, jag har utelämnat en viktig sak. Jag har en arbetskamrat på min skola i Sollentuna. Jag tycker väldigt mycket om henne. Hon är 29 år och hon är gift. Jag inser att jag bör sluta tycka om henne och även om vi har en hel del gemensamt så bör man inse realiteter. När jag var 29 år var jag inte ens nära tanken att bli förälskad i en 45-åring.”

Anita sa sällan några ord, hon bara tittade djupt och begrundande i mina ögon, så sa hon: ”Innan vi slutar för idag så vill jag veta mer om din dödslängtan och om den där flickan på jobbet. Du får ta det i den ordningen du själv vill.”

6

”Den där dödslängtan har jag ju redan börjat prata om,” svarade jag, ”så det kanske är bäst att försöka reda ut den”

”När jag vaknar på morgnarna numera är min absolut första tanke, Aj, fan,ytterligare en dag att ta sej igenom. Det är ingen rolig start på en dag, eller hur?”

”Inte varje dag förstås men ofta, speciellt om jag har haft en skön och fin dröm som jag har vaknat bort ifrån. Mina drömmar är sällan ledsamma även om dom är väldigt triviala – ofta händer det i alla fall något i drömmarna. Det gör det sällan på de verkliga dagarna. Mitt liv är urtrist, jag har inga bekanta, mitt jobb är tröstlöst”

”Vad jobbar du med?”

”Jag är historielärare på ett gymnasium i Sollentuna. Det har jag varit ända sedan jag och min hustru flydde härifrån till Stockholm.”

”OK, dödslängtan gjorde dej självmordsbenägen, hade du tänkt dej att du kunde fly till ett bättre liv på det sättet?”

”Nä, jag ville bara bort, att allt skulle släckas, att jag slapp allt. Jag behövs inte och jag behöver ingenting. Varför ska jag då släpa omkring på min kropp i ytterligare fyrtio år. Den tanken skrämmer mej även nu när jag sitter här och tycks ha fått lite livslust tillbaka – mm, jag kanske börjar misströsta igen, jag tror att jag behöver ganska mycket hjälp för att komma loss.”

”Jag ska försöka hjälpa till en stund” svarade Anita ”det är ju mitt jobb. Har du någon religiös tro? fortsatte hon.

”Det kanske är den roligaste tiden i mitt vuxna liv när jag pratade med religionsläraren på min högstadieskola här. Hon var så intressant. Hon lockade mej att tänka fastän jag var helt nonchalant i början mot vad hon pratade om. Hon hade vuxit upp i ett frireligiöst hem och försökte envetet komma loss från det – men det intressanta var att hon satt fast i det religiösa konceptet så hon hade ingen annan begreppsapparat än den som präster och predikanter har

riggat upp. Hon hade det faktiskt ganska jobbigt men jag gjorde nog lite nytta för henne också. Ämnet var roligt, det finns ju egentligen inga gränser om man frigör sej från vanetänkandet. Man kan ju hitta på vad som helst. Religion i min värld blir som att bygga upp ett lilleputtsamhälle, ett modellandskap. ”

”Till och med påven gör så - fantiserar ihop byggklossar. Jag har ett tidningsurklipp från den tiden, jag klippte ut saker som roade mej och ett sådant var att påven mycket tydligt deklarerade att himmelriket minsann inte var något nöjesfält. Himmelriket var en plats där man satt ner och pratade om seriösa saker. Det var ju bara något som påven hittade på, han vet ju inget om det.”

Jag tittade på Anita och undrade om jag hade sårat henne, hon kanske är djupt religiös.

”Vad hon heter spelar väl ingen större roll … och förresten, hon kanske fortfarande jobbar på skolan. Hon sa att jag nog egentligen var kväkare, något som jag ryste till inför”

Anita tittade undrande på mig.

”Är du kväkare? Och förresten vad är det? Är det de där ärkekonservativa farmarna i Amerika med majskolvspipor

och söndriga halmhattar” Hon log generat, kanske var hon sur på mig.

”Nä, så trodde jag också, men kväkare är nog precis tvärtom, egentligen räcker det med att vara snäll och dessutom tro att något gudomligt finns inom en själv. Kväkare är inte som amish. - men vi pratade fram och tillbaka om religiösa tankar i över ett år, till – och från. Det var roligt”

”Men det har ingenting med min letargi mot livet självt nu, jag har bara livsleda, eller har haft … eller har fortfarande. Jag börjar bli rädd igen. Är det för sent att skaffa sej en hobby?”

”Det tror jag väl inte förstås, har du sådana tankar?”

”Jag har en sorts hobby, eller rättare sagt, jag har haft en hobby i flera år men den tog slut för ett tag sedan och det är ju därför som jag sitter här. Mitt jobb, historia, var min hobby . Så då ska jag nog ändå berätta om Elise? ”

”Mm, det kanske är dags, fast vi får nog avbryta efter ett tag och ta resten i morgon. Klockan går...”

7

”Jag jobbar alltså på ett gymnasium i Sollentuna. Det är ett långtidsvikariat eftersom den ordinarie läraren har fått tjänstledigt för utvecklingsarbete i Tanzania. På skolan satt jag en av dessa dagar i lärarrummet när ett sorts under hände.

Klockan var runt 11 när Sven, som var studierektor för skolan kom in med Elise Corell - självfallet uppfattade jag inte namnet, så under de två första timmarna av vår samvaro hämmades jag av att jag inte visste vad hon hette - och precis lika omdömeslöst som vanligt presenterade han henne för mej som 'din nya flicka'. Därefter gick han efter att ha önskat oss lycka till och visade ytterligare prov på sin omdömeslöshet. Vi tittade långt efter honom och Elise var uppenbart brydd. Min första uppgift stod därför klar för

mig, jag behövde inte fundera på några konstlade artighetsfraser. Jag tvingades, genom Svens blamage, försvara honom, mig, skolan och dess anda.”

”Välkommen till oss, hoppas du kommer trivas, med mej och oss allihop”

Hon log rart och satte sig i soffan mitt emot. Vi var ensamma på lärarrummet.

”Jag har förberett mej för detta mottagande såsom det anstår en lärare, att aldrig vara oförberedd, vill säga. Jag har hört att du är nyutbildad från lärarhögskolan i Göteborg, men du kommer inte därifrån?”

”Jag är från Örebro, du kommer höra det”

”Jag har bott i Örebro ett tag” sa jag ”då använde alla infödingar uttrycket‘Ja, just’ jämt, i alla möjliga situationer och efter bara två månader gjorde jag detsamma, är det fortfarande så?”

Hon skrattade, uppenbarligen kände hon sig välkommen.

Jag försökte gissa hennes ålder, med tanke på att hon nyss gått på högskoleutbildning borde hon vara högst 25 år men hon tillhörde den kategorin unga kvinnor vars ålder var svårbedömd. Hon kunde lika gärna vara nära 30 och hennes

mogna sätt gjorde att jag faktiskt inte kände av något svalg mellan våra generationer. Det var samma känsla som när man står i en klädbutik. Det tar några minuter innan man förstår att ljuset är manipulerat och under tiden har man för evigt glömt bort hur glanslös man i själva verket är. Det är först när verkligheten kastar sig över en ute på gatan som man återupptäcker sig själv.

Hon hade ganska långt, blont, eller blonderat hår med milt självfall och ögon som glittrade. Just det där med de glittrande ögonen tog nästan andan ur mig men hon var annars inte uppseendeväckande söt. Det var på sätt och vis skönt, det är jobbigt att se sig själv och sina manliga kollegor förvandlas till dumma fån. Jag har sett den reaktionen förr, på min hemstads skola och jag skulle gissa att även jag - fastän jag inte märker det själv - blir lika löjlig.

Jag hällde upp var sin kopp kaffe.

”Jag anar att du vet att ditt vikariat beror på att din företrädare har slutat av personliga skäl. Men du får inte tro att det beror på jobbet som sådant. Han hade nog väldigt stora personliga problem, mest var det nog samarbetet med oss han hade bekymmer med. Hoppsan, det kan inte ha

lugnat dig, vad jag menar är att han själv hade nog problem med sej själv och lärarrollen i kombination med oss andra. Gud vad jag pratar strunt”

Jag suckade över mitt pladder.

”Du börjar i morgon har jag hört, om du bara visar mej ditt schema så ska jag berätta lite grann om hur vi har jobbat tillsammans och var du ska starta” Hon gav tecken till att resa sig. ”Men sitt, du måste ju få dricka kaffet i fred för sjutton gubbar”

Hon log och jag log. Ett lärarrum, även om det alltså ligger i Stockholmstrakten kan vara mycket trivsamt och ofta kan jag rent av känna trivseln så intensivt att jag får en känsla av att bädda in mig i den mjuka soffan, de varma färgerna i gardinerna och den goda doften från kaffepannan. På skämt brukar jag säga att vi endast saknar en katt i fönstret mellan pelargonerna för att lärarrummet ska se ut som ett hemma-hos-repotage i Hemmets Veckotidning. Finns den tidningen kvar? Det visste inte Elise heller.

”Berätta” bad jag henne ”varför du blev historielärare”, jag var nyfiken på hennes röst och dessutom tycker jag om att höra andra människor prata.

”Det är min pappas fel, han tog ut mej och familjen på vackra vårdagar runt Hjälmaren och upp i Bergslagen och berättade. Han hade ett livfullt sätt att berätta och även om jag inte minns så mycket av vad han sa på den tiden så har historia alltid förknippats med tussilago, tofsvipor, körsbärsblom och varm choklad. Jag och min bror tyckte väl att det ibland blev lite för mycket av det goda men eftersom det var en så positiv upplevelse ändå med våra utflykter så funderade jag nog aldrig på något annat yrke än detta. Det låter väl lite knasigt förstås...”

Alltför fort, tyckte jag, att min håltimme hade gått och in vällde så mina kollegor. Precis som när man ruskat om en bikupa så startade plötsligt ett sorl i hela skolan. Det var rast och jag sjönk tillbaka i soffan medan jag därifrån tänkte presentera skolans nya historielärare när jag plötsligt kom på att jag glömt ta reda på hennes namn. Turligt nog märkte ingen min fadäs eftersom hon hade företagarandan att presentera sig själv långt innan jag hade kommit så långt.

Jag reste mig upp ur min bekväma ställning och gick förbi Elise medan jag sa ”Jag sticker ut en sväng i materialrummet, kan vi träffas efter klockan tre och gå

igenom det du behöver veta? OK, fint, då ses vi här, hej så länge” Skolans korridorsystem låg framför mig, även i skolans väggar fanns en sorts trivsel. Nu var det dags att leta upp en lämplig historisk karta och ställa om till Ludvig XVI, Mirabeau och de ruskiga jakobinerna.

Klockan var något över tre när Elise kom in på lärarrummet. Friden hade sänkt sig över skolan i och med att alla utom administratörerna hade åkt hem. Jag hade haft nytta av en av dessa när jag smet in hos rektorns sekreterare och frågade efter Elises namn. Då kändes det omedelbart lite säkrare.

”Tänk på att hon är alldeles för ung för dig” sa sekreteraren, en av mina närmaste vänner på skolan, Malin. Jag log lite egendomligt för jag tyckte inte om sådana skämt, och det visste hon.

”Ha-ha” var det enda klyftiga jag kunde komma på att svara.

Det är märkligt ändå hur mäns förhållande till unga kvinnor ska anses vara så besynnerligt. Bara genom att åldersskillnaden existerar ska man alltid få höra detta prat. Förekom det sådant sladder på Aristoteles tid när en äldre

man skulle undervisa en yngre man i läraryrket? Jösses vad komplicerat människors förhållande till varandra kan vara, tänkte jag när jag klev in i lärarrummet. Därefter tänkte jag att det är nog bäst att tänka på varenda ord och gest jag företar mig så att det aldrig kan uppstå något vidare prat om det. Jag hann sätta på lite kaffe.

Hon hängde av sig kappa och drog en borste lite hastigt genom håret så att det blev lagom ordnat innan hon kom in och satte sig bredvid mig i soffan. Jag blev alldeles stel.

”Har du hunnit förbereda dej för att introducera mig” log hon. Trots sina unga år framstod hon som ganska självsäker – eller trygg, kunde jag tänka.

När vi strax kom in på ett ämne som jag behärskade kunde jag äntligen koppla av och beskriva vad vi höll på med i historia i den klass som hon skulle börja med. Min säkerhet kommer sig av att jag vet att jag kan mitt ämne så bra att jag törs erkänna för andra om jag blir osäker - och det blir jag sällan. Därför kunde jag beskriva på mitt sätt. Jag målade upp en bakgrund med en blandning av skolan i sig, ett historiskt Sverige, Europa och lämpliga bitar av övriga världen på 1700-talet och nämnde avslutningsvis vissa principer för skriftliga prov som vi hade på skolan.

”Du kan beskriva historia på samma sätt som min pappa gjorde för mej när vitsipporna blommade” sa hon och ögonen glittrade.

”Tja” sa jag, ”jag har ju hållt på några år så det är klart att ett och annat har jag ju lärt mig” sa jag för att hon inte skulle märka att hennes beröm hade gjort mig riktigt gott i sinnet.

”Blev du ledsen nu” sa hon och tog min arm ”sa jag något dumt?”

”Nej, nej för allt i världen, det gjorde du inte, tvärtom jag blev riktigt rörd. Nu fortsätter vi med vad som ska hända i morgon, får jag se ditt schema...”

Vi pratade fram till klockan fem ungefär då Malin kom in och sa att hon, som sista person tänkte gå. Jag påminde mig själv om att det borde även jag göra och därmed kände jag mig nöjd. Jag kände på mig att jag hade gjort ett bra jobb med att introducera Elise på skolan. Jag bara hoppades att hon skulle ha god hand med eleverna också. Jag är inte riktigt säker på hur jag skulle klara av att se henne brytas ner av dem.

8

Följande dag hade jag sovmorgon och kom till skolan först klockan tio. Det var en vacker sensommardag. Luften var lite kylig men alldeles klar och jag anade att det skulle hinna bli en av de första dagarna rika på höstfärger. Hösten är en tid med några av de härligaste syner som vi nordbor kan få uppleva. Jag ville dela mina tankar med Norr Mälarstrands vatten så jag promenerade hela sträckan in mot T-centralen.

Jag hade tänkt komma i mycket god tid för att vara beredd att hjälpa Elise om det skulle uppstå problem men just på vackra soliga dagar brukade jag unna mig den fina promenaden. Jag släppte alla tankar på jobbet. Till och med i kollektivtrafikens larm och stress förmådde jag hålla kvar denna känsla, som jag då och då får vara med om. Den höll

i sig ända tills jag öppnade dörren till lärarrummet. Då vältrade ansvaret över mig. Jag hade ett uppdrag att slussa in en lärarkollega, som var ett under av glädje och liv men jag kunde absolut inte tillåta mig att visa några upprymda känslor för den sakens skull. Jag ville inte komma tillbaka till katastrofen i min hemstad. Därför vaktade jag mina steg noga, t.ex. hade det naturligtvis sett löjligt ut om jag just idag avvek från vanor som jag har lagt mig till med.

”Det är nog viktigt, Carl” sa jag till mig själv ”att du tar på dej en roll som är tydlig nu. Förvisso är det bra att visa glädje men lika väl som det är viktigt att markera för en klass vad som är rätt och fel vid terminsstart så bör nog samma sak ske här i detta lärarrum, trots allt äger jag ju inte denna nya tös.” Det var illavarslande att jag redan hade börjat tänka så snårigt. Det bådar inte gott för framtiden. Jag bestämde mig för att vara ”precis som vanligt” under hela dagen.

Det första jag såg när jag kom in i kapprummet och kunde se in i själva lärarrummet var Elise i mitten av en överförtjust samling lärarkollegor, både män och kvinnor, skratt ekade och i centrum för allas uppmärksamhet spelade Aina upp en stor scen. Aina kan få den trumpnaste av alla

på gott humör så dagen var räddad. Aina hade tagit över sammansmältningen mellan mina lärarkollegor och Elise.

- - - -

Anita var mig till stor hjälp för att reda ut de härvor av trassel som jag insåg att jag hade, fastän jag inte kunde märka av dem själv. Jag visste att jag hade en längtan efter något och jag visste att jag - det gick inte att förneka - faktiskt hade gjort ett mycket ambitiöst försök att mörda mig själv.

Anita nickade uppfordrande att jag skulle fortsätta min berättelse.

Stämningen ändrades i lärarrummet när Aina lämnade sällskapet och Sune, matematiklärare med ett brinnande intresse av att filosofera om alla upptänkliga ämnen, på sitt mest svepande och bombastiska sätt berättade för alla som ville (eller försökte undvika) höra på:

”Alla människor har sina nojjor. Det finns ingen som kommer undan. En del tror att vi styrs av stjärnorna, en vattuman är si, en fisk är sådan. OK, för att de har dom egenheterna men det som syns i ögonen det är neuroserna.

En världsförbättrare har skapats av en som har haft en jävel till farsa. Det är en person som har blivit slagen eller åthutad. Hela hans tillvaro styrs av detta. Inte händelserna som sådana utan av hans reaktioner på det. Ungefär som att det inte är mögelsvampen som är farlig att äta utan de kemiska ämnen som dessa skapar...”

Det blev ett flatskratt i lärarrummet, Sune var berömd för att producera en hemmagjord sanning per dag, men skratten, som var syrliga, bekom honom inte det minsta. Dessutom var han helt okänslig för andras känslor, eller nojjor som han själv skulle kallat det.

”Ta t.ex el-överkänsliga” fortsatte han fastän han visste att Karin var djupt orolig för detta. ”där har vi en önskan om renhet. Allt är i obalans och allt sådant måste dom befria sej ifrån. Sådana typer klarar inte av banklån utan att vilja amortera ihjäl sig. Varje kvartal får dom panik bara för att huslånet bara har minskat med några hundralappar. Jäklar vad det var synd om dom på 70-talet. Deras renhetskrav gjorde att dom amorterade hejdlöst för att bli skuldfria medan alla andra blev skuldfria utan att betala någonting, inflationen gjorde jobbet. Nu har dom panik för

att dom tycker att joner och partiklar kladdar sej fast vid dom. Dom tar lavemang för att bli rena.”

Det blev alldeles tyst i rummet när den sista meningen trängde in i Karin. Jag gjorde väl som alla andra, smygtittade på henne och visst såg hon urförbannad ut, men eftersom hon satt i en annan soffa och pratade med Malin så kunde hon inte resa sig upp och gå. Hon låtsades helt enkelt att hon inte hörde på. Det spelar ingen roll vad hon än hade gjort, Sune stoppade man inte hur man än betedde sig.

”Värst har dock dom som desperat söker efter någon sorts helhet.” Han skrattade till ”tänk er en människa, det finns miljontals av dom, som går omkring i världen och längtar efter en bit som fattas. Stackars idioter! Gudslängtan kallas det och är en mara för alla som inte varit så smarta att de börjat tro på Gud. Då är problemet över, men en jättegrupp letar faktiskt efter en gud som inte är Gud. De längtar inte efter renhet, inte klarhet, inte rättvisa, eller något som går att uppnå. Dom söker efter en helhet som inte finns och inte kan finnas. Det är ett taskigt öde. Det är vad vår vän och kollega Carl här lider av, eller hur Carl?”

Jag hade inte lyssnat så där jättenoga på hans pladder, det är oftast för provocerande men jag minns att jag han tänka att jag måste mörda honom innan arbetsdagen är slut.

Sune bryr sig nog inte om hur många gånger han blir mördad för han fortsatte.

”Det är dags att gå och äta nu men innan vi går skall jag berätta om den allomfattande boten mot alla problem, det är utililitarismen. Gott! Nu går vi och äter, det är bacon och ägg idag, det är mat som renhetsneurotikerna skyr som pesten”

Så reste han sig och gick. Han hade dock inte någon direkt pondus på det sociala området så det blev inte någon mer som reste sig, trots att det var mat på gång. Man ville, det gällde mig i lika hög grad som alla andra, markera genom att sitta kvar ytterligare i tre minuter att man gick när man själv bestämde. Något som naturligtvis inte Sune märkte, eller åtminstone inte brydde sig om. Fan, vad vissa lärare kan vara korkade.

Johan gjorde naturligtvis bort sig i alla fall, han frågade: ”Vad är utilitarism” och Per tvingades svara medan Sune stod i kapprummet och tog på sig rocken.

”I det här fallet betyder det att vilka av världens eländen du än märker av i din omkrets så ska de inte beröra dig för du är socialdarwinist.” Men så såg han sin chans att få in en träff.

”Socialdarwinister är till hälften hjärndöda”

”Hurdå menar du”

”Tja, de har bara en hjärnhalva”

Det var denna episod som jag plötsligt kom att tänka på när jag satt i Anitas mottagningsrum och pratade. Gudslängtan, längtan efter helhet, stackars varelser som letar efter något som inte går att finna om de inte finner Gud. Jag försökte ta upp det med Anita. Längtade jag efter Gud eller helhet utan Gud och satt fast i en gudslängtan. Vad är helhet?

”Nå men, vad tror du på om Gud?” frågade Anita abrubt.

”Jag tror inte på Gud” svarade jag ”men jag har en dubbel känsla om Gud, som om han verkligen fanns. Det är märkligt, eller hur, att först vara klar över att inte tro på en sak och sedan ha föreställningar om hur denne ser ut. Jag har två bilder, som jag kanske kan berätta om eftersom jag

minns dom så tydligt. Det som man minns från barndomens tidigaste år måste ju ha en viss betydelse eftersom man minns dom fortfarande, eller hur?”

”Berätta” sa Anita.

”När jag var bara sju år hade jag svårt att somna vid flera tillfällen. Så fort jag blundade började jag se människor komma fram bakom en husknut. Jag stod på en trottoar och såg dom komma. En efter en med ganska små mellanrum och det var alldeles vanliga människor. Men så plötsligt kände jag att något hemskt snart skulle komma att ske. Jag visste att någon av de närmaste personerna som skulle dyka upp bakom knuten skulle vara en så skräckfylld person att jag skulle komma att skrika av total skräck. Då vaknade jag alltid.”

”Fortfarande kan det komma tillfällen när jag vaknar på natten och blir skräckslagen för att något obegripligt kan ske. Trots det är jag inte mörkrädd, den skräckrädsla jag talar om har bara kommit några få gånger i mitt vuxna liv men varför uppstår dom?”

”Det är denna känsla av total skräck inför en syn som inte tillhör denna världen som får mej att känna en rädsla för en så stor varelse som en Gud. Att möta något som är

större än ”Allt” kan inte vara lätt. Det har hänt mej att jag i mitt dagliga liv hamnat i stor sinnesrörelse så att hjärtat har börjat klappa våldsamt. Ett möte med Gud måste ju leda till att hjärtat sprängs och att jag dör. Det är nog tur att jag inte tror på ett möte med Gud.”

” En annan historia är av samma sort fast om djävulen. Det handlar om att ingen litar på mig, man bara låtsas. Det är i alla små livets detaljer som djävulens bockfot blir synlig.”

”Berätta” sa Anita.

”Vi hade en hund några år i familjen, den var min dotters men under en månad hade jag huvudansvaret. Jag tyckte mycket om den och han följde med mej på mina promenader. I närheten av vår bostad på Kungsholmen ligger en liten skola för låg- och mellanstadiet och barnen sprang ganska fritt omkring utanför skolgården. Där finns nämligen ett liten fritidsområde som jag och vår hund alltid passerade.

Nästan alltid hände det att några barn kom springande emot oss och bad att få klappa hunden och det tillät jag alltid. Det är så fint att få se kärlek till djur. Det där höll på

någon vecka och jag gladdes också i förväg över att kunna få glädja barnen med vår hund.

”Får vi klappa hunden?” frågade några barn i åttaårsåldern mig ”Vad heter den?” Någon annan av barnen ropade då till oss. ”Fröken har sagt att vi inte får klappa hunden!” och barnen ryggade sorgligt tillbaka och gick med långsamma steg därifrån.

Jag gissar att lärare i den skolan hade sett mig komma gående dagligen och sett hur barnen hade rusat till. Bekymrat hade de tänkt att mitt beteende var osunt beräknande och att det en dag skulle hända något. Antagligen hade de börjat kalla mig för Pedofil-Kalle och börjat stå i fönstet på pass i skift för att se hur jag uppförde mig.

”Pedofil-Kalle”, jag flabbade tyst för mig själv och jag märkte att ljuset inombords slocknade. Jag ändrade promenadväg för mig och vår hund. Jag är ingen pedofil och jag avskyr att bli kallad Kalle. Mitt namn är Carl.

Ondskan blir synlig i de små detaljerna men de uppträder ofta, så ofta att de kryper in i ens själ och aldrig lämnar en. Vid olika tillfällen blir de synliga igen och resultatet blir alltid värre och värre. Till slut har ondskan

vuxit till och förenats med det gränslösa och då är man slut som människa. Man är bara varelse.

I mej finns något stort, det tror jag, det är inte gud och det är inte djävulens ondska. Det kanske är ett mycket stort tomrum som min arbetskollega Sune påstod?

9

Elise var ofta den sista av lärarna som lämnade skolan, hon hade alltid en mängd olika saker att pyssla med innan hon kände sig nöjd och kunde gå hem. Det gjorde att jag en dag tog chansen att tala med henne om en för mig mycket angelägen sak. I min egen inbillning lät det som om jag minst tänkte fria till henne men jag hoppades att hon inte skulle ha misstankar åt det hållet. Det hade hon uppenbarligen inte eftersom hon såg glatt överraskad ut när jag frågade. Men för mig var det egentligen mycket värre än frieri, jag är inte säker på att jag hade klarat av ett nej utan problem.

Jag bad henne sätta sig ner bekvämt i soffan och lyssna noga. Jag ville inviga henne i en idé som jag burit på i några år men idén var lite för omvälvande för mig själv att

klara av. När jag härom dagen märkte hur duktig hon var med datorer hoppades jag att hon skulle vilja svara ja. Får man nej i ett frieri så finns det ju fler att välja på, men den idé som jag bar på var unik.

”Jo, Elise” sa jag och kanske stockade sig rösten, kanske såg jag generad ut men jag rodnade väl inte? ”Härom dagen la jag märke till hur duktig du var på dataområdet. Sedan du kom hit vet jag att vi ser på vårt ämne på ungefär samma sätt. Du berättade om din pappa och hur han hade lärt dej att lyssna till historiens vingslag” Jag tittade henne i ögonen, de var oföränderligt vackra. ”Det är så att jag sedan en tid på den här skolan har haft en önskan om en helt annan metod att lära ut historia. Jag skulle önska att du blev ett sorts stöd för mej i att ta fram en ny metod.” och jag skyndade mig att fortsätta innan hon hann rynka på ögonbrynen eller stöna ”Jag vet att idén egentligen är vansinnig men jag vill att du åtminstone skall vara med och lyssna under någon månads tid - sedan kanske vi båda inser att det är lite för stort.”

Hon tittade oavvänt på mig och log.

”Fortsätt” sa hon bara.

”Åh, alltså inte nej än?”

”Nej, varför då? Jag tror på att du vet vad du pratar om och jag vill gärna samarbeta med dig. Du är en fin vän här och du är en av de få männen här på skolan som inte är så där tröttsamt flabbig, berätta vidare” sa hon så mjukt att det svirrade till lite i huvudet. Jag gav henne en snabb blick för att se om hon hade märkt något på mig men jag tror att yrseln bara kändes inombords - hoppas det i alla fall.

”Vi gör så här, du lyssnar på min idé och sedan kan du avgöra själv hur mycket du vill vara med. Det kanske blir så att du bara behöver hjälpa mej med några småsaker men för mej är det viktigt att ha någon att prata med. Faktum är att jag skulle börjat för länge sen om jag hade hittat någon som du då.” Hur mycket hon än trodde på mig så var jag så himla noga med att hon inte behövde tycka som jag i alla detaljer och att hon inte behövde lägga ner något slitsamt jobb på det. Jag var livrädd.

”Forsätt nu och be inte om ursäkt för allt du gör” sa hon med låtsasarg röst.

”OK” jag drog djupt efter andan. ”Min idé är helt enkelt att man i datamiljö ska få uppleva en bild ur historien och med muspekaren kunna klicka på olika delar på bilden för att komma till fördjupningsbilder. Tänk dej till exempel att

vi såg bilden när Axel von Fersen stenades ihjäl utanför Riddarhuset. Det borde ju bli en ganska brokig bild med folk från olika klasser, en spännande gatumiljö, folk som sålde dessa provocerande tidningar o.s.v. Min idé bygger på att den undervisande läraren med stöd av bilden ska kunna berätta ganska livfullt. Men så vill han och eleverna fördjupa skeendet, varför stenades von Fersen? Med pilen pekar läraren då på en av de tidningar som utropades till försäljning och vips fylls bilden av förstasidan på tidningen. Där läser vi och förstår det politiska läget efter kronprinsens död om hur von Fersen påstods vara anstiftare. Sedan kan man klicka därifrån till ytterligare fördjupningar eller backa till ursprungsbilden. Kanske vill man veta hur stadsbefolkningen var klädd, vill man veta något om Riddarhuset eller Stockholms arkitektur? På många ställen skulle man kunna gå djupare men läraren är hela tiden den livfulle berättaren. Jag vet att det är ett jättejobb och många praktiska detaljer måste lösas men det var min idé - törs du säga något”

Hon sa - ”I övre högra hörnet på bilden skulle det finnas pilknappar att klicka på om man ville bläddra framåt i tiden eller bakåt” - med ett leende.

Jag kände hur ögonen blev fuktiga av glädje, det retade mig men jag har svårt att styra tårkanalerna när jag blir lycklig, fan det kan hon ju inte undgå att se.

”Du får förlåta mig” sa jag ”men ögonen fuktas när jag blir lycklig, du vill vara med alltså”

”Jag tror det” sa hon ”jag tror att det är nästan för mycket för oss två enbart och jag vet inte om jag ens har tid men jag vill i alla fall vara med och börja med det. Kan vi inte bestämma det åtminstone?”

En lättnad som var överväldigande strömmade genom mig och jag andades ut all luft jag hade i varje skrymsle av lungorna. Jag lutade mig bakåt i stolen jag satt i och lyfte upp benen i stolen bredvid, jag såg hur Elise log.

”Jag är så matt efter dagen och efter detta att jag knappt orkar resa på mig, kan inte du åka hem nu så får jag vara kvar lite grann och tänka. Jag behöver det så pratar vi inte mer om detta idag utan vi kanske kan börja prata mer om detta i nästa vecka. Jag har nämligen aldrig behöva tänka särskilt noga på min idé förrän idag. Det skrämmer mej att det kanske inte är genomförbart. Tänk om jag burit på en dröm som inte fungerar.”

Hon reste sig, tog på sig kappan och öppnade dörren till korridoren.

”Släck lampan åt mej är du snäll när du går” bad jag henne

”Hej då, vi ses i morgon” sa hon när hon släckte ljuset och gick.

Jag satt kvar i mörkret och tittade ut genom fönstret.

Sedan gammalt vet jag att det är lite generande att träffas igen efter det att man har utbytt ett förtroende med en annan. Man vet inte vad man skall säga eller göra. Jag sa bara hej till Elise nästa dag vi sågs i lärarrummet och så med bestämda steg gick jag ut i korridoren mot materialrummet. Jag hade ingenting där att göra och när jag väl kommit in där gick jag bara runt i rummet. Turligt nog var det tomt så jag gick några varv extra medan jag väntade på att klockan skulle ringa så att lektionerna kunde komma igång. Jag upptäckte till min förfäran att det skulle vara lika svårt att ta nästa steg som att fråga Elise om den första hjälpen.

”Grrr” morrade jag tyst för mig själv ”varför i helvete skall jag vara så förbannat komplicerad för.” Nåja Elise var

ju inte precis någon okomplicerad varelse hon heller. Äntligen ringde klockan och jag gick med raska steg ut i korridoren och mot mitt klassrum. När jag passerade det stora skolschemat som var uppsatt var jag tvungen att slänga en snabb titt på schemat för att se om om det var historia eller samhällskunskap som jag skulle lära ut och vilken klass det var som just nu var den utvalda. Märkligt nog tänkte jag inte så mycket på min pedagogiska idé och jag tänkte inte alls på den kommande lektionen. Det enda som fanns i huvudet var bilden av Elises ögon och vänliga leende.

”Jag kommer få problem med det här” tänkte jag ”så vitt jag vet är Elise lyckligt förlovad och jag är gift, åldersskillnaden mellan oss är femton år och jag vill inte bli förälskad - det vore så meningslöst. Ännu mer meningslöst är det att prata strunt – för jag är faktiskt förälskad”. Mitt förnuft tvingade fram ett löfte om att aldrig någonsin förstöra mitt förhållande till Elise med att försöka mig på ett närmande.

Med ett stort leeende närmade jag mig min klass.

10

När hösten sätter fart på allvar glider jag in i ett besynnerligt tillstånd. Någonstans inom mig tunnas det membram som skiljer det medvetna från det kollektiva medvetna ut. Jag börjar se fram emot den uråldriga högtid som vi numera kallar julen men som naturligtvis är en festtid avsedd för att betvinga mörkret. Mörket börjar märkas av några dagar in på höstterminen och jag har grubblat över hur vi i Norden har tvingats anpassa oss efter det. Vi har tagit till högtider och ritualer för att uthärda rädslan över att ljuset och värmen inte ska komma tillbaka. Jag klarar av mörkret och kylan men jag unnar mig också en vällustig frossa i stearinljus, julklappar, julöl, julsånger, ja allt som har förstavelsen jul. Jag blir stillsam, tålmodig

och mild. Min själ blir lika ljus och stillsam som ett snöinbäddat landskap.

Det var en dag på hösten när jag började känna dessa vibrationer som jag bad Elise följa med till det närbelägna fiket och prata lite om en viktig sak, som jag kallade det. När vi gick till fiket kände jag hennes närvaro genom både mina och hennes ytterplagg och jag kan lova att hon kände detsamma. Vi var verkligen ett vänfast par, det kände jag utan att ett ord sades. Jag har undrat över sådana känslor förr, känslor som delas gemensamt. Eller handlade det enbart om ett uttryck för min egen överspändhet?

Vi tog in kaffe och bröd till det. Jag började prata om mitt projekt.

”Jag frågade dej tidigare i år om du ville vara med och jobba med en idé som jag tror mycket på men som jag inte orkar, eller snarare inte har förmåga att klara själv. Jag kan ju alldeles för lite om datorer. Hur är det? Har du ångrat dig? frågade jag oroligt.

”Nej, inte alls, jag tycker att det låter skoj” Elise mumsade på sin bulle.

”Då tänkte jag att jag skulle kunna förklara lite närmare. Har du tid”?

”Jadå, jag har nästan hur mycket tid som helst” sa Elise ”jag har slutat för dagen. Min klass skulle ha information från några politiska ungdomsförbund, så vi slog ihop några klasser. Nästa gång får jag ta hand om hela spektaklet, men nu slipper jag.”

”Det är så här” sa jag ” att jag alltid haft bekymmer med att få inplanterat i eleverna en brygga mellan de stora linjerna och de små detaljerna. Jag tycker att vi läser historia på ett så fantasilöst sätt. Det är bara när man blir lärare själv som man fattar att det finns en linje i undervisningsplanen. När jag gick på gymnasiet förstod jag inte historia och jag var faktiskt förvånad över att någon över huvudtaget brydde sig. Jag kommer ihåg att jag ibland läste om någon engelsk drottning och sedan läste jag om ett svenskt-danskt krig. Uppriktigt sagt höll jag aldrig ordning på någonting av det där. Fastän jag visste redan då att jag skulle bli historielärare var jag inte ett dyft intresserad.”

”Vad konstigt” flikade hon in ”det låter ju nästan inte klokt. Jag blev intresserad av historia av min far och jag har samlat på historiska händelser ända sedan jag var tolv år. Hur visste du att du skulle bli historielärare när du hade så konstiga idéer på gymnasiet?”

”Ingen aning, förmodligen var det för att jag inte hade en aning om att det fanns andra yrket. Mina föräldrars yrke ville jag inte ha, min kompis farsa var ingenjör och tekniska prylar vet jag precis noll om. Det enda jag kunde på den tiden var lite om jazzmusik, resten av mitt huvud upptogs av tanken på att idrott inte längre intresserade mig. Jag var för ung och naiv för att bekymra mej så jag förstod på något sätt att det enda som jag kunde bli, var historielärare. Det betydde ju att läsa och sedan berätta. Jag gissar att jag alltid förstått att det är det enda jag kan.

Om det då är så att jag aldrig varit intresserad av historia under skoltiden men sedan lärt upp mitt intresse så har jag en viss förståelse för att dagens elever också kan ha svårigheter att ha detta intresse. Men då tror jag att jag vet hur man kan gå tillväga för att fånga det. Jag tror på bilder och enkel översiktig text, som man snabbt kan hoppa mellan så att man kan få en överblick samtidigt som man kan få en känsla för de historiska dofterna. Det är först när man har blivit historelärare som man fattar att samtidigt som Bellman sjöng sina visor i Stockholm så pågick det amerikanska frihetskriget och Benjamin Franklin uppfann blixtlåset, tänkte jag säga. Vad jag menar är att avstånden

verkar vara så enorma mellan det gamla och moderna att man inte fattar att det moderna och det gamla sammanfaller ibland så att man till slut inte riktigt vet när man tycker att något är gammalt. Jag är t.ex inte längre säker på att 1700-talet är så rysligt långt borta. Det tyckte jag förr. ”

”En gång” sa Elise, ”när jag var prao på ett kontor så frågade han som jag var hos om jag kände till hur det var i Sverige förr. Du kommer ihåg att jag är min fars dotter, va, så jag berättade för honom om pestepedemin i Stockholm under de första åren på 1700-talet, jag trodde att det var ungefär så han ville att jag skulle svara. Han blev så snopen att jag nästan skrattade åt honom, fast det var tur att jag inte gjorde, för han blev arg och trodde att jag drev med honom. Han menade hur det var i Sverige på Per-Albin Hanssons tid. Då tänkte jag att jag det var tur att min pappa inte lärt upp mej i geologi för då hade jag väl svarat om hur det såg ut under trias. Du förstår en allvarlig man på ett framgångsrikt företag som får svar av en 16- årig tjej om Stockholm på 1700-talet”

”Tänk då” knöt jag an ”att det du lärt dej av din far är just precis det som jag vill göra. Att ersätta en far kanske är svårt men att få ett lärosystem som är så skoj att man

stannar kvar och fortsätter att lära sej fastän man inte har det i läxa. Som är fascinerande. Vet du hur jag har tänkt mig?”

”Nej”

”Det är knappt att jag vet det själv” suckade jag osäkert, för nu blev jag alldeles trött av osäkerheten. Jag befann mig ju just i det ögonblick då det jag drömt om skulle kunna visa sig hålla eller spricka och nu anade jag att jag hade målat upp hela projektet i alldeles för ljusa färger. Eller att det visade sig att allt redan fanns.

”Du, som vet så mycket om datorer, eller jag tror att du vet det ialla fall” började jag lite konstlat optimistiskt, för nu började jag frukta att det inte var sant - var hade jag fått det ifrån egentligen? Jag tittade på hennes ögon, kinder, hårfäste, öron och insåg att det egentligen var alldeles likgiltigt vad hon visste om datorer, jag behövde henne vid min sida helt enkelt. Jag insåg att jag inte ville klara någonting utan hennes hjälp.

”Kan du svara på frågan om det finns ett färdigt dataprogram som man kan mata in en översiktsbild, eller en teckning t.ex och sedan med muspekaren välja ut ett avsnitt och därifrån få en fördjupningsbild om det. Och sedan

blixtsnabbt kunna komma tillbaka till ursprungsbilden. Det måste vara ett sinnrikt system med intressant information utan att man någonsin tappar bort var man är. Man skall sedan kunna gå ut och in i historien men också sidledes och som sagt man måste hela tiden fatta var man befinner sej och hur man ska kunna gå vidare.”

”Jag tror jag vet vad du menar. På Posten finns ett datavisionssystem där jag går vilse redan efter två bildval - i Text-TV är det på samma sätt. Man ska få börsinformation på sidan 100 och sedan gå tillbaka till menyn genom att begära sidan 50, när man efter 10 sekunder hamnat på sidan 50 upptäcker man att det var inte den menyn utan någon helt annan och man har ingen aning om hur man ska komma hem”

”Däremot” fortsatte Elise ” så kan man få en helt annan förståelse för det du menar om man är i Windowsmiljö. Om vi använde systemet med stora knappar i Windows då kan det bli skitkul”

Hon hade sagt ”vi”! Jag suckade lyckligt - utan att det märktes - tror jag, fastän jag egentligen vet att varje sinnesstämning omedelbart signalerar i ansiktets minsta detaljer. Sedan kommer det ytterst an på hur kapabel den

andre är att avläsa de små signalerna. Jag själv märker allt, frågan är hur god uppfattning Elise har?

”Hur går man då tillväga” frågade jag, jag vågade inte säga ´hur går vi tillväga´. Jag är fruktansvärt rädd för bakslag och bakslag är som blixten, de kommer just - blixtsnabbt. Jag kan räkna upp mängder av gånger då jag känt mig relativt säker på att ta ett som jag upplevt som djärvt steg och fått ett för mig fullständigt överraskande snäsigt svar.

”Jag vet inte så där precis exakt” svarade Elise ”kanske man...” se där nu tvingade min osäkerhet in henne i en defensiv attityd. 100 spänn på att min rädsla nu gjort att hon aldrig mer kommer prata om ´vi´ eller ´oss´ - fan också - hon är lika osäker som jag.

”... kanske man bör kolla i någon datortidning vilka standardprodukter som finns, om det finns någon sån att utgå från så kanske det bara är att mata in uppgifter i programmet. Jag gissar att man måste ta någon kontakt med en leverantör och se om det går att utveckla inom programmets ram eller om man måste gå utanför ramen - då blir det dyrt. Har du pengar till det?”

Vilka då ´man´ tänkte jag säga för jag var fortfarande förbannad på att jag hade förlorat vi-känslan och mitt dåliga humör syntes på mig för Elise hade knutit ihop sig också. Jag förstod att allt var kört när Elise kom med nästa fråga.

”Och när vi ändå pratar om det: hur många timmar räknar du med att jag ska använda, jag har ju också ett liv vid sidan om jobbet?”

Uppskattningsvis tar det alltså mindre än tio minuter att totalhaverera en intim och kamratlig stämning till rena skyttegravskriget om man är två personer med tydligt utvecklade känselspröt. Jag funderade på om Aina, som ju är Elises motpol i de flesta avseenden, skulle ens ha märkt av vad som skedde mellan oss just nu. Hon hade aldrig reflekterat över skillnaden mellan ´man´ eller ‘vi’. Nå, men det var ju Elise jag ville ha med mig på projektet inte Aina, frågan var bara om det gick att komma ur skyttegraven. Min nästa tanke var om Elise menade allvar med att hon tänkte göra allt arbete för betalning enbart? Såg hon inte detta som en intressant hobby som i framtiden eventuellt kunde ge pengar men att ‘vi’ (i mina egna tankar tordes jag tänka ´vi’) inte kunde räkna med det? Pengar, tänkte jag,

vad fan skulle vi prata om pengar. Jag har inga pengar, det var pengar jag tänkte skaffa med den här idén.

”Jag har inte gjort upp någon budget för arbetet än eftersom jag inte visste om jag överhuvudtaget kunde komma igång. Nu har du visat mej på en framkomlig väg. Jag skall kolla upp den, men fram tills dess tänkte jag hålla projektet för mej själv för att inte dra på mej några utgifter. Utgifterna får komma när jag vet vad projektet kan ge och om jag lyckas finna några finansiärer”

Så ja, det var hoppet rätt ner i avgrunden. Jag hade förändrat ett blygt och inbjudande ‘vi’ till ett ‘man’ mellan två parter på rejält avstånd från varandra och jag hade med en mening avbrutit allt samarbete mellan oss kanske för alltid. Troligtvis för alltid eftersom jag innerst inne inte trodde på att projektet kunde bli säljbart. Fan, tänk om jag hade gjort på annat sätt, tänk om jag hade börjat med att hitta ett program själv. Jag skulle ha kunnat börja plocka med det så att Elise blivit nyfiken och frivilligt börjat komma med förslag. Då kanske hon hade kommit med, av egen vilja. Fan, varför pajar alltid allting för mig? Jag knöt ihop mig i mitt kroppsspråk. Det hoppades jag att hon skulle märka och för säkerhets skull tittade jag upp i taket,

alldeles tom i huvudet, men avsikten var att jag skulle se ut som om jag funderade på något ytterst väsentligt.

”Jag tycker att du kan börja med att leta efter något bra då” sa Elise ”så får vi se när du har kommit igång. Jag undrar om det inte är bäst att jag går tillbaka till skolan nu. Jag har en del att göra för att starta en diskussion om politiken som de olika ungdomsförbunden fört fram. Hej så länge” avslutade hon konstlat glättat.

”Hej” mumlade jag, jag orkade inte bry mig om att låtsas munter. Skyttegravarna som vi befann oss i var mycket djupa och min julstämning, som hade lurat mig ner i avgrunden, var bortblåst.

11

Dagen därpå stannade jag upp på ett fik, som finns mellan busshållplatsen och skolan. Himlen hade börjat ljusna, det låg regn i luften och temperaturen var en bra bit under det normala för årstiden, trots detta kändes det ändå ganska varmt. Det var ljuset av gatlyktornas reflexer i vattenpussar och att det inte blåste som skapade en sådan känsla. Jag gick in på fiket och slog mig ner vid ett bord som låg en bit från fönstren, jag ville sitta ifred. Jag hade tagit med mig brevpapper och jag satte omgående igång att skriva, jag var tvungen att vara klar med brevet på en halvtimme, sedan började mina lektioner.

Jag hade redan funderat ut på ett ungefär vad jag skulle skriva, för mig var det viktigt att Elise förstod att jag inte var beroende av henne. Det var jag ju förvisso, jag skulle inte ha klarat av att gå till jobbet om jag inte visste att hon

fanns där, men jag ville åtminstone försöka låtsas som om jag inte var beroende. Dessutom var det ju viktigt för mig själv att inse att jag helt enkelt var tvungen att reda mig själv. Elise levde säkert ett lyckligt liv och hon var alltså femton år yngre. Även om hon säkert tyckte mycket om att vara tillsammans med mig på jobbet måste jag inse att jag inte kunde hänga efter henne hela dagarna, d.v.s. jag kunde alltså inte göra mig beroende av henne. Så enkelt var det. Då var det dags att skriva då:

”Elise,

jag är en person som gör mig många bekymmer, en del alldeles i onödan. Jag är också alldeles otroligt rädd att tränga mig på andra. Igår råkade dessa dåliga sidor hos mig träffa varandra och dessvärre för både dig och mig råkade du vara närvarande när det skedde.

Jag har en gång frågat dig om du ville vara med i ett projekt som jag har tänkt göra under många år. Vad jag inte förstod när jag frågade dig var att du naturligtvis förväntade dig att få betalt eftersom du trodde det var ett officiellt uppdrag från mig och skolan, Så är inte alls fallet, det här är helt och hållet en egen idé. Jag är alldeles förkrossad över min egen dumhet, som fick mig att föreslå

att du skulle avstå din fritid med din familj och vänner till förmån för en halvidiotisk idé från mig. Jag har tänkt över min situation under natten och kommit fram till att jag måste på ett officiellt sätt befria dig från denna börda och det gör jag härmed.

Du tycker kanske att jag låter sur och besviken men du får absolut inte tro det. Det är snarare så att det är min hederskänsla som kommer fram här, jag måste se till så att du inte känner dig känslomässigt bundet vid ett gammalt löfte till mig om att hjälpa till. För att vara säker på att du inte ändå bär på dåligt samvete tänker jag åter igen glömma bort min idé i ytterligare ett år och det är verkligen ingen uppoffring. Jag har burit på den här idén länge utan att någonting hänt (fast när jag började var det inte fråga om datorer) och jag kan vänta många år till. Vad jag mest av allt behöver just nu är att vi är goda vänner igen. Det är bara så att jag känner att jag trivs ihop med dig och det är viktigt att man - i denna ganska kalla värld finner åtminstone några personer som man tycker om att prata med.

Jag ber dig alltså om förlåtelse för att jag var så enfaldig, låt oss hjälpa varandra utan groll genom

skoldagens alla vedermödor. Jag tror att vi mår bra av att hjälpa varandra med det.

Carl"

Jag läste snabbt igenom det och fann att det var ungefär vad jag ville ha sagt. Visserligen hade jag inte en tanke på att sluta fundera på min idé, snarare var jag tvärt om i stort behov att arbeta vidare med den eftersom jag måste ha något att fundera på - i stället för att tänka på Elise hela dagarna. Därför var det viktigt att ha något i huvudet att bearbeta. Men det var viktigt för mig att skära av alla beroendeband som jag hade knutit ihop mellan mig och Elise.

När jag kom in i lärarrummet tittade jag mig snabbt om och fann ingen i kapprummet. Mycket snabbt tog jag upp kuvertet med mitt brev och stoppade det i Elises fack, därefter tog jag av mig rocken och gick småvisslande in i lärarrummet. Där satt hela gänget inklusive Elise, men hon tittade inte upp när jag kom in. Förmodligen låtsades hon prata men samtalet hon förde såg inte alltför engagerat ut. Jag tänkte: "Vilken gåta hon är, jag ser ju på långt håll att hon låtsas och samtidigt står jag här och låtsas lika mycket.

Hade jag humor skulle jag skratta åt mig själv när jag på dryga fyrtiofem och hon femton år yngre uppför sig som förälskade tonåringar, ja jisses”. Jag låtsades inte se henne, satte mig och bläddrade i morgontidningen och försjönk in i mig själv.

Det bästa med att vara lärare i historia är att materialet i mångt och mycket finns i läroböckerna. Jag har också lärt mig att uppskatta min egen förmåga att hålla ämnet intressant för mig själv och mina elever. Det händer mycket sällan att jag är orolig för mina lektioner. Jag har en väl inarbetad rutin för undervisningen och jag har funnit att den håller. Huruvida den är populär hos skolbyråkrater eller ej bekymrar mig inte särskilt, jag vet att ingen kommer anmäla mig för att få mig granskad. Pedagogiken bygger nästa uteslutande på min egen förmåga att berätta och göra berättelserna levande och intressanta. Jag vet att jag har en berättartalang som gör att jag får med mig även dem som normalt är klassens besvärliga elever. Eftersom jag vet att jag snart kommer att sluta, det kan ju inte dröja alltför länge innan vi får en rejäl vinter, så orkar jag fortsätta med min pedagogik. Den kräver en del inlevelse och ibland känns

det nästan som om jag spelade upp ett teaterstycke, vilket jag också gör förmodligen.

Historieämnet är det ämnet som är mest lämpad för den formen av pedagogik, samhällskunskapen är lite knivigare. Det finns tillfällen då jag måste sätta mig ner och fundera på hur jag ska lägga upp ett kunskapsavsnitt. Då blir det mer papper för eleverna att arbeta med och med en gång så blir ämnet mindre spännande. Jag önskar jag kunde spela upp en pjäs - jag låter tanken stanna mitt i luften - vore det möjligt att göra om samhällskunskapen till en pjäs? Jag kände hur spänningen högg klorna i mig en stund, men så släppte jag tanken. Det får vara hur som helst med det, tänkte jag, jag ska försöka med datahistoria först, sen får vi se om jag ens lever när det är klart. Men, tänkte jag, visst vore det kul.

Jag såg min klass stå och vänta på mig i korridoren. Jag slängde en blick på klockan och undrade om jag hade blivit för sen, mina tankar hade flackat omkring så jag blev nästan orolig att jag hade sinkat mig en kvart utan att jag hade märkt det. Men så var det naturligtvis inte.

Det blev ett helt annat brus i korridoren när jag kom närmare. Elever som hade glömt det ena och det andra ville

ha det sagt till mig så fort som möjligt, någon elev som ville kommentera min klädsel eller gång, eller morgonens nyheter. Jag hade jobbat som lärare så många år nu att jag hade lärt mig de olika klassernas brus och fick känslan av att olika klasser brusade i olika tonarter, men om tonarter vet jag nästan ingenting. Kanske något jag skulle kunna fråga Robert om, en av musiklärarna. Jag log åt mina elever och de log mot mig, vi älskade varandra, det visste jag i alla fall.

Efter lunchrasten, då jag hade en håltimme vågade jag titta in i mitt fack för att se om det fanns något brev där. Jag hade tvingats avstå från mina läsglasögon hela förmiddagen bara för att inte utsätta mig för smäleken att bli upptäckt av Elise att leta i mitt skåp efter en hälsning från henne. Där låt det faktsiskt ett brev och det var från Elise. Hjärtat började bulta som på en tonåring. Snabbt slet jag åt mig brevet och låste in mig på toaletten. Jag slängde en snabb blick på översta raden - där stod det ”Käraste Carl”, jag gnydde till som en hundvalp så tittade jag längst ner, där stod det ”Kram, Elise”. Först då lugnade hjärtat ner sig, jag sänkte

armen med brevet och satte mig på stolsitsen med huvudet i händerna och andades med långa andetag.

”Käraste Carl!

Inte behöver du be om förlåtelse, jag har alltid tyckt mycket om dig och det gör jag fortfarande. Jag har inte haft några särskilda funderingar på hur ditt projekt ska gå till så du gjorde mig inte ledsen alls. Jag tror inte att du ska sluta upp, jag tror att det finns möjlighet för dig att göra något bra med historieämnet. Jag har förstått att du har ditt ämne lika mycket som ett kall som jag. Om du jobbar på i din egen takt så lovar jag att jag ska hjälpa dig, utan ersättning, när du kommit igång. Det är nog viktigt att du känner att det är ditt projekt, en utomstående skulle rent av kunna förstöra idén. Jag tror på dig, försök hitta en finansiär, det måste ju finnas skolboksförlag att prata med.

Nu tycker jag att vi ska börja prata med varandra igen,

Kram

Elise”

Jag stoppade brevet i bröstfickan och gömde huvudet i händerna igen. Så satt jag så tills jag var säker på att ingen fanns som kunde se mig när jag gick ut från toan, hängde på mig rocken och gick ut i den vackra höstdagen.

12

Elises brev hade gjort underverk, jag kände mig nu beredd att våga mig på att pröva hur mina idéer höll. Förut hade jag känt mig ensam och oförmögen. Men nu kände jag att även om jag arbetade helt själv hade jag ändå möjlighet att när som helst komma till Elise och be om stöd eller hjälp. Det första jag gjorde var att närma mig datorn. Jag hade förvisso en tillkämpad grundkunskap i Windows och några program såsom Word och Excel men jag förstod inte hur jag skulle kunna använda dessa. Jag hade nog kunnat fråga Elise men jag hade ett behov av att klara mig själv åtminstone i en månad innan jag bad om hjälp första gången.

Det var en larvig åsikt. Jag hade hjälpt henne minst tjugo gånger vid det här laget, både med praktiska saker och

vad som var viktigare, jag hade hjälpt henne att komma till rätta med skolan och dess egensinniga lärare. Jag har aldrig haft problem med mina kollegor men Elise är en person som kan få vanliga lärare att känna sig mindre värda utan att hon menar något med det. Elises och min personkemi passade ihop redan från första dagen och denna har jag använt för att hjälpa henne förbi alla konflikter - inbillade som verkliga. Som tack för det borde jag kunna be henne om hur mycket hjälp som helst men stoltheten förbjöd mig.

Nåväl, jag hade tur direkt för allt föll sig mycket naturligt. Jag började på ett alldeles tomt dokument i Word, som jag ansåg borde vara en naturlig plats att börja på och så skrev jag:

FOLKVANDRINGSTIDEN, därpå lutade jag mig bakåt på stolen och tog mig en funderare. Fanns det inte någon funktion någonstans som gjorde att man kunde få ordet att stå mitt på pappret? Jag tänkte efter och beslöt mig för att arbeta rationellt. Enklast vore att ropa på Elise, men som sagt den vägen var utesluten, återstod därför att klicka på det lilla frågetecknet i menyn och inkalla hjälp. Så gjorde jag och därmed var en del problem lösta på mindre än en minut ty längre än så tog det inte för mig att begripa att jag

funnit något väsentligt. Ty i det fönster som dök upp på skärmen fanns en massa text, som i och för sig var obegripligt för en enkel historielärare men jag såg också en liten symbol av en hand med vilken jag kunde trycka på olika ställen på bildskärmen och att det då hela tiden dök upp nya rutor med text. Så enkelt var det alltså. En liten ritad hand och en mängd olika ställen på skärmen som ledde till olika undermenyer och olika underliggande bilder. Jag blev häpen över hur nära lösningen på problemet fanns. Nu var det bara att strukturera vad jag ville visa om historia och sedan finna en lämplig osnuten unge - eller i värsta fall ett etablerat företag - som kunde hjälpa mig att lägga in bilder och text i denna skärmbildsstruktur som Words hjälpfunktion var uppbyggd i.

Jag satte mig i ett hörn resten av dagen och funderade på folkvandringstiden. Jag begrundade om det var den rätta epoken att börja med. Jag insåg att det naturligtvis var helt fel, sett ur läroplanssynpukt eftersom denna epok är utsuddad - ingen människa behöver lära sig något om detta längre. Men å andra sidan är ju epoken extremt spännande och min möjlighet att göra mig ett namn i epoken fanns där

eftersom litteraturen på svenska inte är så stor. Sammantaget fann jag att fördelarna övervägde, om något skulle göras av mig enbart så måste det vara inom en udda epok och kommeriellt (jag vågade trots allt tänka sådana tankar tyst för mig själv) borde det vara möjligt att sälja själva undervisningsmetoden om det första tillämpningsområdet var spännande och låg utanför grundkursen. Även om det inte skulle bli en historisk roman av mitt dataprogram så borde det väl ändå gå att göra mer än intressant när epoken innehöll sådana färgrika figurer som medlemmarna i den merovingska ätten eller sådana kvinnor som Justinianus och Belisarius hustrur. Historia är ett urval och i valet av att välja mellan färglösa händelser på ett färglöst språk och färggranna händelser på ett fängslande sätt så är det ju inte mer historielöst att välja det senare. Tyckte jag och bestämde mig för att lyckas göra historia på data som ett spännande äventyr.

Jag tittade upp ur min isolering och funderade på hur lång tid jag suttit här och hur många av mina kollegor som under den tiden kommit och gått utan att jag märkt det. Jag reste mig upp och gick ut, jag hade fått ett anfall av rökbegär, som jag inte känt av på flera månader. Jag tog en

promenad in till det närbelägna köpcentret och valde ut en pipa till mig. På något sätt upplevde jag att jag gick i någon sorts halvtrance och inte brydde mig om vilken verklighet jag fanns i. För mig hade projektet för första gången gett mig ett intresse som var större än mina personliga funderingar och jag tänkte därför att jag inte längre behövde styra och ställa så mycket med mig själv. Därför - tror jag - tillät jag mig själv att åter börja röka, inte cigaretter för det var definitivt en last, men med pipa var det en helt annan sak, tyckte jag då. En historieforskare (som jag) har väl all rätt att, under forskningens gång, smutta på en pipa. Särskilt som jag ju inte brydde mig om att förlänga livet - snarare tvärtom.

Jag satte mig på en cementerad avsats på köpcentrets torg och njöt av att åter få stoppa en pipa. Jag kände mig som en helt annan människa när jag nu praktiskt taget var en av Sveriges få experter på folkvandringstiden. Jag sköt undan de något småaktiga tankarna på att jag faktiskt inte visste särskilt mycket om ämnet. Från och med nu måste jag börja läsa en hel del böcker. Men det behagliga i min situation var att jag inte behövde råplugga på många månader än. Dels hade jag ju inte särskilt bråttom, dels

måste den tuffa inläsningen föregås av behagligt strukturerande och överblickande skisser. Samt att hitta något dataföretag som var beredd att hjälpa mig.

Jag blev lite nybörjarsnurrig av tobaken och började därför att med breda penseldrag måla upp den historiska scenen mellan åren 400 till 800. Jag tänkte på Alarik, Teoderik, Attila och hade svårt att hålla tillbaka ett leende, ty visst skulle man kunna göra en skämtserie om epoken om man hade tillräckligt sjuk humor. Jag tänkte på alla spetsfundigheter som man ägnat sig åt för att fastställa det rätta förhållandet mellan Gud och Kristus, alltså striden mellan katolikerna och arianismen, jag tänkte på bataljerna mellan romare och galler i skämtserien om Asterix. Egentligen hade det kanske räckt med att sätta bilder till den så ståndaktige men ändå så vanmäktigt uppgivne Greogrius av Tours när han, allt enligt Frans G Bengtssons essay försökte civilisera de långhåriga merovingerna.

Men så gick det naturligtvis inte till. Det som man med Frans G Bengtsson är lockad att skratta åt var tyvärr inget annat än uppseendeväckande grovt våld och - insåg jag slutligen med viss bedrövelse - striden mellan kristna om Guds och Kristus natur lever väl kvar lika olöst som

någonsin tidigare. Jag insåg - när jag nu vant mig vid pipröken - att jag måste behålla ämnet utan något försök till larvig humor men visst borde det gå att göra spännande ändå - och att skildra en epok med drastiskta vändningar borde väl vara möjligt?

Jag gick tillbaka till skolan och beslöt mig för att försöka strukturera ämnet såsom jag kunde tänka mig en uppläggning. Jag upptäckte direkt att det fanns en fördel i hela mitt projekt. Det fanns inga behov av att begränsa ämnet, snarare tvärtom, ty för varje vinkling av ämnet jag kom på så innebar det bara att jag kunde föra in en Windowsknapp till som man kunde välja att trycka på. Det gjorde mig glad eftersom det var första gången jag någonsin ställts inför möjligheten av gränslöshet.

13

En dag, kylan hade börjat visa tecken på att anlända stod jag i lärarrummet och tittade ut över skolgården. Det blåste friskt och då är ett varm lärarrum inte så dumt att vara i. Oktober är en märklig tid, efter den gnistrande vackra september kommer de första höststormarna som en överraskning varje år men det är väl så det ska vara på hösten. Det är som om jag glömt att naturen ska ställa om till något nytt efter sommarens excesser. Hur årets obönhörliga gång gestaltar sig glömmer vi stadsbor bort lite för lätt men det är ju det som är naturens verklighet. Jag har för mig att jag blir lika häpen varje gång, fast riktigt säker är jag inte. Jag är inte alltid så observant på vad naturen ställer till med.

Så märkte jag plötsligt att Elise ställt sig vid min sida och tittade ut - tillsammans med mig om jag får uttrycka mig så. Hon gjorde ingen ansats till att vilja mig något, bara dela min upplevelse. Jag sneglade mot henne och blev alldeles förstummad över hennes skönhet. Den plötsliga insikten om detta gjorde att knäna vek sig en aning och jag kände att jag rodnade - allt gick på en sekund och jag undrade lite förläget om Elsie hade märkt något. Som vanligt skulle hon i så fall inte låtsas om någonting.

”Jag har hittat någonting som jag tror kan intressera dej” sa hon alltmedan hon fortsatte att titta ut genom fönstret. ”I helgen var min bror hemma på besök och då pratade vi om dig”

”Aj då, är det så illa” försökte jag skämta till det.

”Tramsgubbe! Nej jag nämnde lite grann om ditt historieprojekt, jag gick inte in på detaljer, och frågade lite grann om dataprogram. Han jobbar i databranchen. Det har jag aldrig sagt, va?

”Nej, inte vad jag kommer ihåg”

”Då sa han att han tills nyligen hade en kollega, som nu flyttat till Hjo med sitt företag. Peters tidigare kollega

jobbar med just precis ett sådant dataprogram som du vill ha.”

Hon nämnde det så alldagligt så att jag anade att det var en konstpaus, jag sa ingenting.

”Ska vi åka dit?” sa hon så - plötsligt. Hon visste mycket väl om effekten av den frågan på mig.

Nu såg jag också vad det var i hennes ansikte som gjorde henne så vacker just den här dagen. Det var ögonen, de hade en alldeles speciellt lycklig lyster. På henne blev jag då rakt inte klok men jag insåg att hon på något sätt tänkte och uppfattade våra samtal på ett helt annat sätt än jag. Jag hatade min egen blaskiga sociala situation som gjorde att jag alltid tog hennes ord som antingen kärleksförklaringar eller avsky. Turligt nog hade jag en ganska god förmåga att dölja mina känslor - tyckte jag själv åtminstone - men samtidigt undrade jag förstås hur hon uppfattade mig. I och med att mitt inre ständigt förde en intern kamp om hur jag skulle uppföra mig gentemot henne och att mycket lite kom ut över mina läppar så antar jag att jag gav en väldigt sammansatt utstrålning. Lurade detta henne? Kanske såg jag ut som den Graham Greene-gestalt jag kände mig som?

”Elise” sa jag med låtsat allvar ”jag är inte säker på att jag uppfattade det du sa rätt men i mina öron lät det som att du tänkte att du och jag skulle åka iväg till Hjo tillsammans för att träffa denna dataexpert som din brorsa känner.”

Jag såg att hon inte protesterade utan fortsatte att se lycklig ut så jag vågade fortsätta på den inslagna vägen.

”Du fattar väl att jag skulle bli jätteglad om du ville hjälpa mej med detta. Hrm, hrm, hrm...” jag plockade fram en lätt låtsashosta. ”Vad säger Erik om att du ger dej av på egen hand en helg”. Jag var totalt förvirrad men jag vågade inte ens antyda att jag skulle vara något hot mot Erik. Kanske skulle hon ha brutit ut i ett flatskratt över att jag ens tänkte tanken om att jag var ett hot mot Erik. Kanske både Erik och Elise betraktade mig som en ålderspensionär. Tusan vad svårt det är med sociala relationer. Min hustru skulle ha hånskrattat, det är hennes sätt och kanske är det av den anledningen som jag alltid räknar med att bli utsatt för något sådant.

”Erik är inte hemma i helgen så han har naturligtvis ingenting att invända” sa hon med en lätthet som lät mycket naturlig.

”Vad bra” sa jag utan att begripa någonting ”då åker vi på utflykt i helgen, jag gissar att vi inte hinner fram och tillbaka på en dag och jag gissar dessutom att det är bäst att vi tar in på ett lämpligt hotell. Jag ska fixa det”

”Bra” sa hon och gick iväg med graciösa steg. Hon hade kjol på sig och den svängde i takt med gången på ett nästan förföriskt sätt. Jag blev alldeles vimmelkantig och gick ut i materialrummets mörker som jag brukar när jag måste tänka igenom omtumlande händelser och satte mig att begrunda vad som hänt.

Jag var nästan nedbruten av känslomässig krackelering, jag kände ett enorm behov efter en öl, ett pipstopp och en elevfri eftermiddag. Nu skulle det inte bli så förvisso men jag började för första gången känna en längtan efter att få radikalt ändra på allting. Jag ville sluta skolan, jag ville helhjärtat ägna mig åt min idé och jag ville dra mig tillbaka i total ensamhet där ingenting störde mig. Det var inte nyttigt, tyckte jag mig anse, att dels leva i total känslolöshet hemma och sedan komma till arbetet och studsa mellan överdriven känslighet och total misströstan. Tanken på ensamhet fick mig att återuppta längtan efter att få lämna livet, stilla och utan åthävor, jag hade ju gjort mitt pensum,

reproducerat mig och uppfostrat ett barn till förhoppningsvis en harmonisk människa.

Jag suckade tungt.

14

I min stora häpenhet över att Elise ”fick” åka till en främmande stad med en främmande man och bo över på hotell glömde jag att jag själv naturligtvis var tvungen att förklara för min fru att jag skulle bo över natt på ett främmande hotell med en annan kvinna. Efter en kort stunds betänketid kom jag fram till att en sådan förklaring var onödig. Jag hade inga planer på att förföra Elise. Det räckte mer än väl för mig att känna lyckan av att få tillbringa en helg tillsammans med en människa som uppenbarligen tyckte bra om mig och där vi hade ett gemensamt intresse att arbeta med. Det var jag inte bortskämd med. Så jag nämnde bara helt kort att jag skulle

iväg över helgen för mitt historieprojekt. Jag kände en kort sekunds skräck över tanken på att hon skulle säga att hon ville följa med men det var en obehövlig oro, för det ville hon naturligtvis inte. Hjo tillhör inte i något avseende de städer som Eva ser fram emot att besöka. Där finns inte någonting av betydelse för livet. Det är, enligt Evas uppfattning, en bonnhåla. Själv hade jag aldrig varit där men jag som kan måla upp måleriska scenerier såg naturligtvis stan som en liten pärla vid sjön Vätterns västra strand. Jag kände förstås också till att Grönköping låg i den trakten men det gick att bortse från. Jag skulle ju inte bosätta mig där. Ändå hade Hjo för något tiotal år sedan varit en sommarstad för stockholmskt kändisliv – lite grann som Båstad, fast av lite annan orsak. Men den tiden tog slut och dessutom är det höst, kallt och blåsigt. Jag vet, för jag har bott i trakterna – lite kulturellt är det ändå, kunde jag tycka. Jag har alltid gillat stan.

Jag drog iväg en vacker oktobermorgon och åkte längs Norr Mälarstrand medan det började ljusna. Elise bodde i Sollentuna och det var viktigt att vi kom iväg tidigt. Jag hatar att köra bil, särskilt när alla andra är ute och åker men Hjoborna hatar att åka tåg, vet jag, för tåget var nedlagt

sedan många år. Ociviliserade människor. Det var viktigt att vi kom iväg tidigt så att vi åtminstone hade nått Örebro när den värsta trafiken hade kommit igång.

Det var en spännande upplevelse att stå en morgon i Elises lägenhet, lägenheten doftade fortfarande säng och jag rördes av en märklig känsla, en längtan av att få varit med, att få vakna hos en människa, som jag brydde mig om, att få känna en stunds innerlig lycka. Det kändes så en smula och den känslan fick leva kvar eftersom Elise nödvändigtvis ville göra en färdkorg åt oss. En sådan omtanke, som förmodligen var naturlig i de flesta familjer hade jag aldrig upplevt. Även om jag bemödade mig strängt åt att hålla samma avstånd till Elise som motsvarade skillnaden i ålder mellan oss så märkte jag ändå tydligt att min själ stod klistrad vid Elises sida och jag märkte att Elise tydligt tyckte om det. Jag är också säker på att det fick räcka med den sortens närhet. Vårt förhållande var härligt just då, varmt och ömsint men det skulle ha tagit tvärt slut om jag hade varit så korkad att jag hade gjort några verkliga närmanden Kunde detta vårat platoniska förhållande bestå och i så fall - hur länge?

Solen hade gått upp när Elise satte sig ner bredvid mig i bilen och vi startade färden till Hjo. Det var härligt att känna att en kvinna var med mig i en bil, som ljudlöst färdades genom Stockholms vägsystem ut mot landet, det riktiga Sverige, det historiska Sverige, som innan Stockholm sög till sig varenda människa var jämnt och prydligt befolkat i såväl backstugor som herrgårdar. Färden gick mot Enköping och Bergslagens utskeppningshamn i Västerås. Vi pratade naturligtvis historia och hur ekonomisk historia skulle gestaltas i mitt - jag vågade inte någonsin säga ”vårt” historieprogram.

Det var förvånadsvärt bilfritt på vägen. Kylan var däremot i antågande, det märktes på många sätt. Gräsvallar man såg var så här i morgontimmen fortfarande vitfärgade av den gångna frostnatten. Vi försökte bredda vårt samtal till annat som berörde oss. Jag nämnde att jag hade ett visst intresse av odling eftersom jag ibland skötte min systers kolonilott medan hon var i Holland. Jag hade funnit odlandet spännande och jag kände ibland en samhörighet med den enorma människomängd som levt på jorden i alla tider.

Elise hade varit musiker på fritiden och hade musik som främsta intresse. Hon hade spelade klarinett och hon hade allra helst spelat jazzmusik. Jag blev så snopen att jag inte kunde dölja det.

- Det är typiskt, du reagerar precis lika som alla andra jag berättar det för.

- Ja, men det är väl inte så konstigt, jag har aldrig sett en kvinna i jazzsammanhang.

– Det förekommer.

Hon berättade att hon hade tröttnat på den jobbiga uppdelningen av genrer som finns så nu sökte hon sig till lite mer fantasifulla sammanhang där alla sorters instrument fick vara med, folkmusik med tamburiner, säckpipa, saxofoner eller precis vad som helst i en enda salig blandning.

– Fast egentligen har jag inte så mycket tid till det, så det blir mest hemmatillvaro.

Vi kom till Örebro vid 10-tiden och tog en omväg genom stan för att få en välbehövlig fikarast och lika viktigt, att få se en glimt av våra tidigare miljöer i Örebro. Jag hade ju pluggat där och hade bott i Sörby. Elise kom

från Oxhagen, vilket jag mindes som en plats längre norrut i stan. Det hade gått fort att resa för samtalet med Elsie hade artat sig bättre än jag någonsin hade trott. Natten innan hade jag varit mycket orolig för hur jag skulle kunna klara att sitta inspärrad i ett trångt utrymme med en kvinna som tillhörde en annan generation. Jag var ju intresserad av att hon skulle tycka om mig - även när resan var över. Och jag hade ingen lust att sitta och hitta på samtalsämnen - som på en krystad middag med människor som jag inte hade något gemensamt med. Men tre timmars bilresa hade gått på en kvart kändes det som och även pausen i Örebro gick fint. Ja, vi hade faktiskt roligt, jag kunde äntligen koppla av, att vara en människa, inte en roll. Det var märkligt annorlunda och jag tänkte att så här vill jag ha det resten av mitt liv.

Vi tog en förmiddagsfika på ett fik på Drottninggatan, vid det stora torgets övre ända och vi tjuvlyssnade på de andra gästernas dialekt, med stor spänning väntade vi på att få höra Örebroarens uttryck ”Ja, just”. Jag ville höra det som en sorts bekräftelse på att jag verkligen var i rätt stad och till slut kom det. En pälsklädd kvinna i sextioårsåldern blev vår hjältinna och vi skrattade tillsammans, kände en gemenskap som dels var en egen gemenskap men också

stockholmarnas gemenskap och utanförskap från resten av landet Sverige. Så, lyckliga, ja, jag menar att jag kunde skänka Elsie lycka, det var en fantastisk känsla, den gjorde mig stor, stark, intelligent. Och ändå hade jag det bästa kvar, idén som skulle förändra historieundervisningen i Sverige, eller rent av Europa, världen? Jag var en spjutspets inom pedagogikens område och Elise var min hängivne följeslagare och som jag i min tur verkligen ville vara beroende av. Jag tycker om jämlikhet, jag tycker om att få diskutera detaljer som är meningsfulla med en kvinna som jag tycker om. Hur ofta händer det?

15

- Problemet är alltså inte i första hand datatekniskt utan att ni måste ha tid att få in all information på rätt sätt och på rätt ställe, sa Torbjörn när vi tagit vår första fikarast. Fikarummet var smakfullt inrett, som att man gärna ville imponera på sina klienter. Några av hans kollegor passerade genom rummet vid olika tillfällen och nickade vänligt åt mig och Elise. Det kändes som att man trivdes med arbetet här.

Jag observerade att Elise inte sa emot när han använde ordet ”ni”. Hon är alltså av någon anledning vid min sida i projektet nu. Det kändes härligt även om jag visste att det skulle ändras igen, kanske många gånger.

- Mm, svarade jag obestämt medan jag tittade ut genom fönstret och ut på Vätterns vattenspegel utanför. Men jag är

lagd åt det hållet att jag tar ett problem i sänder, vi löser dataproblemet först, sen får vi se.

Elises ögon blixtrade till som av gammal vana, hon är min motsats när det gäller sådana saker, hon vill gärna begrunda alla problem samtidigt, men för att inte trassla till det för mig så beslöt jag mig för att köra över henne genom att vända mig till Torbjörn direkt.

- Jag har sedan en tid tillbaka tänkt att jag ska välja ut en period som är tydligt avgränsad och öva på den. Högmedeltiden är ett bra stycke i historien, först tänkte jag folkvandringstiden men jag har ändrat mig. Jag tycker att det är ruskigt spännande att försöka genomföra det här projektet så jag vill komma igång med ett test så fort som möjligt, vad tycker du?

- Jag håller med, svarade Torbjörn, det är spännande... men stort. Frågan är när det blir så klart att det kan säljas för... jag menar... här är det ju fråga om arbete och kostnader.

- OK, jag ska tänka på kostnader i morgon, idag struntar jag i det.

Torbjörn tittade lite underligt på mig, hans blick sökte Elises men hon bara log.

- Vi har pratat om det redan, sa jag till Torbjörn och tänkte på hur Elise och jag kolliderat. Men jag lovar att en dag ska jag på allvar göra en kalkyl och då ska jag se om vi ska lägga ner projektet som att det har varit en skojig dröm eller också ska jag börja på allvar med att leta upp finansiärer. Nu vill jag att vi fortsätter, jag måste ha bilden klar för mej innan vi åker hem i morgon bitti.

Vi reste oss upp, Elise tog med sig kaffekoppen och vi gick tillbaka till Torbjörns kontor.

Själva företaget, i vars lokaler vi befann oss, låg nere vid sjöstranden på en av Hjos mindre gator söderut från torget räknat. Det var inrymt i en gammal träkåk. Vanligtvis sysslade man med konsultuppdrag för småföretag som ville anpassa sina företag till det snabbt föränderliga datasamhället, det verkade som om man hade ett tiotal företag i regionen. Torbjörn hade ett avvaktande intresse av mig, det kändes tydligt, han måste stå i någon sorts tacksamhetsskuld till Elises brorsa. Elise såg mera ut som hon hade en dold agenda men låtsades ingenting om. Jag förstod inte helt och fullt varför hon gjorde mig den här tjänsten. Jag försökte hålla en kort och affärsmässig ton liksom för att antyda för Torbjörn att mitt projekt hade

möjligheter att bli kommersiellt möjligt inom läromedelsbranchen, vilket jag egentligen inte hade den blekaste aning om. Det här var ju den allra första starten och jag visste ingenting om datorernas möjligheter. Det var intuitionen som sagt mig att jag genom datorernas hjälp skulle kunna förverkliga det som egentligen fanns i mitt hjärta, att få mina elever att förstå historiska samband. Att det går att tydliggöra de stora linjerna på ett åskådligt sätt, att tillfälligt dölja detaljer men att sedan kunna plocka fram dem när man ville fördjupa sig. Jag inbillade mig att det skulle kunna gå lättare i en datamiljö som ju var långt mer flexibel är en tryckt bok. Detta skulle ge mig, som pedagog, en jättestor fördel och det skulle vara roligt att få vara med när den nya tekniken skulle vinna insteg. Jag såg också en liten möjlighet att kunna tjäna pengar. Nu satt jag här i Hjo och framför mig, på dataskärmen, såg jag hur det skulle kunna förverkligas.

- En dataskärm med bilder från högmedeltiden full med ikoner, en ikon för andra och tredje korstågen, en ikon för händelserna i England, en ikon för Robin Hood i Sherwoodskogen, en för Rikard Lejonhjärta, Johan utan land, Erik den helige, Drottning Eleonora, Abélard och

Heloïse, Berhard av Clairvaux, osv. Sedan kan man bläddra från det ena året till det andra och se hur ikoner kommer till och hur vissa försvinner. Vill man fördjupa sig i skolastikens filosofi så klickar man på den ikonen. Upp kommer en bild och en översiktlig text, med vissa ord understrukna, som man i sin tur kan fördjupa sig i. Men hela tiden ska en förminskad bild av de föregående stegen synas så att man inte går vilse. Om man sedan inte vill ha historien sorterad på årtal utan enligt en annan princip så kan man välja detta.

- Det är ju otroligt vilka möjligheter, jag ropade till av hänförelse så att både Torbjörn och Elise log – förvånandsvärt hjärtligt. Jag var tvungen att resa mig. Jag kände ett sådant fruktansvärt behov av att få komma igång, att se det förverkligat ute i skolorna.

– Det är ju bråttom, utropade jag nästan lite överdrivet extatiskt. Vad ska vi göra, tillade jag. Ska vi äta lunch?

– Vi ska ha lunch förstås, svarade Torbjörn men först måste vi prata allvar. Jag är beredd att hjälpa till om du vill men jag kommer ta betalt. Det får vi prata om senare, bara du är medveten om det.

– Det andra, fortsatte Torbjörn, är att du måste få ett godkännande av din kommun att slutproduketen är din. Risken är stor att om du inte fixar ett sådant papper kommer kommunen få rätt i domstol när dom säger att du har gjort det som lärare i kommunens tjänst. Tänk på det, det är jätteviktigt.

Det var bra att min hjärna fick möjlighet att kyla av sig, höra invändningar eller höra vardagliga ord. Min känslostämning var för uppskruvad, jag kände det.

Vi gick och åt, Torbjörn och Elise småpratade alltmedan jag försökte ta mig ur mina funderingar. Jag insåg att jag var tvungen att på något sätt få in Elise i bilden igen. Solen sken, och jag försökte le ikapp med den, vilket måste ha misslyckats eftersom Elise började gapskratta.

- Det är bra Carl, sa hon, du försöker i alla fall.

- Vadå försöker?

- Komma tillbaka till verkligheten, svarade Elise och så vänd mot Torbjörn, vart är vi på väg?

Vi hamnade på en restaurang som fortfarande var öppen fastän sommarsäsongen var förbi. Hjo är ju en semesterstad i stor utsträckning. Även från restaurangen kunde man se ut över vattnet och ana motsatta stranden vid Östergötland.

- Hjo är kanske en fin stad, sa jag frågande, är det bra att bo här?

- Peter och jag hamnade här av en tillfällighet för åtta år sedan. Jag kom från Småland men jag trivs fantastiskt bra här. Sommaren har en hektiskt stämning som är underbar att uppleva i och med att den snabbt tar slut. Det är som på västkusten förutom att stan inte dör så totalt på hösten. Folk är lite märkvärdiga här, fast jag har så mycket att göra så jag märker inte så mycket av det. Många av våra kunder finns också på andra orter, jag är ofta i Örebro t.ex. Jag har en ruskig tur som inte måste jobba i Stockholm, jag är ju ofta där men jag vill alltid tillbaka till den lilla staden. Jag tycker synd om er stockholmare.

Både Elise och jag skrattade.

- Det finns olika ställen i Stockholm också, vi har inte bara Sergels torg och de förstörda Klarakvarteren. I Stockholm finns också Djurgården och Kungsholmen. Och vår skola ligger ju i ett ganska oförstört område en bit norrut, så så farligt är det inte.

Jag njöt, Elise satt vid min sida, hon hade valt den platsen som om det vore ett medvetet val. Hon betraktade mig med respektfull kamratlighet, som om vi vore

kompanjoner i ett gemensamt projekt, åtminstone ville jag se det så, men jag vågade inte kontrollera hur sant det var. Maten smakade härligt, solen sken varmt genom de stora fönstren men det var förädisk. En låg temperatur och den fuktiga luften från Vättern skapade en jobbig kyla, långt under vad utomhustermometern visade. Det var en märkvärdig känsla att sitta med en främmande yngre kvinna långt borta från det dagliga allvaret. Jag tror jag njöt oförfalskat för att jag visste att vårt förhållande var utan sexuella krav eller förväntningar. Vi tyckte om varandra på ett sätt som jag inte visste fanns förrän jag nu satt i Hjo vid hennes sida.

- Innan vi åker tycker jag att vi ska bestämma lite om framtiden, sa hon plötsligt. Kan vi få låna lite av din programvara för att göra en liten prototyp?

- Det går bra, svarade Torbjörn. Han måste befinna sig i någon tacksamhetsskuld, tänkte jag och skulle kunnat ge Elise en puss på kinden för sin djärvhet. Eftersom jag själv visste hur osäkert projektet var skulle jag aldrig ha vågat mig på ett så fräckt förslag. Och det i sin tur skulle ha fått alltihop att stanna upp.

- När jag fick höra av Peter vad du Carl efterfrågade så satte jag ihop ett kompendium med de html-koderna som du behövde för att göra en enkel prototyp. Tänk på att allt kommer ligga lokalt i din dator – som jag hoppas att du har. Det är nog inte så smart att jobba på skolans datorer. Du kan i alla händelser inte lotsa dej ut i själva internetvärlden. Du får hjälpa honom, Elise. En hel del av det här kan du ju redan.

- En hel del kan jag, svarade Elise.

16

Det var en ganska bra period i mitt liv som följde på den där höstutflykten till Hjo. Jag läste in mig på html-kod och Elise understödde mig till en början mycket tjänstvilligt. Parallellt läste jag in mig lite extra på 1700-talet. Jag hade kommit fram till att det plötsligt hade blivit lite grann på riktigt nu och då var det lika bra att sikta in sig på det som antagligen skulle sälja bäst. Med sälja menar jag inte kommersiellt utan mera på vad som skulle efterfrågas av dem som jag skulle försöka övertyga - Torbjörns företag och eleverna på skolan. Historia är ju ett oändligt innehållsrikt ämne men i skolvärlden börjar historia med Franska revolutionen ungefär och snopet nog insåg jag att det var lika bra att göra min prototyp så nära det som skulle bli den första verkliga. Högmedeltidstanken fick jag alltså göra mig av med. Min första sida blev ”Flykten till

Varennes” med en bild på Ludvig XVI, Marie Antoinette, den lilla tronföljaren i ekipagets vagn och soldaterna runt omkring. Med mitt enkla kompendium lyckades jag sedan klicka mig från den bilden till andra som visade detaljerade bilder på alla inblandade och därtill skrev jag en lätt ungefärlig text. Bara detta lilla försök tog flera veckor och jag suckade tungt inför arbetet som förväntades mig. Men så mindes jag Torbjörns ord att det tekniska egentligen inte var något problem, det skulle hans företag lösa, där fanns ju kompetenta programmerare. Av mig förväntades bara – haha, bara – att samla ihop mängder av bilder och mängder av text. Då blev mina suckar ännu djupare. Det skulle ta tid – och, inte minst, kräva massor av pengar. Bildrättigheter och programmerare är inte gratis och jag hade alltså inga pengar, bara naiva idéer.

Många gånger tänkte jag ge upp men oftare kände jag ändå en optimism när jag la undan alla dystra tunga tankar och koncentrerade mig på vad jag ville åstadkomma. Jag tänkte tillfälligtvis strunta i tid och pengar och i stället fortsätta med skisser på vad det var som var min dröm. Jag la undan datorn och tog fram skissblocket – och började leta.

Jag hittade bilder i pampiga historiska praktverk på biblioteket. Från dem kunde jag sedan göra enkla skisser och skrev upp bokverkets namn och författare och på vilken sida jag hade hittat bilden. Jag skrev inte färdigt någon text men däremot rubriker och stödord. På så sätt gick arbetet fortare och jag satt ju dessutom på landets främsta bibliotek så allt material fanns ju inom trettio meters radie. Det var ett roligt arbete men jag fann mig ganska snart ha fastnat i ett dubbelarbete av enormt format. För att få Eva att förstå vad jag gjorde var jag tvungen att berätta hela historien för henne, utom samarbetet med Elise, som just nu egentligen inte var något sådant. Jag tror att Eva förstod mitt brinnande intresse och accepterade det. Vi gjorde ju inte särskilt mycket gemensamt ändå så mitt fritidsarbete inkräktade inte alls på något samliv oss emellan. På så sätt fördrev jag tiden under senhösten och under den tiden lyckades jag arbeta fram en helhetssyn över en rimlig plan. Jag tänkte göra ett arbete som handlade om en detalj i historien och använda den som en del i min undervisning. Mina elever skulle alltså få min metod som ett litet avbrott i textläsningen och jag skulle kunna utvärdera hur de tyckte att metoden fungerade. På det sättet skulle jag tillfälligt

kunna gå förbi problemet med bildrättigheterna. Bilderna skulle ju hållas på en lokal dator på skolan där ingen utomstående skulle upptäcka något. Arbetskostnaderna hos Torbjörns bolag var däremot ett stort problem.

Jag hade kontakt med Torbjörn under perioden, jag ville höra hur han funderade. Jag ville höra hans optimistiska ton säga ”Carl, det där är inga problem, det löser vi!” och jag tror faktiskt att han sa så vid de första kontakterna vi hade på telefon. Allt eftersom tiden gick blev hans ton svalare men jag tänkte inte så mycket på det. Han, liksom så många andra, kanske hade annat att göra, vad vet jag?

När vintern kom var mitt arbete klart för avstämning med Torbjörn. Jag hade gjort ett arbete som enbart skildrade den franska revolutionen från Flykten till Varennes till Ludvig XVI:s avrättning. Jag var mentalt helt slut men ändå lite nöjd. Nu var det dags att kontakta Elise och Torbjörns bolag. Det var nervöst.

Elise och jag träffades enskilt för första gången på länge på avslutningsdagen för vinterlovet. Det var bitande kallt utomhus när vi sågs och jag stannade upp henne efter att terminsavslutningen var klar. Jag märkte inte kylan förrän

efteråt för nu var det dags att prata om hur jag skulle föra fram mitt projekt till henne och Torbjörn i Hjo.

Fast jag glömde mig, jag började prata om någonting annat i stället, något som jag plötsligt fick en ingivelse av att vara viktigare. Julen ankomst hade gjort mina sinnesupplevelser mjukare och varmare, musiken på avslutningen hade varit så vacker.

”Elise”, sa jag ”jag har tänkt på en sak.”

”Vadå?”

”Jo, det är en sak som jag tänkt på länge” hon såg lite brydd ut, mitt allvar blev kanske lite synligare än vad jag hade tänkt mig. Hjälp, tänkte jag, hon kanske börjar ana ett frieri, jag huttrade till, kanske av kylan, kanske av stundens allvar.

”Du får inte ta det här som jag säger, som ett frieri, men så här strax innan vi skils åt för terminen så skulle jag vilja berätta vad du betyder för mej” . Nu lät jag alldeles lugn och kände mig sådan också, jag anade att det här skulle gå bra.

”Varje morgon, när jag vaknar, tänker jag på dig. Mitt jobb intresserar mej faktiskt inte särskilt mycket. Jag har t.o.m ett hopp att jag en dag skall kunna slippa undervisa

småbarn. Men det som jag har dej att tacka för är att jag klarar av att ta mej upp ur sängen. Det är faktiskt tanken på dina glittrande ögon som ibland har hälsat mej välkommen till skolan.” Jag tystnade, det fanns inte så särskilt mycket mer att säga och skulle jag säga mer skulle det bli samma sak en gång till, fast med andra ord. Jag var mycket tacksam över hennes existens och nu skulle jag kanske få träffa henne under jullovet och sjösätta mitt projekt tillsammans med Torbjörn.

Elise såg på mig med ett oroligt men vackert leende, jag hade lyckats nå ända in i botten på hennes själ och för första gången hade jag kanske fått henne lite ur balans. Det är inte så lätt för oss nordbor att ta emot alldeles äkta tacksamhet men jag tyckte att hon var värd det.

Hon tittade sig omkring hastigt och så sa hon med en osäker fnittrande röst.

”Du, Carl, du kommer inte tro mej men det är faktiskt så att jag har lite bråttom. Du måste ursäkta mej men jag lämnar dej här och springer till bilen som står och väntar på mej därborta”

Hon vände sig om och log mot mig, vacker men fortfarande helt tydligt orolig.

”Hej då” sa hon.

På en sekund föll allting ihop. Mitt projekt var dödfött. Elise har slutat tro på det och försöker smita från det genom att gå iväg utan ett ord. Hon var generad, jag såg det tydligt och jag var en ”loser,” det såg hon tydligt. Plötsligt kände jag iskylan. Det var iskallt och skulle så förbli över hela julhelgen. Jag förstod att det var på annandagen som min tanke på att avsluta mitt liv skulle förverkligas.

DEL II

17

Jag tittade upp från mina händer som vilade på mina knän och såg på Anita, såg henne djupt i ögonen och frågade:

”Får jag vara kvar här på sjukhuset och i mitt rum över nyårshelgen? Jag vill inte åka hem, jag bävar för hur jag ska bli emottagen, Jag orkar inte gå ifrån ett misslyckat självmordsförsök till en nyårsfest med firande och skålande.”

”Tyvärr” svarade Anita, jag har skrivit upp två personer, båda samtalsterapeuter som du kan kontakta när du kommer till Stockholm. Jag har inte överläkarens tillstånd att ha dig kvar här.

Jag blev alltså utslängd från den hjälp som jag trodde att jag fortfarande behövde men jag vägrade åka hem till

Stockholm. Jag fick helt enkelt hitta ett pensionat och det skulle nog inte bli så svårt. Julen var ju över och de flesta julfirare åkte nog hem tidigare i veckan. Jag såg en skylt med texten ”Lediga rum” och klev av bussen. Det såg ut att vara ett välskött litet familjehotell så jag gjorde upp med ägaren om att få bo där i en eller flera nätter. Rummet var trevligt och ombonat Jag såg mig själv i badrumsspegeln och undrade vad jag skulle göra, men jag hade absolut inte några tankar kvar. Jag trodde att jag hade gett bort dem till Anita för jag ville inte ha dem kvar hos mig. Jag la mig ner på sängen och blickade ut genom fönstret.

Jag slog på TV-n och upptäckte en sorts amerikansk film, helt tydligt en snäll komedityp som så lätt sprider sig från Hollywood till Sverige och som alltid serveras som mys till jul och nyår. Inget uppseendeväckande men i mitt tillstånd behövde jag ingen Bergmanfilm. Efter några minuter kände jag att jag log lite avspänt. Det var länge sedan som det hände och jag upptäckte att jag lät mig roas. Den kvinnliga skådespelaren var vacker och jag drogs med i handlingen. Det var något speciellt i relationen mellan henne och den manliga skådespelaren, som jag enkelt kände igen som Dudley Moore. Filmens hjältinna hade Lenas

utseende upptäckte jag och det var något i handlingen som gjorde att jag började känna igen mig. Deras arbete ihop, hon som manusförfattare i hans företag, påminde på många sätt om mitt och Elises arbete i mitt projekt. Jag såg också att deras konflikter påminde om dem som hade fått mig att hamna här, i ett hyrt rum i min förra hemstad. Det kändes konstigt, nästan som ett budskap till mig i min verkliga och utsatta situation.

Men jag var trött, så jag la mig ner på sängen.

Jag vaknde sakta, stillsamt kanske var det rätta ordet. Det kändes så skönt, sängen hade varit så härlig att sova i, rumstemperaturen så varm men ändå frisk. Jag tittade mot fönstret. Det hade ljusnat ute. Klockan måste ha varit närmare nio och jag hade en timme på mig innan frukosttiden tog slut. Jag kände mig utvilad för första gången på evigheter – en underbar upplevelse.

Jag var på något diffust sätt utanför all verklighet, ett sorts skönt limbo. Ingen visste var jag var, ingen behövde mig och jag behövde ingen. Bara några dagar tidigare hade jag känt det som ett förfärligt tillstånd men nu upplevde jag dess motsats. Jag var fri - åtminstone tillfälligt rättade jag

mig och fick på så sätt en lätt men tydlig puff in i verklighetens rike. Här på denna plats kunde jag ju inte befinna mig i evigheter. Men det var ändå skönt, jag skulle passa på att njuta av denna tillfälliga lycka.

Så mindes jag filmen från kvällen innan. Det gjorde mig ännu mer förnöjsam. Så vacker hon var, så fin deras vänskap var. Filmens detaljer mindes jag inte längre, jag måste ha varit oerhört trött av den senaste veckans kaos men nu kände jag mig som nyfödd på ett egendomligt sätt. Ett nytt liv kanske låg framför mig?

När jag skulle checka ut från pensionatet frågade jag ägaren, en snäll dam med ett litet snällt pensionat, om hon kunde hjälpa mig med gårdagens tidning så att jag fick reda på vad det var för film och vem den kvinnliga skådespelaren var.

”Det var ingenting från TV:n, det var en video som jag sätter på härifrån” sa min vänliga pensionatsägare. ”Jag har videokassetten här. Jag visar gärna den filmen här på pensionatet för den är så vänlig. 'Romantic Comedy', Dudley Moore och Mary Steenburgen. Tyckte du om filmen?”

Jag tog kassetten och läste mera om filmen. Mary Steenburgen, kan man heta så om man är skådespelare i Hollywood? Jag lämnade tillbaka kassetten men memorerade Mary Steenburgen namn. Jag var förälskad i filmens handling som ju verkligen påminde om mitt och Elises samarbete. Vad vacker Mary Steenburgen hade varit i filmen, vilka ögon, vilket leende, vilket ansikte. Det smög sig in en enkel liten tanke som trots sin försagda ankomst ändå fick mig att sätta mig ner. Visst har jag, som alla andra, ett skönhetsideal men här är det ju kanske något som jag vill beteckna som ”förälskningsideal”, vänligheten, närheten mellan människor och det gäller, kanske, oavsett utseende.

18

Återigen satt jag på ett tåg mellan min hemstad och Stockholm. Sinnesstämningen var ändå helt annorlunda. Då, på resan från Stockholm måste jag väl ändå ha varit helt förvirrad även om jag inte hade märkt det själv. Vilken jävla tokstolleidé, jag blir riktigt skrämd över att mitt inre kan styra mitt yttre så djävulskt. Det hade ju nästan varit som att jag hade varit besatt av någon utomjordiskt kraft. Så mycket skönare var det nu, att lugnt sitta i en bekväm tågfåtölj och följa landskapets föränderlighet genom tågfönstret. Fast det var illa ändå. Jag kände emellanåt att det var som att jag skulle kräkas. Vågor av skam sköljde genom varje kroppsdel, min kropp blev alldeles matt och jag famlade efter något att hålla mig i – och andas, andas, andas. Det tog ett tag innan den väldiga vågen av skam

hade lagt sig och jag kunde luta mig bakåt mot ryggstödet och torka svetten ur pannan. Jag vågade inte titta åt något håll efter en sådan attack. Jag visste ju inte om det hade märkts för andra passagerare och jag fruktade en stund att en konduktör skulle komma och tvinga mig av tåget vid nästa station. Men ingenting sådant hände och jag kunde med lite darrande ben kliva av tåget på Stockholms central och bege mig hemåt till vår våning på Kungsholmen. Det var inte så lätt att komma hem. Allting kändes så främmande och jag tänkte att här vill jag inte längre vara kvar. Jag vill inte ha det här livet. Jag tänkte på Mary Steenburgen.

19

Jag vaknade på den bäddade sängen och kände mig mycket omtumlad. En kort stund undrade jag om jag hade varit avsvimmad men jag kom snart på att det inte kan ha varit så. Jag var helt enkelt inte i balans. Jag visste inte vad jag skulle göra och tänkte att jag säkert hade blivit utskriven från sjukhuset för snabbt. Jag var inte frisk,

Jag reste mig upp och tittade mig väldigt osäkert runt om i rummet. Så började jag traska omkring i våningen. Jag såg praktiska saker överallt, soffa, fåtöljer, en skänk, tavlor, kök, vitvaror. Jag tänkte att det skulle vara skönt att vara praktisk, att tänka normalt, att vara normal, så som Eva är. Att ha en vanlig hjärna. Jag tänkte en sekund att jag ska gå ut på balkongen i vinterkylan men jag vågade inte. Ännu litade jag inte på mig själv, tänk om jag skulle ha kastat mig

ut från balkongen. Så jag sa till mig själv att jag går inte ut på balkongen, det blir för kallt här i rummen om jag låter balkongdörren stå öppen för länge.

Jag kom inte på någon bättre idé än att gå och lägga mig igen på den bäddade sängen och titta upp i taket. Då såg jag kuvertet som låg på mitt nattduksbord med mitt namn skrivet och med Evas handstil.

Jag greps av en tillfällig skräck, jag hann tänka på självmordsbrev innan jag sansade mig. Eva är inte en sådan. Det är en av alla skillnader oss emellan. Utan att darra öppnade jag kuvertet och läste mig till att hon hade rest tillsammans med sina föräldrar till vår dotter i Berlin för att fira nyår där. Hon trodde inte att jag skulle komma tillbaka hem förrän några dagar efter nyår.

Det var ett klokt beslut av henne och jag tänkte att jag naturligtvis ska ringa och önska dem gott nytt år men det samtalet kunde jag vänta med en stund. Äntligen hade jag fått något praktiskt att tänka på, något som har med verkligheten att göra. Jag gick ut i köket för att hitta något att äta och för att fortsätta att tänka på praktiska saker. Kanske gå ut en sväng och se hur världen omkring mig såg ut, hälsa på någon granne och köpa mig en tidning och läsa

om händelser ännu längre bort från mitt inre skamfilade ego. Jag tänkte på möjligheten att gå ut genom ytterdörren, ut på Kungsholmen och ända ut till den stora världen.

Tidningarna på nyårsafton handlar alltid om vad som har hänt under året och jag hann bli förvånad över hur mycket som hade hänt och som jag hade missat under den tid som jag hade varit besatt av mitt historieprojekt och min förtrollning av mig själv och Elise. Fast då tog det emot, jag darrade till och förstod på allvar att det inte är möjligt att mera tänka på Elise. Det är illa nog att skolan snart skulle starta igen - om bara drygt en vecka. Jag måste försöka bli helt frisk till dess. Jag gick förbi en videobutik och i skyltfönstret såg jag en video där Mary Steenburgen medverkade. Jag hajade till och fick ett infall att gå in och köpa den men avstod. Jag ville inte förstöra mitt intryck av henne. För mig hade hon blivit lite av en symbol för en vänskap som jag hade behov av. Jag avstod från att tänka mig henne som skådespelare som kan hoppa ut och in i roller som om det är hennes yrke. Jag gick därifrån – med en underlig känsla i magen. Är jag riktigt klok tänkte jag strax innan jag höll på att bli överkörd av en lastbil som jag inte hade sett när jag skulle korsa en gata.

Jag ska nog ringa den där samtalsterapeuten som Anita hade rekommenderat. Gissningsvis jobbar han inte nu runt årsskiftet men efter trettondagen, när skolan dessutom har startat, behöver jag nog all hjälp som finns att få tag på. Hoppas jag inte hinner bli överkörd innan dess.

Det fanns betydligt färre lastbilar utmed strandkanten av Mälaren och jag korsade gatan och gick ner mot en brygga som låg fastfrusen ut från stranden. Det var lite för kallt och kanske lite för halt för att gå ut på den så jag nöjde mig med att sakta promenera på grusgången som följer stranden. Det kändes ändå ganska fint att se en bit av naturen när jag gick på den grusade gången. Det skiljer alltså bara några steg från asfalt, trottoarer, affärer och bilar till en vacker sjö och grusade gångar. Jag fick tillbaka mitt lugn och vandrade vidare i riktning mot stadshuset.

Det är nyårsafton idag, tänkte jag, är det kanske början på ett nytt sorts år, ett nytt liv? Tja, varför inte, ett nytt liv är väl ingen dum nyårspresent och nyårslöfte. Jag ska ta och gå hem nu, skissa på ett nytt liv.

Jag vände tillbaka, stegen blev lättare, jag såg någonting hoppfullt skymta vid horisonten. Det gamla året var glömt, det var dags att välkomna det nya.

20

Lättast är det att tänka när jag ligger på soffan. Då har jag också nära till papper och penna som jag brukar ha liggande på bordet strax intill. Där i soffan hade jag alltså lagt mig och lät tankarna fladdra. Lite okynnigt uppförde de sig, det fanns ingen riktning men det oroade mig inte alls. Det är så nya idéer formas, sakta framträder nya oväntade mönster, så jag lät dem bara hållas en stund. Den här gången var ju utmaningen extra stor – ett nytt liv efter dessa fiaskon. Självmordsförsöket var förstås det värsta, jag skämdes för det. Det äcklade mig så att jag avbröt mina tankar. Jag måste gå upp och gå runt i lägenheten en bra stund innan jag kom i balans igen. Hur fan kunde jag vara så dum?

Det fanns dock en viktig ingrediens, som jag hade förbisett och som kunde bli en sorts räddning. Det finns ingen människa i hela världen, utom sjukhuspersonalen, som vet någonting om vad jag har varit med om. Om jag till envishetens yttersta gräns håller fast vid att det inte har hänt, så har det inte gjort det. Med andra ord, jag kan befria mig – också från mina egna skamkänslor.

Jag la mig ner på soffan igen. Jag upplevde ett rus av lättnad. Jag kan bli fri … jag är fri!

Det första som såg ut som en konstruktiv form av tankar var Anitas ord om livets innehåll. Hon antydde mer än vad hon faktiskt sa - att jag, liksom många andra, har ett stort hål i själen, ett stort tomrum. I det gav jag nog henne rätt när jag helt avslappnad låg på vardagsrummets stora soffa. Jag lyckades också ganska väl komma ihåg resten av hennes resonemang. Ett så stort tomrum tar själen som uppgift att fylla och den tar hjälp av kroppens försvarsmekanismer var de än råkar befinna sig. Alkohol är lättast att hitta för den finns där alltsedan ungdomen. Det går att fylla ett tomrum med rejäla mängder alkohol menade hon och påpekade sedan att många faktiskt gör det. Ett av

problemen kring alkohol är att effekten tynar bort så sakteliga om man har gjort sig alltför beroende av den.

En annan metod som själen tar till hjälp är kärleksförhållanden.

Vi hade tittat länge på varandra Anita och jag men till slut började jag streta emot för egen del. Alkohol har jag inte haft något problem med. Jag vet vad det är och vilka effekter det har. Alkohol har jag använt som hjälpmedel när jag behövde men det är bara av misstag som det har skapat mig tillfälliga problem. Det har aldrig lett till att jag blivit omhändertagen på något sätt.

Kärlek är lite mer problematiskt, jag känner fortfarande, trots mina år, inte till de olika aspekterna som jag gör med alkohol. Alkohol kan man ta till ibland och sedan upphöra med för en tid men kärlek är värre. Det tränger på och förenar sig med själen så att de normala sinnena blir – inte obrukbara – men opålitliga i alla fall. Eva var en kort kärleksaffär men som band fast mig för alltid. Bunden vid det blev de andra kärleksförhållandena märkbart komplicerade, svårbemästrade och delvis hemska och de gick inte att ta sig ur på ett värdigt sätt. Raffinerat, verkligen.

Men tomrummet finns där likväl.

Anita hade gått vidare och lämnade förslag på ytterligare hjälpmedel för att fylla tomheten, resor, bilar, pengar, status, makt – ingenting fungerar för mig. Projektet hade varit en hjälp för mig en tid men eftersom det var så orealistiskt – på min nivå, utan några pengar – så var det dömt från början att bli bara en tillfällig hjälp. Då hade Anita tagit fram den grövsta kanonen och lossat av – Gud, religionen.

Är det verkligen en räddning för mig? tänkte jag i soffan, jag tvekar. För många år sedan hade jag utbytt tankar med en religionslärare på högstadiet i hemstaden. Mina tankar stannade upp, religion, gud, är inte det väldigt tramsigt?

Sakta, tvekande tog jag mig upp ur soffan och gick in i rummet som jag kallar för mitt kontor. Någonstans där ska det finnas en kartong med gamla minnen. Kanske finns vårt tankeutbyte, som mestadels skedde på skrivna lappar som vi la i varandras lärarfack, sparade där?

Hur jag än letade fann jag inte ett spår av vår kommunikation. Det kändes lite snopet, har jag slängt dem

och i så fall varför och när? Det är inget som jag minns något av. Vad är det man brukar säga om sådant, att det kom bort i flytten? Ja, så kan det vara förstås att jag måste ha ansett dem likgiltiga när vi så snabbt flyttade till Stockholm. Det var synd för där hade jag kanske kunnat hitta en stig fram till en lösning.

Jag blev sittande och tittade ut genom fönstret. Nu fanns det inte mycket snö kvar av det som kom strax före jul. Det hade ju inte varit så mycket förstås, det här jullovet hade ju mest handlat om kyla. Mina tankar fladdrade vidare och jag ryste till i en känsla av att en kräkning är på väg. Hur länge, kan man undra, kommer det här minnet finnas kvar aktivt i huvudet, när kommer det sjunka undan och inte poppa upp i varje ögonblick? Jag kände återigen äckel över mig själv.

Till slut mindes jag att jag ju faktiskt hade befriat mig och äcklet sjönk undan. Jag kunde fortsätta att tänka på tomrummet och religion. Kunde jag komma ihåg något av vad vi hade pratat eller skrivit om?

Det handlade förstås om synden. Det var ju hennes plåga från barndomen. Redan från barnsben hade hon fått umgås med sådana tankar från sina föräldrar – en fiskarsläkt från Västerbotten. Synden, var alltså något som

hon brottades med men det är ju ingenting som påverkar mig nu, i min situation. Jag känner inte av någon arvsynd men var det något mer? Jag mindes inte. Synden, förresten, är inte det något gammaltestamentligt som sedan har plockats fram av den prästerliga makteliten från 1800-talets slut? Nä, det hjälpte mig inte för det var nog Jesusgestaltens religion som Anita trodde att jag kunde ha användning av när det gällde att fylla igen hålet.

Men, hupps, så mindes jag förstås det där med kväkare. Det hade min kollega ju sagt att jag hade dragning åt och dessutom hade jag ju bläddrat igenom några texter om det. Det kändes plötsligt lite mer spännande. Hur är det nu med kväkare? Nej, det jag mindes var tyvärr inget som kändes som den saliga befrielsen. Kväkarna anser tydligen att det inte finns någon gud utanför den egna själen, gudomen finns inombords. Sedan kom jag också ihåg en text av Martin Buber där han skriver att man ska kunna öppna dörren till själen och släppa in gud – kanske då från Jungs idé om det kollektiva ursprunget. Nja, det låter lite trixigt men det kanske går att få ihop – om man är intresserad. Jag är nog trots allt inte det. Jag nöjer mig med att hålla med kväkarna om att det kan finnas en gud och att den guden

finns inombords – men hjälper det mig i min situation? Den där jädra guden som alltså skulle finnas inombords hjälpte ju mig inte ett dugg den här ruggiga julhelgen. Det, som kväkarna säger, låter inte så övertygande. Jag fick i alla fall inte den där rusiga känslan av att ha kommit på något stort, liknande den som jag kände när jag kom på det där med historiepedagogiken. Jag kände mig plötsligt lite övergiven av ödet. Finns det ingenting som kan komma till min undsättning? Jag behöver hjälp, mycket hjälp.

Jag tittade upp i taket, det är en vana jag har sedan eoner bakåt i tiden. Det inbjuder alltid till ett stort lugn. Taket bara finns där – ingenting annat. Det har hänt någon gång att mina tankar har vandrat upp mot taket, genom det och ut, rätt upp i himlen där de fria tankarna dväljs – dväljs är ett fint litet ord. Allt saktar ner och jag kände att jag kunde vila en stund. Man behöver inte lösa alla problem när man just upptäcker dem. Tids nog kommer jag nog på vad jag ska göra.

Jag kan inte förmå mig att tro på det här med religion konstaterade jag torrt efter bara några minuter. Det jag däremot kan och behärskar är självbedrägeriets konst.

Kanske är det den kunskapen som ska avlasta mig från den tunga börda som ett tomrum innebär.

För att fylla de tomrum, som Anita tror finns hos mig – och som jag också tror existerar – ska jag försöka med något som verkar vara gudomligt, fast på lite lägre nivå...

Jag andades lugnt och försökte koppla ihop allt som jag hade tänkt på under dagen. Jag kanske kunde fylla tomrummet med något som jag lyckas lura mig till att vara gudomligt. Jag kan kanske ta som en arbetsuppgift få lång sikt att utveckla mina tankar från självbedrägeri till något halvgudomlig – men som ändå är på fullt allvar och kan fungera på riktigt. Jag skriver ner på ett papper namnet Mary Steenburgen.

Skojar jag med mig själv, är jag en idiot eller tar jag det här på allvar, tänkte jag och reste mig upp från soffan. Jag tog ett intuitivt steg mot bokhyllan och tog fram min bok om den nordamerikanska historien. Det känns som om jag hade hittat en stig framför mig att följa.

Min nästa rörelse var att omedelbart ställa tillbaka boken på hyllan och gå ut i köket där jag hittade en flaska champagne. Det är ju ändå nyårsafton, tänkte jag, och nu

ska jag fylla tomrummet i min själ med att dricka ur hela flaskan. Det skulle bli en fin avslutning på året, jag såg att jag hade början på en plan i min hand – och där skulle den få ligga tills dagen därpå. Jag hämtade ett glas, öppnade flaskan och hällde upp.

Gott Nytt År, Carl utbrast jag och avslutade året med att lyssna på musik som jag samlat på mig under årens lopp. Många härliga minnen finns inbäddade i varje låt för jag minns oftast när jag hörde dem första gången och jag minns också var jag var. En av mina fina stunder var när jag satt i min ungdoms rum och njöt av tillvaron. Jag hade alltid en bandspelare påslagen i pausläge och när det från radion strömmade ut Jack Teagardens mjuka men kraftfulla stämma i Basin Street Blues lyckades jag fånga in den och kunde låta mig glädjas av den igen på nyårsafton, en kylig dag på Norr Mälarstrand i Stockholm.

21

Jag låg i min säng och tänkte på hur det är med mig. Jag är väldigt trött. Snart skulle ett nytt år börja och jag hade lurat in mig på ett tankespår som verkade både vanskligt och barnsligt. Jag tyckte jag hörde stenar som lite farligt rullade ner mot mig från toppen av den kulle som jag såg inom mig medan jag blundade. Det var en kulle som finns i ”Zen, eller konsten att laga en motorcykel”. Boken handlar om en filosofilärare som förirrade sig in i tankar och försökte nå det ovetbara. Han hamnade på mentalsjukhus men som återställd tog han med sin son på en roadtrip på motorcykel. Under färden kom han, lite oavsiktligt, tillbaka till sina komplexa teorier på ett farligt sätt. När de en dag vandrade tillsammans uppför en kulle började stora stenar lossna ovanför dem och rulla ner för slänten. Han stannade

upp och förstod varningen, tankarna hade närmat sig en farlig nivå. Han ropade till sin son att de måste vända tillbaka.

Jag kände något av den stämningen i sängen där jag låg men jag nonchalerade den. Jag tänker inte i samma banor, jag ska inte få något återfall, jag har ju en helt ny plan. Den kristalliserades just precis medan jag vaknade och jag såg den så klart i mitt klarvakna tillstånd.

Om två, tre år tänker jag åka till USA, innan dess ska jag ha hunnit förbereda mig noga och målet ska vara att bli vän med Mary Steenburgen. Det ska absolut inte bli någon stalkingmanöver. Jag ska bara skaffa mig en vän. Det kommer bli en lärorik tid innan avfärden. Jag ska lära mig engelska flytande, jag hinner spara ihop tillräckligt med pengar, jag kommer få möjlighet att komma in i det amerikanska samhället och få ett hyfsat jobb. Det handlade alltså om ett seriöst... projekt. Jag tyckte inte längre om det ordet så jag valde att för alltid sluta använda ordet projekt. Det påminde mig alltför mycket om mitt historieprojekt och Elise. Jag erinrade mig där jag låg att henne skulle jag komma träffa igen, jag ryste vid tanken, när terminen snart

skulle starta - men då kommer det ske med med rak rygg och självförtroende för jag hade ju en plan för ett nytt liv.

Mary Steenburgen kommer inte bli någon gudsersättning, påpekade jag för mig själv. Det handlar om en nivå under den. Det framgick klart i det avtal som jag hade ingått med min gud, som alltså finns inom mig enligt mitt och kväkarnas synsätt. Avtalet var ett löfte från min sida om en satsning på att fylla tomrummet inombords. Jag nickade tyst för mig själv. Lite osäkert förvisso, det kändes lite udda men när jag tänkte seriöst på det så blev det som ett ganska vanligt problem. Jag ska helt enkel göra som många andra har gjort – sälja allt gammalt och satsa helhjärtat på att förverkliga en dröm.

Jag läste en gång en artikel om en journalist på 1950-talet, han hade jobbat på några av Sveriges dagstidningar när han fick nog. Han sålde allt som gick att sälja och reste iväg på vinst och förlust till Australien. Genom att skicka intressanta artiklar om svenskar som han mötte i landet till de olika lokaltidningar som svenskarna kom ifrån kunde han försörja sig bra. Det var en bra idé och det blev en dundersuccé när han sedan flyttade till Hollywood. Där vimlade det av svenska ungdomar som försökte ta sig fram

i nöjesbranschen. Trettio år senare flyttade han hem till Sverige igen och då med ett bankkonto på några miljoner.

Nå, men då så, tänkte jag igen, då är det ju fullt möjligt om man har, så som den här journalisten hade, en talang som går att förvandla till en födkrok. Han hade alltså yrkeskunskap och en bärkraftig idé. Har jag det? blev min avgörande tanke innan jag låste fast den för verkställighet.

Att vara i min ålder och ha enorma kunskaper i historia är en lika stor framgångsfaktor som att vara en solbränd muskelbyggare på en kanariöplaya och imponerar på vackra kvinnor. Jag har redan goda kunskaper i historia, jag ska bara komplettera med nordamerikansk i enorma mängder och, inte minst, ska jag antyda att de ska användas i något mycket speciellt syfte. Vad det är för något får jag fundera på under året som går men kombinationen är viktig - kunskaperna och idén. Det var den kombinationen som gjorde journalisten till mångmiljonär. En liknande kombination måste jag finna för att vinna Mary Steenburgen.

Nöjt slöt jag ögonen och somnade bort från alla mödosamma tankar.

Del III

22

Det är ljust utanför fönstret när jag vaknar. Det är det nya årets första dag. Bredvid min säng ligger några få böcker som jag hittade i bokhyllan igår och som jag hade fått för mig innehöll något om amerikansk historia. Det var inte så mycket, tyvärr, jag får se till att gå till biblioteket första vardagen som kommer. Egentligen är det ju ingen större brådska, jag har ju unnat mig några år innan själva genomförandet och det som faktiskt ligger närmast i tiden är starten på vårterminen på gymnasieskolan. Inte heller det lockar mig till någon större entusiasm. Det är tomt i våningen, vad ska jag göra för att slå ihjäl tiden?

Jag vet att jag aldrig har varit med om en så tokig idé. Att bli förälskad i en person på avstånd är väl OK, men att tro på idén till den grad att man lägger upp en plan för genomförande är något annat. Den yttersta avsikten med

planen är att den till en början ska ses som en vision för att sedan förvandlas till verklighet och förverkligas om ingenting punkterar hela ballongen. För en sorts ballong är det. Jag tänker på ingenjör Andrés nordpolsballong som dog redan någon dag efter start. Är min idé trovärdig, kan jag lura mig själv så totalt? Tja, det vet jag ju inte förrän jag har försökt och så vitt jag begriper behöver jag ju inte tala om det för någon. Det finns människor som sysslar med dummare saker. Vad är t.ex vitsen med att samla på leksaker från 50-talet eller knopar från hela världen.

Så, en liten början bör väl vara att en dag åka till USA (för det är väl där hon bor – eller är det i England?) och då ska jag vara väl påläst för att kunna göra ett fördelaktigt intryck på den omgivning som jag hamnar i. Steg 2 ska ju sedan förverkligas genom att jag förflyttar mig närmare den plats hon bor. Äsch, det är klart att det är Los Angeles, men det måste jag ju kolla. Sedan då, hur gör man för att det ska bli realistiskt, för att jag inte ska betrakta mig själv som löjlig. Redan från första början, redan från i morgon alltså måste jag alltså betrakta det som en hobby - min hobby - som vilken annan hobby som helst. Samla frimärken anses ju vara en hedervärd syssla liksom att måla akvarell eller

tavlor i olja. Det finns människor som i mycket unga år bestämmer sig för att bli professionella fotbollsspelare och som också förverkligar sina planer. Om jag nu sätter upp en något annorlunda verksamhet som en hedervärd hobby så borde det räcka för att kunna se mig själv i spegeln. Med dessa tankar i huvudet ställer jag mig upp och ser mig själv i spegeln.

En del människor vill bli rika, det är deras mål. Andra vill bli ägare av något sällsynt frimärke. Andra vill bli bäst i världen på att hoppa långt eller högt. Jag ska därför sätta upp som mål att få lära känna Mary Steenburgen. Jag tycker det verkar som om jag är den klokaste av alla, för till vilken nytta är det att hoppa högt?

- Carl, säger jag till mig själv, du ska förverkliga ett projekt att ta Mary Steenburgen ut på en restaurant och därefter låta ödet avgöra. Det får absolut inte leda till någon stalkingmanöver så du ska vara mycket väl förberedd. Mer förberedd än en höjdhoppare som kommer till ett olympiskt spel. Sätt igång, Carl! säger jag till mig själv och är nära att falla omkull för att benen svek mig. Själva kroppen är alltså inte riktigt med på det här än.

Så därför bestämmer jag dagen för mötet med Mary Steenburgen till någon gång på hösten 1998.

- Och Carl, säger jag till mig själv i spegeln, det ger dig några år att fundera på vem du är och varför du är som du är. Du jagar ju inte kvinnor som vanliga män, i stället larvar du omkring med platonisk kärlek som den värsta tonåring. Har du Peter Pan - komplex?

- Nej, svarar jag bestämt och utan omsvep på min egen fråga.

Men då återstår ju bara att fullfölja min plan. Jag bannar mig själv för att jag sitter kvar här overksam på sängkanten. Det är ju en så enkel sak, bara att sätta igång för nu går det inte att förlägga min dröm på ett behagligt avstånd och låtsas som jag förbereder mig. Det vore som att sätta planen i verket men ändå inte göra det.

Det är nu det slår mig att min flykt från min nuvarande belägenhet redan är utstakad och att jag nu faktiskt befinner mig på den punkt som jag har bestämt att jag ska vara på. Min första rörelse från denna säng är definitivt det första steget på en lång resa som ska leda till Mary Steenburgen. Det är en härlig tanke. Den får mig också att ändra mitt

humör. När jag kommer till henne ska det inte vara som någon förlorare. Jag, som då också är huvudkonstruktör för en världspedagogisk succé om hur man lätt lär sig historia med en dators hjälp och hur man också minns det man har lärt sig. Det är en fantasktisk tanke. Jag är 45 år, det gör mig jämnårig med Mary Steenburgen på ett ungefär, jag är banne mig inte ful, skönhet är ju en mångfacetterad företeelse, det framgår inte minst av Elises uppenbarelse och jag är betydligt resligare än Dudley Moore, som hon var förälskad i när jag såg filmen. Äsch, jag vet naturligtvis att det var en film och Mary Steenburgens förälskelse var påtvingad av manuskriptet men jag kan ändå inte låta bli att känna att filmförälskelse är en realitet även utanför en filminspelning. Och där bräcker jag åtminstone Dudley Moore. Det är datahistorieprojektet som ska ge mig mitt självförtroende åter, jag behöver inte förverkliga det nu. Det räcker med att jag har en prototyp och en skiss till manuskript för att hitta sponsorer i USA. Det behöver inte vara färdigt, det enda som är viktigt är att jag har en konstruerad anledning att åka till USA. Fast nu sviker benen mig igen. Det är något inom mig som inte helt och

fullt tror på det här. Just den biten kommer vara en utmaning hela det första året nu är jag rädd.

Vad skolan blir liten, Elise försvinner ut min horisont och även min ångest. Jag blir vagt medveten om att hela min idé har klara möjligheter att misslyckas men å andra sidan kan det inte bli värre än vad som är fallet nu. Och vad har jag som binder mig här vid Sverige? Inte Eva, hon kommer nog känna lättnad när jag far, min dotter kommer inte heller sakna mig, snarare skulle de nog se på mig med viss stolthet om jag försöker mig på ett liv i Amerika och det går ju att ringa från Los Angelses, eller hur? Alltså, det finns ingenting som binder mig här, jag kan åka på vinst och förlust. Den maximala vinsten, om den faller in, skulle vara enorm men förlusten skulle begränsa sig till att mina besparingar försvinner. Det är en lätt förlust att bära. Det är ju trots allt ett äventyr som jag ska påbörja. Vetskapen om att den börjar redan när jag kliver upp från sängen gör att jag knappt törs det. Jag sitter kvar – till dess att jag med bister min kliver upp och ur mitt gamla liv, in i det nya.

Medan jag rakar mig räknar jag ut att detta är det femte nya livet i ordningen. Den första tiden fram till studenten

var ju i en klass för sig, ofattbart bekymmersfri, nästan som inledningen av Tjajkovskijs första pianokonsert och precis som i denna tar den tiden abrupt slut och livet går in i en lång och spänningslös vardag för att i sista akten återkomma i sin storslagenhen. Förhoppningsvis är jag nu nära att komma till mitt femte liv. Jag är fri, obunden och kan leva ett liv som jag helt bestämmer själv.

Vad är det alltså som pågår i mitt inre tänker jag. För att ha något att sysselsätta mig med går jag ut i köket men där tar snart väggen emot så jag vänder om igen mot vardagsrummet, som också har en vägg relativt snart. Jag går av och an i huset medan jag funderar vidare.

Det är ju uppenbart att själens kemi reagerar kraftigare på vissa händelser och uppenbarelser och det är väl en gåta vad som gör att man påverkas. Det verkar som om jag hade funnit en sorts idealtyp som har en kraftig inverkan på mitt känsloliv - men är det verkligen så att utseendet styr? Mary Steenburgen ser ut som min första och enda älskarinna, Lena. Svaret måste ändå vara nej, jag kan inte tro att det är så. Det är något annat.

Det blir nu oerhört spännande att följa mina tankars spel. Jag vet inte att det var möjligt att såsom en tredje,

utomstående person följa hur mitt medvetna tankeliv diskuterar med mitt omedvetna. Det måste ha varit filmens innehåll, den som handlade om närhet och vänskap. Mary Steenburgens utseende plus denna upptäckt framstår inte som så banal som det låter, tvärtom det känns som om jag håller på att närma mig en betydelsefull sanning.

Jag beslutar mig för att gå ut i köket och sätta på en kopp kaffe.

Ibland kan jag, när ingen annan ser på, låta kroppen ta över själens arbete bara för att skänka denne en stunds välbehövlig vila. Jag låter kroppen larva sig i akt och mening att kunna sluta tänka. Hjärnan måste få vila ibland, det finns dem som tar några lyckliga danssteg vid sådana tillfällen. Jag låtsas släpa mig fram och tillbaka mellan kaffepanna, kaffepulvret och kaffekoppen. Det låter helkorkat men det är effektivt. Automatiskt kopplas hjärnan bort, så fungerar det åtminstone på mig. Nu låter jag också min arm apatiskt veva runt med en sked i kaffekoppen. En gest, som jag sett i gamla svenska pilsnerfilmer om kafferep i en sommarberså. Det som är egendomligt i mitt fall är att jag inte har socker i kaffekoppen. Men dessa apatiska rörelser skänker också stiltje i huvudet. Och det är viktigt

eftersom jag känner att något stort är på gång - men det kan vara farligt om det blir för stort i förhållande till hjärnans kapacitet. Jag är sårbar, det vet jag. Historien med sjukhusvistelsens orsak finns fortfarande starkt i mitt minne - förstås, lägger jag till i min monolog med mig själv.

Därefter kan jag äntligen tona ner hela komplexet. Målet med denna morgonstunds hela upplevelse är ju att jag ska förstå att filmens handling, ordet närhet och Mary Steenburgens vackra utseende ska ge mig ett bild och befria mig från de förgiftande tankarna om Elise. Den ska skänka mig frid från den påstådda gudslängtan och göra mig hel. Jag ska förskjuta objektet av min gudslängtan från den aktuella närheten i ett jobbigt ”nu” till ett bekvämt och ofarligt avstånd. Precis som de som är religiösa - de har ju sin gud i himlen, de slipper ju gifta sig med Gud. Hitills har jag haft en längtan, en glöd, ett behov av något, gudslängtan innebär ett behov efter en kosmisk helhet, och jag har letat efter den i min närhet. Det är säkert därför som jag har tvingats kämpa med mig själv om Lena och Elise. Nu äntligen kan jag befria mig från detta. Mitt undermedvetna har placerat ett mål för min längtan efter helhet på ett halvt jordklots avstånd och en tidsperiod på fyra år. Underbart.

Det är nästan som om jag flyttar gudsbehovet från min egen vardag till himlen, på bekvämt avstånd för att få en själslig balans. En märklig rörelse.

På prov plockar jag fram en provocerande tanke. Jag tänker: ”hur känner jag för Elise nu då?”. Jag känner efter - ingenting speciellt sker - en arbetskamrat, en arbetskamrat som är något känsligare än många andra och som därför är i behov av ett visst vänskapligt skydd, men inte mer än så.

Gud, jag känner mig sannerligen befriad! Mary Steenburgen i Hollywood är min räddare, visst känns det konstigt och eftersom tanken är både ny och konstig måste den skyddas, paketeras in i ett fodral av förnuftighet.

Kafferasten är därmed slut. Jag tittar mig omkring nästan som jag har glömt var jag befinner mig. Jag sitter i köket med en tom kaffekopp, Dagsljus flödar in genom köksfönstret och jag ryser till inför vad som närmast ska göras. Just nu ingenting – så känns det. Som en mental baksmälla.

23

Resten av nyårsdagen skulle kunna bli en plåga, tiden går alldeles för sakta. Jag försöker ta en promenad men promenader på nyårsdagen är en sorglig företeelse. Jag återvänder hem och försöker förgylla resten av dagen med ytterligare en flaska, den här gången får det bli mousserande vin. Vad ska man annars göra på en nyårsdag. Det är ju bara en väntans dag tills man med full kraft får sätta igång med att förverkliga nyårslöftet från ruset på nyårsnatten. Kraftsamling, är det så det är tänkt med den dagen?

Utan att ha orkat samla den minsta kraft lägger jag mig på bädden efter att ha ringt mitt dagliga telefonsamtal till familjen i Berlin. Jo då, de mår bra, de hade varit på utflykt i stan och tänkte fortsätta sina tysklandsferierna med en resa

från Berlin ner till Rothenburg ob der Tauber i Bayern, det lär vara en fantastisk stad berättade Eva. Både hennes föräldrar och hon själv hade varit entusiastiska när vår dotter hade föreslagit att de skulle åka dit. När de skulle komma hem visste hon inte men det är klart att före den tjugotredje måste det bli för då börjar Eva jobba igen efter julferierna. De tänker utnyttja den här tiden till fullo eftersom de så sällan har möjlighet att komma och hälsa på i Tyskland.

Jag letar i vårt uppslagsverk efter något om Rothenburg men hittade ingenting utom att det ligger i Bayern, är en gammal medeltidsstad och har specialiserat sig på julhandel – vad det nu kan betyda.

Men att ligga alldeles still och titta upp i taket skapar också förutsättningar för förändring. Det går inte att ligga overksam och alldeles still hur länge som helst. Hjärnan börjar modellera ett alternativ, det går sakta men komponenterna som kommer fram börjar stödja varandra och till slut finns där en ny sorts helhet. På något darriga ben kliver jag upp ur sängen och börjar förbereda mig för min stora plan.

Jag tar fram papper och penna igen och börjar skriva upp stolpar om hur min plan ska läggas upp. Planens syfte, jag är tvungen att, gång på gång, repetera den för att inte förlora fokus, är att på ett drastiskt sätt fylla det tomrun som Anita hade visat mig. Hon hade varit mycket tydlig över att ett sådant svalg inte gick att fylla med vare sig alkohol eller kvinnor. Hon hade föreslagit att jag skulle kontakta en psykoterapeut här i stan men nej, jag vill inte längre det. Jag vill något som är bättre, något som jag själv tror på. Jag har ju för katten ett liv att leva, inte att prata. Jag slår därför bort sådana tråkiga tankar, böjer mitt huvud ner mot pappret och formulerar mina tankar – det är något större, det handlar om livets mening.

Jag får nu försöka se alla kommande punkter som underavtal till huvudavtalet. Huvudavtalet är mellan mig och gud, underavtalet blir därför mellan mig och själen och blir sålunda en bilaga till huvudavtalet. Jag skriver:

1/ Studier i nordamerikansk historia

2/ Utomordentliga kunskaper i engelska (prenumeration på dagstidning, någon kurs i avancerad engelska, hyra massor av amerikanska videofilmer utan textremsa. Ska jag skaffa någon amerikansk vän någonstans, hur gör man det?)

3/ Resehandlingar, hur länge ska jag stanna i USA, kort tid eller för alltid, hur skaffar jag själv en bostad?

4/ Var bor Mary Steenburgen, hur får man kontakt med skådespelare, kontaktar man genom deras filmbolag och vilket är Mary Steenburgens filmbolag, vet journalister sådant, känner jag någon journalist?

5/ Vilka kontakter har jag redan i USA, släktingar, vänners vänner, kan jag skaffa nya kontakter t.ex. här i Stockholm?

6/ Planera min egen persona, kläder som ser bra ut på en man med djupa kunskaper i nordamerikansk historia. Jag måste skaffa mig en lämplig anledning att vistas i USA, t.ex historieforskning och i så fall inom vilket område, eller ska jag göra någon nyhetsresearch för någon tidning? I så fall får det bli andra sorts kläder. Hur ska jag göra mig trovärdig? Ha-ha hur gör bedragare och sol-och vårare sig trovärdiga, sådana människor hade ju varit bra nu att ha som konsulter men det vill jag inte. För att lyckas med det man vill ska man visserligen inte dra sig för att använda sig att det som behövs, men här drar jag ändå en gräns för vad som är anständigt.

7/ Pengar!

8/ I vilken ände ska jag börja? Jag tror att språket och historieämnet bör komma först – det kommer nog ta längst tid.

OK, det är en bra början, listan kan säkert göras längre men detta är ändå en början och början kan väl ta sin början just nu. Jag reser mig upp från sängen och gör ett nytt besök vid bokhyllan. Om det var så tunnsått med amerikansk historia så kanske jag ändå har någon skönlitterär bok skriven på engelska. Jag börjar leta och hittar ett slitet exemplar av Joseph Hellers Catch-22. Jag hade glömt att jag äger ett exemplar. Den hamnade i min ägo när vi delade upp pappas ägodelar efter att han hade dött för nästan fem år sedan. Jag minns fortfarande när han visade den för mig i min ungdom och sa att den borde jag läsa. Det gjorde jag också men först efter att jag hade lånat en svensk översättning på biblioteket. Vid sjutton års ålder var min engelska inte så bra att jag skulle hade någon glädje av en engelsk version och min pappa blev kanske besviken. Jag tror att han ville stötta mig i skolarbetet genom att sporra mig att läsa en verkligt läsvärd bok på engelska för att förbättra mitt betyg. Den svenska versionen, Moment-22,

blev sedan en verklig favorit och det gladde honom nog ändå. Vi hade inte så bra vardaglig kontakt så riktigt säker är jag inte men jag tror det.

Jag går tillbaka till min bädd och började läsa.

”It was love at first sight.
The first time Yossarian saw the
chaplain he fell madly in love with him
Yossarian was in the hospital with a
pain in his liver that fell just short of being
jaundice, The doctors were puzzled...”

Mm, det kanske funkar. Jag börjar med den tänker jag men förstod ganska omgående att det inte är särskilt effektivt sätt att lära sig prata engelska. Det trimmar bara det passiva ordförrådet och där är det ganska fullmatat. Det är naturligtvis en avancerad kurs jag måste hitta. Hur gör man det, tro? Återigen hamnar jag i läget att det är bra att det är måndag i morgon.

Jag vrider och vänder på hela problemkomplexet, det handlar om så mycket mer än språket. Hur ska jag skaffa mig en plattform som kan föra mig vidare? Jag ser min väg

som en rad av olika plattformar, och var och en blir som ett etappmål. I det lite grumliga utgångsläget som jag befinner mig i ser jag så en första lösning. En lösning som dessutom kan vara till nytta även om jag plötsligt avbröt hela pr... planen. Jag skriver in mig på universitetet igen och fortsätter mina studier i historia. Jag siktar mot att låtsas doktorera i nordamerikanska historia och sakta (men säkert) kilar jag in mig i ledningen för fakulteten, kanske inte formellt men reellt. Det blir kanske inte så lätt men det känns ändå inte omöjligt. Den akademiska världen sägs vara hård, så är det säkert och jag är inte särskilt stark det vet jag. Jag har dock ändå en stor fördel, jag är inte beroende av att lyckas nå hela vägen. Det jag ska sikta mot är att få en plattform som jag kan stå på i USA. Det jag behöver är något som ska gå att visa upp så att jag får in en fot. Ett etappmål skulle då kunna vara att kunna förespegla omgivningen om att vara expert, eller konsult i europeisk-amerikansk historia och som behövs t.ex. vid en filminspelning – gärna en film där Mary Steenburgen spelar en framträdande roll.

Jag tänker efter. Det är ju inte bedrägeri som ska vara min ledstjärna på den här vägen. Jag ska arbeta, studera och

studera hårt men jag ska hela tiden sikta efter att etappmål i Sverige som ska föra mig närmare och närmare en sorts karriär i USA. Inte en akademisk karriär, det tar för lång tid men en intellektuell karriär. Det borde räcka för att kunna skriva något bra på mitt visitkort och lysa upp vägen tillräckligt bra till en Mary Steenburgenkontakt.

Det är vad som står på visitkortet som är det viktiga, vad jag påstår att jag kan. Jag behöver alltså inte lyckas med någonting annat än att verka trovärdig och därmed kunna glida fram mot målet utan att bli upptäckt.

Jag känner mig ganska nöjd med min arbetsdag. Bara halva dagen har gått men jag inser att jag inte får ut mer resultat den här dagen. Jag slår medvetet ihjäl resten av dagen med småplock och promenader. Det är morgondagen som ska ska bli den första arbetsdagen i min plan.

24

När jag vaknar nästa dag är det en anteckningsbok och en penna det första jag ser. Jag minns från gårdagen att jag hade lagt fram dem som ett komihåg om att detta ska bli en storartad arbetsdag. Jag får alltså skjuta på frukosten för att kasta ner noteringar om vad jag ska göra under dagen.

1/ Ta reda på Mary Steenburgens adress och eftersom det antagligen är omöjligt ändå hitta ett sätt att nå henne,

2/ Köpa en gigantisk engelsk-svensk ordbok

3/ Gå till biblioteket

4/ Kolla när universitetet vaknar upp ur julledigheten

Nå, det får räcka med det så länge så redan efter fem minuter tar jag min första paus i denna arbetsdag och går ut i köket för att göra frukost.

Jag äter alltid en stadig frukost. Länge har jag betraktat den måltiden som dagens huvudmål även om det inte är helt sant men mängden nyttigheter som jag får i mig då vinner nog nästan över resterande dags näringsämnen. Så det tar lite tid att bli klar, speciellt som jag den här dagen passade på att bläddra igenom tidningen. Inget direkt av vikt att rapportera förutom förstås att vårt land den här dagen inträder i EU. Det är klart att det är stort men jag som lärare i samhällskunskap på gymnasiet har naturligtvis redan tröskat igenom de förändringar som på kort och lång sikt kan komma att hända. Det har förstås också varit en röd tråd i undervisningen sedan folkomröstningen blev klar under hösten.

Alltså, dags att starta det nya jobbet. Var ska jag börja? Jag börjar med att lägga mig ner på den nu bäddade sängen och titta upp i taket. Där kan jag ligga och tänka tills klockan har slagit tio och affärerna öppnar. Det är videobutiken som får bli första målet. Det är dags att köpa den där filmen med Mary Steenburgen, trots allt.

Några minuter efter 10 går jag ner till videobutiken som finns i våra kvarter och ber att få titta på omslaget till

filmen ”Föräldraskap” med Steve Martin och bland andra också Mary Steenburgen. Jag tittar nyfiken på om det står något intressant på fodralets baksida och ser att produktionsbolaget är Universal Picture. Det räcker för tillfället men jag köper av artighetsskäl videon, en kvartersbutik bör man vara snäll mot. Mycket nöjd går jag därifrån. Nu har jag ett spår att följa och jag gratulerar mig själv för en bra start på dagen och året. Att se filmen har jag inte en tanke på. Det får jag göra om fem år eller om något oförutsett inträffar, som det brukar står i avtalstexter och liknande.

Solen skiner på mig och jag följer Norr Mälarstrands promenadstråk längs Mälaren så som jag nästan alltid gör när jag unnar mig tid att njuta av tillvaron. När jag passerar stadshuset och kommer in i centrala delarna går jag in i min favoritbokhandel och köper den omfångsrikaste svensk-engelska ordboken som går att få tag på i Sverige så även här går det riktigt bra enligt mitt dagsschema. Därmed börjar den mera mödosamma biten av min plan. Den ska ske på biblioteket och därför går jag i rask takt till huvudbiblioteket vid Odenplan där allting som går att få tag på också finns.

Jag vandrar runt ett tag längs hyllraderna och sätter mig sedan ner och tittar på vad jag fått tag på. Barbara Tuchmans ”The first salute” om amerikanska frihetskriget, ”The cycles of American history” av Arthur M. Schlesinger jr och ”Franklin D. Roosevelt and the New Deal : 1932-1940” av William E. Leuchtenburg. Återigen kände jag mig mycket nöjd. Framför mig ligger över 1000 sidor historia om händelser i USA, skrivna på engelska. Det kan komma att ta några veckor innan jag har mäktat med att läsa dem, samtidigt som jag har mitt ordinarie jobb på skolan. Så min nöjda min förvandlas sakta till en min hos den som har satt i sig alldeles för mycket mat under julen. Fast jag slår bort tanken till den motsatta: På dessa 1000 sidor finns antagligen alla ord som jag behöver kunna. Så enkelt det blir när man tänker så och dessutom har jag ju flera år på mig att bli expert på amerikansk historia. Det får ta den tid det tar. Jag har ju egentligen inte bråttom.

Efter lunch är jag tillbaka på min plats på stadsbiblioteket. Jag har en uppgift kvar, en viktigt men också svår sak. Jag vill veta hur jag ska kunna komma i kontakt med Mary Steenburgen. Och vem frågar man om sådana saker? Kanske man kan börja med att fråga en

duktig bibliotekarie och turligt nog hittar jag en sådan efter en stunds letande. Jag frågar henne rakt på sak om Universal Pictures adress och får till svar att inne på personalens kontorsrum kan hon nog hitta något, så om jag bara sitter ner en stund och väntar så kanske hon har ett svar på min fråga – kanske. Hon försvinner och är borta en lång stund och jag fruktar att det kan ta hur lång tid som helst. Lyckligtvis är trycket från besökare inte så stort så jag skäms inte för att ha satt henne på det jobbet.

Efter en kvart, redan, är hon tillbaka med en postadress och en e-mailadress, vilket jag inte har en aning om vad det är för något. Hon berättar och jag visar upp en mycket fundersam min. Hon skrattar och säger att hon kan hjälpa mig om jag bara ville vara snäll och formulera en text så skulle hon skicka iväg det.

Fundersamt går jag en vända ut på Odenplan och sätter mig ner med en kaffekopp. Jag funderar en rejäl stund och skriver sedan ner en kort text där jag talar om vem jag är, vad jag vill veta och varför jag vill veta det. Jag bestämmer mig för att vara en förläggare som tänker starta en filmtidning och som en av det första numrets artiklar ska det handla om Mary Steenburgen, nu beömd för att ha

medverkat i ”Tillbaka till framtiden del III”, som har gjort stor succé i Sverige. Avslutningsvis skrev jag min postadress och ber dem om att de skulle vara så snälla att skicka ett brev. Någon e-mailadress har jag inte på den semesterort där jag tillbringar julferierna.

Jag känner mig ganska nöjd med mitt brev men jag rodnar ändå tydligt när jag ger texten till bibliotekarien, som i sin tur tittar lite skälmskt på mig när hon går tillbaka till sitt kontor. Några minuter senare är det klart och jag skulle gärna velat ge den vänliga och duktiga bibliotekarien en varm julkram men avstår förstås. Därmed är min första arbetsdag enligt min plan klar. Jag har gjort en smakstart och kan nöjt gå iväg till en näraliggande pub och unna mig en stor – stark.

25

Tisdagen är i stort sett händelselös, jag hade gjort klart det mesta igår så nu är det bara att sätta igång med själva jobbet – läsa all litteratur och, framför allt, komma ihåg alla fakta som jag läser. Det känns mycket påtagligt som om jag är tillbaka på universitetet och ska plugga till en tenta. Fast tentor var ju ändå relativt enkla i förhållande till vad jag nu har framför mig. Läsa för att komma ihåg är ju betydligt tuffare än att läsa för ett prov inom bara några dagar. Hur ska jag klara det? Jag måste alltså hitta en metod. Jag får fundera på det men principen måste vara att allt som jag läser måste haka tag i något som jag tidigare hade läst. Var jag än startar så finns ingenting sådant. Jag kan egendomligt lite om nordamerikansk historia – så därför får det bli från deras självbilds start, Barbara Tuchmans bok

om det amerikanska frihetskriget. Det glädjer mig att Barbara Tuchman skriver på ett lättläst sätt och det är ju viktigt så här i början. Jag gissar att jag nog måste förena läsningen med att göra teckningar eller tankekartor. Det får tiden utvisa vad jag trivs med. Men metoden har en svaghet för den passar mig dåligt egentligen. Jag tycker så mycket om att läsa liggande på sängen och att då kunna göra tankekartor är helt omöjligt. Till slut hittar jag lösningen. Jag läser igenom ett kapitel helt utan någon ansats till att komma ihåg något och det kan jag göra på sängen och därefter läser om hela kapitlet sittande på en stol med papper och penna. Jag blir så himla glad över den lösningen. Det gör arbetet mindre ansträngande, den enkla förstaläsningen är trevlig och lättsam så jag behöver inte tänka mig det som ett arbete. Och när kapitlet är färdigläst blir det till och med roligt att sätta sig upp och repetera med pennan i hand.

Det är en bra start men jag inser ganska snabbt att den måste kompletteras med en viktig och annorlunda metod. Jag ska ju också aktivt lära mig en lång radda glosor. Att bara läsa och lyssna till amerikanska ord och uttryck förstärker i huvudak endast det passiva ordförrådet, jag

måste också jobba på det aktiva. Hur gör man det? Förströtт bläddrar jag i ett engelsk-svenskt lexikon. Min blick faller på ”abundance” - överflöd, hur i helsike ska jag komma ihåg ett sådant ord. A bun dance, tänker jag plötsligt och faller i skratt. Överflöd är förstås när man använder bullar till att låta dansa framför sig i stället för att äta upp dem. Mat som inte äts utan skojas med – visst lever man då i ett strålande överflöd. Hade jag tur med det ordet, eller har jag hittat en metod? Finns det kanske rent av en enorm mängd olika sorters metoder att använda? Om jag t.ex. tar en svensk schlager och översätter den på egen hand till engelska och lär mig sjunga den tyst för mig själv i kollektivtrafiken. Vad finns det för svenska schlagertexter som jag kan orden till? Helst bör det ju vara texter som ger mig ord för de tillfällen som jag tänker mig tillsammans med Mary Steenburgen. Finns det schlagertexter som handlar om restaurangbesök? Det här blir bara roligare och roligare.

Några timmar senare kan jag konstatera att min sammanlagda arbetsmetod antagligen kommer fungera – kanske rent av över förväntan. Med en lycklig suck avslutar

jag dagens arbete vid fyratiden och ger mig rätten att vara ledig.

Mycket självbelåtet börjar jag tänka: ”Vore jag Mary Steenburgen skulle jag gilla dig, Carl. Du är verkligen värd att bli vän med. Du vet att det är många som tycker det och vi filmstjärnor lever nog ett ganska ihåligt liv. Den som inte är förstörd av glamouren utan har lite mänskligt tänkande kvar längtar nog efter en verklig vän. Och fastän du inte har några stora summor pengar så har du det som varje människa, även filmstjärnor, söker innerst inne – någon med fantasi och en vänfast kamrat och känsla för närhet”. Jag ler för mig själv över min gränslösa självbelåtenhet.

Så rullar dagarna på tills det är dags att kliva upp ur sängen en morgon och åka till skolan för att dra igång terminens arbete i historia och samhällskunskap – och träffa Elise.

26

Lärarrummet är fyllt med glada ansikten som lyckönskar varandra till den nya terminen. Nå, kanske inte lyckönska men ändå, vårt kollegium, mina arbetskamrater har en god sammanhållning – i stort sett. Även jag känner av en smula förväntan. Det är inte så illa här. Vi har en god stämning, vi tar hand om varandra i viss utsträckning och våra elever är i hög grad studiemotiverade. Det är en viss fröjd och tillfredställelse att få lotsa ungdomar till kunskap och förstånd. Vårterminen har också den kryddan att en årskull ska bli klara, ta studentexamen och då vill jag och mina kollegor förstås att allt vad vi föresatt oss ska bli klart. Jag känner mig ganska nöjd, den avgångsklass som jag har i historia och samhällskunskap ligger bra till.

Vi reser oss från våra platser och släntrar småpratande iväg till skolans konferensrum, som är tillräckligt stor för att rymma oss alla. Jag har ännu inte sett Elise i vimlet men det känns faktiskt inte så himla viktigt just nu. Vårt samarbete i våra ämen är inte så stort, vi har olika klasser och olika prioriteringar. Nu när jag har begravt mitt projekt har vi egentligen ingenting att prata om, ändå känns det som att jag skulle vilja ha henne i närheteten. Jag kanske skulle kunna utveckla mitt projekt i betydligt långsammare takt, bara för att få vara henne nära. Vi kanske skulle kunna hitta ett samarbete genom att jag låtsades. Jag kan säga till henne med viss självsäkerhet att jag upprätthåller mina kontakter med Torbjörn utan hennes hjälp men att jag ber henne titta på några exempel, som jag fuskar fram med hjälp av Torbjörns manual. Den är visserligen långt ifrån komplett men den går att använda i syftet att lura Elise att jag sannerligen inte har gett upp. När jag fundera en stund på den strategin, samtidigt som mina kollegors sorl sköljer genom mina öron, utan att hitta in till själva hjärnan, så märker jag att jag gillar min nya tanke en hel del. Elise har börjat betyda mer och mer för mig nu när jag åter har kommit in i skolmiljön. Jag behöver henne i mitt liv, helt

enkelt, fastän jag har blivit så sårad – av en anledning som jag inte längre minns så tydligt. Julhelgens dramatik för mig har falnat på ett mycket konstigt sätt.

Men var är hon då, tänker jag? Hon borde ha varit här nu men är inte det. Kan det ha hänt något under lovet och jag skrattar mig halvt fördärvad i mitt inre när jag tänker på vad jag själv höll på att ställa till med under lovet. Jösses, jag var ju en annan människa, tycker jag nu och jag hinner tänka på vad rektorn skulle ha sagt den här stunden om jag hade lyckats med min ödesdigra idé. Just då kommer rektorn instudsande i konferenssalen. Han studsar fram när det är något betydelsefullt som sker.

Välkomna tillbaka alla kära kollegor, börjar han förstås med och sedan kommer en lång rad vackra ord om den kommande terminen. Innan han kommer till praktiska detaljer.

Elise är inte här som ni märker, hon kommer först nästa vecka när eleverna kommer, jag har gett henne ledigt för någon viktig släktsammankomst. Inte heller Robert är här, jag har också gett honom ledigt, musikundervisningen börjar inte förrän om två veckor den här terminen. Men

desto roligare är det att se att alla övriga är här och dessutom lyser av tillfredsställelse och gott humör.

Praktiska saker avhandlas, kaffe dricks, bananbakelser och Napoleonbakelser äts och vi pladdrar på. I det längsta undviker vi att prata om kurserna, kursplaneringen, kommande skrivningar eller elever. Det finns ändå rätt mycket annat att prata om. Jag har tänkt igenom vad jag skulle ljuga ihop om hur jag har tillbringat lovet och det lyckas jag med relativt bra. Det blir en tid som jag får snirkla mig fram med lögner och halvlögner men sedan är lovet glömt och viktigare saker kommer före och begraver allt som helst ska vara begravt. Jag känner en viss optimism, kanske det går att få en bättre framtid under ett tag nu – med skolarbete parallellt med planeringen inför mötet med Mary Steenburgen. Tankar om Elise bleknar bort. Kanske kommer de kunna hålla sig på en lågintensiv nivå och rädda mig den dagen då hon åter igen skulle stå där i kapprummet med ett underbart vackert leende och jag förstås helt hjälplöst skulle bli blixtkär. Blodet rusar plötsligt till i huvudet när jag förstår vad jag tänker. Jag är inte och får inte vara blixtkär, bannade jag mig själv. Det var det undermedvetna som hade hittat ett hålrum att ta sig

upp till mitt medvetande och jag slår genast tillbaka det. Min strategi har hela tiden varit att jag är för gammal för henne. Hon är gift eller sambo med en man som jag aldrig har träffat men som tydligen heter Erik. Jag ska inte ha med dem att göra. Elise och jag är kollegor men hennes uppenbarelse gör mig glad och varm i hela kroppen, så långt får jag tänka men inte längre. För att störa ut mig själv från vidare grubbel kastar jag mig in i ett samtal med närmaste mänskliga varelse som sitter bredvid mig. Det är som av en händelse Anna-Lena, skolans huvudlärare i religion, och jag anfaller henne med plötsliga frågor om hur kväkarnas religiösa syn är. Jag berättar för henne att jag har träffat en god vän som har gått med i den religionen och nu ville jag veta mer. Hon ser lite överraskad ut men lyser ändå upp lite grann. Det händer kanske inte så ofta att någon av hennes kollegor ställer några religiösa frågor till henne.

Antagligen den minst kända av de kändaste religiösa riktningarna börjar hon säga. De tror till exempel inte på att gud, som vi vanligtvis tänker oss, ens existerar. Jag spetsar öronen för hon drog ju till med en rubrikrad som omedelbart lockar mig till vidare lyssning. Jag får fram ett

korthugget ”Va?” innan hon fortsätter. De menar att gud finns inne i varje människa. Det finns ingen utanför oss placerad gud. Tanken är att vi ska öppna en dörr inne i oss och släppa in denna gud från ett allmänt medvetande till vårt eget individuella medvetande. Som det nu är har de flesta av oss människor denna kraft dold i det undermedvetna och är helt okunniga om att den existerar.

Därför behöver kväkarna inga präster, de behöver inte heller några sakramenten. Det finns ju ingen gemensam uppfattning om vad som skulle kunna vara rätta ritualer, allt ligger ju placerat i den egna individuella själen. Kyrkor behöver man inte heller, det enda i den vägen brukar vara att man träffas, kommer samman i en ring och håller tyst, tillsammans, i en dryg halvtimme. Man hjälper alltså varandra att komma i harmoni med den egna kontakten till gudsdomen, som de förstås tror på. Alla människor är välkomna till de här tysta mötena och gemensamma upplevelsen, kväkarna i Sverige har bara cirka hundra medlemmar, medlemskap är alltså inget krav för att bli kväkare eller få vara med. Anna-Lena log, mot mig och sa ”jag har tagit kväkardomen och lagt i en burk tillsammans med Jung, Buber och Krapotkins bok 'Ömsesidig hjälp' och

skakat om. Det blir en spännande blandning, mer naturvetenskap än religion egentligen. Sedan avrundade hon ”Där fick du något att fundera över, Carl, kul att se dig förresten efter lovet. Du ser pigg ut.”

27

Så är alltså vardagen igång igen. Existentiella problem sjunker undan. Jag har ett praktiskt lönearbete för kommande generationer framför mig. De har rätt att få en god undervisning i ämnena historia och samhällskunskap av Sollentuna kommun genom mig. Så för mig är det bara att böja min nacke ner mot min planering i dessa ämnen. De stora linjerna i undervisningen känner jag ju till sedan många år men går det att genomföra kommande termin med planeringen för föregående års vårtermin? Jag börjar bläddra i mina papper.

Fast det är svårt att koncentrera sig. Mina papper verkar så futtiga. Jag vill så himla gärna hellre tänka på min kommande och mångåriga plan. Det är ju så nyss påkommet och jag börjar leka med planens lustfyllda

innehåll i konkurrens med det nödvändiga dagliga arbetet som jag ju faktiskt får betalt för att göra. Vad jag försöker undvika att brottas med är tanken på Elise. Det går så där, hennes utstrålning smyger sig in mellan Mary Steenburgen och historieplaneringen. Det gör min vardag besynnerlig. Samhällskunskapsplaneringen är däremot busenkel, allt handlar om min geniala arbetsmetod.

Jag har skrivit ihop en samhällskunskapskurs som bygger på att materialet kan fördjupas när man så önskar för att sedan snabbt kunna återkomma till de enkla översikterna. Samhällskunskap består nämligen av tre områden. 1/ Varför har man överhuvudtaget samhällen, jo för att tillfredsställa åtta viktiga behov 2/ Hur organiseras dessa samhällen för att lösa dessa problem och avslutningsvis 3/ I varje samhälle finns en kamp att nå makten för att kunna lösa problemen på det sätt som man själv vill.

När mina elever fattar den enkla översikten går vi in på varje avsnitt. Varje sådant avsnitt innehåller åtta kapitel. Det första avsnittet handlar till exempel om Hur man ska hålla ihop sitt samhälle? Vilka resurser står till samhällets

förfogande? Hur ser arbetsdelningen ut i varje samhälle? och så vidare.

De övriga två avsnitten är också uppdelade i åtta detaljnivåer.

När mina elever har förstår prinipen börjar sedan det egentliga arbetet och nu, när jag förbereder terminens arbete letar jag i en dagstidning efter någon passade nyhet. Idag kan vi läsa om att en tornado har drabbat Florida och någon har dött, delar av samhällsapparaten har slagits sönder. Det var en bra nyhet, tänkte jag först, men så får jag ju inte uttrycka mig. Det var ju en hemsk nyhet men ändå pedagogiskt bra – nej så får jag inte heller säga. Vad jag får säga är att den nyheten går att använda i min klass. Östra USA ligger i ett tornadobälte och det som hände i Florida händer ofta längs hela sydöstra delen av landet.

Mina elever ska nu analysera det inträffade med hjälp av det som står i mitt arbetsmaterial. Hur håller delstaten ihop sina invånare i en gemensam förståelse för det inträffade, vilka resurser har förstörts och vad innebär det för den närmaste framtiden, vem rycker ut i första hand för att hjälpa till med nödarbetet och efterarbetet, vilka regler gäller för den här typen av insatser och hur lyckades man

informera sig i god tid för att skadorna skulle bli så små som möjligt?

Det blir deras uppgift att arbeta med i morgon. På mindre än en kvart är min planering för den dagens samhällskunskap klar. Nu återstår tisdagens historielektion. Tidigare terminer har handlat om högmedeltiden och 1500-talets statsbildningar med Gustav Vasa som ett av exemplen. Den här terminen kommer handla om hur borgarklassen besegrade adelsväldet och nästan på samma gång lyckades försvara sig mot arbetarklassens attacker genom att smälta ihop alla konfliktungar till ett välfärdssamhälle. Hur ska jag börja? Jag reser mig upp och sträcker på mig. Tankarna vandrar iväg alldeles själva mot vad som är viktigt inför mitt uppbrott till Mary Steenburgens värld. Jag börjar tänka på min ”persona”. Hur ska den se ut? Jag måste naturligtvis framstå som en man av betydelse. Det innebär kläder, kunskap, attityd, självsäkerhet. Det här måste jag verkligen träna på. Det är verkligen inte något som finns inombords hos mig idag. Kunskapen kan jag läsa in men hur ska jag lyckas utstråla pondus och självsäkerhet? Ajajaj, om jag nu inte har det naturligt, utan att dess motsats i stället är den naturliga hos

mig, kan jag gå en kurs? Antagligen inte, kan jag få hjälp av någon? Det är verkligen en patetisk tanke. Kan jag se en film, en sorts version av ”My fair lady” där en man och inte Eliza ska läras upp? Mmm, där hittar jag ett spår, jag kanske kan studera den engelska adelns attityder såsom de framställs i olika sammanhang. En nobel persona kan jag nog hämta hos 1800-talets författare såsom Jane Austen eller liknande fram till dagens TV-serie Forsytesagan.

Då så, då tror jag att jag har ett antal pålitliga stolpar att hålla mig fast vid redan från start. Alla mina studier från och med nu kommer självklart vidga sig åt alla håll så jag får nog göra ett antal tankekartor till så att jag lyckar hålla ordning på vem jag är och vad jag tänker bli. Kläder får bli ett senare kapitel. De går nog att köpa in, om inte i Stockholm så i alla fall på en veckoutflykt till London. Min persona har alltså redan tagit sig formen av en engelsk gentleman, inte till en koftbärande universitetsprofessor som jag först hade tänkt mig.

Hur var det nu, då, med undervidningen i morgon? Med psykiskt våld tvingar jag mig tillbaka till dagens huvuduppgift, att vara en seriös och duktig lärare på

kommunens gymnasium. Livet är mångskiftande suckar jag tyst.

28

Måndagen den 16 januari infaller till slut. Jag går med långsamma, eftertänksamma steg in mot skolbyggnaden. Nu börjar terminens verkliga utmaning. Kommer denna termin att bli lyckad eller kommer det gå åt helvete? Det är en ruggigt kylig dag och jag hastar över skolgården in i skolans värme och in i lärarummets kapprum.

Jag ser Elise gå runt och hälsa på sina arbetskamrater, fortfarande med ett nästan kärleksfull utstrålning. Är hon med barn tänker jag, det ser nästan ut så på ögonens glans? Hon ser mig när jag kommer och hon skickar iväg ett snabbt – nästan generat – leende. Jag nickar tillbaka och går iväg till kaffeautomaten. Nu gäller det att utstråla ett lugn, som jag inte har.

Jag hinner bara slänga i mig en kopp kaffe för att sedan rusa iväg till min första lektion för dagen, måndagar är inte bara hopplösa som allmän företeelse, det är också min längsta lektionsdag. Fast jag får nog erkänna att det är skönt vid varje veckas start. Jag har inte så mycket att se fram emot än vardagar så måndagar är ändå inte så dumma. Det gäller bara att snabbt ställa om till lärarrollen. Det som överraskar mig den här gången är att min planering om Mary Steenburgen har börjat växa upp till en hobby för mig att syssla med under fritiden. Hoppsan, kanske blir jag som alla andra som suckar över måndagar på riktigt. Har jag fått ett fritidsintresse? Det kom som en överraskningen.

När sista lektionen är avklarad går jag med viss oro till lärarrummet. Jag har ju bestämt mig för att nollställa mitt engagemang med Elise, som står i kapprummet för att, tydligen, gå iväg. Jag nickar och ler. Hej Elise, kul att se dig, du ser glad ut, hasplar jag ur mig och fortsätter med ord som jag inte har förberett, det känns väldigt obehagligt, som om tungan kör ett eget program utan samband med hjärnan.

Ska du iväg? Jag följer med en bit för det är något som jag skulle vilja reda ut med dig ordentligt. Har du tid? Hon

nickar och vi går ut i vinterkylan men också utom hörhåll för eventuella nyfikna kollegor. Jag tar sats...

Jo, så här är det. Jag har grubblat och grubblat över projektet mitt, som du ju känner till. Jag har också vid flera tillfällen kontaktat Torbjörn och tillsammans med honom skissat på en långt mera realistisk plan än den som jag hade tidigare. Jag har också med hans hjälp gjort några små dataskisser att jobba vidare på.

Elise tittar förbryllat på mig men jag låter tungan gå.

Han och jag har alltså, utan att vi har pratat med dig kommit fram till att jag ska sakta ner farten rejält. Jag färdigställer mitt projekt tillsammans med hans företag i den takt som jag kan finansiera. Det är pengarna som får bestämma takten. Och, säger jag när jag nu äntligen kommer fram till min avslutning med henne, du kan känna dig frikopplad från projektet. Jag sköter det här själv tillsammans med Torbjörn. Du kan äntligen slippa tänka på det här.

Vi går sakta framåt på den snöiga trottoaren och Elise tittar nedåt med blicken fäst vid sina stövlar som masade sig fram i långsam takt. Hon stannar plötsligt och tittar allvarligt på mig.

Carl, du har inte pratat med Torbjörn, han och jag har varit i Frankrike. Du måste få veta en sak, eller egentligen flera saker.

Mina knän håller mig knappt i upprätt ställning men hon fortsätter.

Torbjörn och jag har levt ihop nu i över tre år. Jag har inte berättat det för dig eftersom jag inte visste att du brydde dig om det på något sätt. Erik försvann ur min åsyn för ännu längre tid sedan men jag blev kär i hans kompis Torbjörn när de jobbade ihop i ett dataföretag som de hade skapat tillsammans.

Jag visste inte att du brydde dig om mig men när du avslutade förra terminen med att säga att du kanske var kär i mig så har jag och Torbjörn pratat med varandra om dig medan vi var i Frankrike. Så här är det:

Torbjörn fick en idé som handlade om html-kodning och när jag berättade för honom att du hade en idé om historia med datorns hjälp föreslog jag att jag skulle sammanföra er. Vi bestämde att jag skulle tipsa dig om hans företag, som han har i Hjo, där han för övrigt också bor mestadels. Han behövde ett enkelt men lönsamt projekt att komma igång med och han blev intresserad. Tyvärr

fattade han ganska snabbt att det inte skulle gå. Du skulle inte ha råd för ett sådant jätteprojekt men vi visste inte hur vi skulle berätta det för dig. Carl, ditt projekt är dödfött – om tio år kanske …

Jag vänder om, jag mumlar att jag har glömt en sak på skolan och går därifrån. Allt är svart. Jag hör henne höja rösten ”Carl, … vi kan väl...” mer än så hör jag inte. Aldrig någonsin har jag fått en sådan smäll – rätt i solar plexus och det är knappt att jag orkar få upp den tunga glasinfattade dörren till skolan. I trance går jag genom en korridor och ut igen från skolan genom en annan ytterdörr och jag finner mig en väg bort mot den busshållplatsen som för mig hem till Norr Mälarstrand.

29

När jag kommer hem tar jag fram en resväska som jag lägger på sängen. Jag letar upp en nödpackning som jag kommer behöva för att klara två månader i USA. All planering som jag har gjort är knappt påbörjad men det struntar jag i. Jag får fortsätta när jag kommer fram. I morgon får jag ta ut alla mina pengar från banken. På så sätt vet jag att jag kan klara två månader utan att svälta eller frysa ihjäl. Mina släktingar kan nog också hjälpa mig en tid och på två månader kan jag nog komma på något som gör att min plan ändå kan komma att fungera. Jag försöker skriva ihop ett brev till Eva men jag orkar inte, det får anstå tills jag sitter på Arlanda. Det kommer göra att det blir kortfattat och dessutom hindra mig från att bli sentimental.

Tider för flyg och andra praktiska saker orkar jag heller inte med, däremot lindrar några glas whiskey paniken från att tränga fram och hindrar antagligen mig från att göra några utfall åt något håll, vilket håll har jag däremot ingen aning om. Dagsljuset utanför mitt fönster svartnar till natt och det gör också mitt medvetande i långsam takt. Jag somnar påklädd på en bäddad säng.

30

Det är när ytterdörren slår igen bakom mig dagen därpå som jag får kontakt med mitt medvetna jag. Jag kommer återigen att tänka på ingenjör Andrés ballongfärd till Nordpolen 1897. André, som ledde hela projektet visste innerst inne att det var en omöjlighet som han hade gett sig in i och dessutom dragit med sig två helt oskyldiga färdkamrater. Han visste att det inte skulle gå men han hade drivits för långt, han hade en gång trott att färden var möjlig, han hade övertygat finansiärer, han hade gjort mängder av uttalanden och fått upp ett intresse i hela Sverige för sin nordpolsfärd med ballong. Han hade ingen möjlighet att backa och den enda räddningen som fanns var att de skulle överleva när haveriet till slut inträffade.

Jag ser likheterna, jag har lurat mig själv och stakat ut en färdriktning som jag visserligen skulle kunnat avvika ifrån men mitt fruktansvärda fiasko inför Elise och Torbjörn tvingar mig att om inte fullfölja så i alla fall gå alla steg i den riktningen som jag har bestämt och låta ödet avgöra hur det ska sluta. Antagligen med en snöplig retur från USA efter en månad men till Sverige tänker jag inte återvända, i alla fall inte till Stockholm, eller Hjo. Jag hånskrattar åt tanken och åt mig själv och slår upp rockkragen för att skydda mig lite från vinterkylan och blåsten. Jag vandrar iväg med min packning i riktning mot busshållplatsen.

Bussen står redo för avgång inom några minuter och dörrarna är öppna. Det är dags att ta första steget in i farkosterna som ska ge mig frihet, tänker jag först men så ändrar jag mig i en plötsligt påkommen ödmjukhet till ordet limbo, som ska ge mig en stundes andrum. Att min plan är vansinnig förstår jag men vad är alternativet? Egentligen har jag slutat fundera, det är bara benen som gör sitt jobb. Jag har en känsla av att min själ befinner sig någon meter upp i luften och förundrat ser en man med mina anletsdrag och kroppshållning kliva in i en flygbuss till Arlanda.

Jag ser mig om efter en sittplats och upptäcker en direkt trots att bussen är näst intill fullsatt. Jag slänger upp mitt blygsamma bagage på en hylla och slår mig ner på sittplatsen, andas ut och sjunker ihop som av en mäktig trötthet.

Får jag slå mig ner här, frågar en röst och jag tittar upp mot en främmande kvinna som nu i sin tur står och tittar häpet på mig. Hon säger inte ett ord ytterligare utan tar beslutsamt av sig kappan och hänger upp den på en krok. Fortfarande med förvånat uttryck slår hon sig ner på platsen bredvid och försöker titta rakt fram, rätt in i de framförvarande sätena men misslyckas totalt. Hon sneglar på mig gång på gång tills hon tydligen tar sig samman för att försöka säga någonting. Jag själv ser allt som pågår med växande irritation, kommer den här cirkusen med kvinnor aldrig att ta slut utstrålar nog hela mitt väsen. Hon märker inte det, hon tar sats och säger:

Du ser ut att må bättre idag?

Förlåt?

Jo, jag sa att du ser ut att må bättre idag än när vi senast sågs, säger hon med ganska fast stämma men ändå tydligt osäker.

Det går en minut utan att någon säger något ytterligare.

Vi sågs för tre veckor sedan, fortsätter hon sedan, trots att hon inte har fått något svar, på ett tåg från Stockholm ner mot Göteborg. Du såg blek ut och kröp ihop så fort du såg mig, gömde dig bakom din ytterrock och låtsades nog sova.

Men det gjorde du inte. Du kunde inte sova för då hade du missat stationen. Du klev av i nästa stad, eller hur?

Känner du inte igen mig, frågar hon plötsligt uppfordrande.

Jag förstår att jag är tvungen att svara och modet sjunker. Visst minns jag situationen, det var på eftermiddagen då jag skulle ta livet av mig och nu börjar jag må riktigt dåligt. Vad är detta för kvinna? Varför skulle jag känna igen henne?

Nej, tyvärr, jag känner inte igen dig, borde jag göra det?

Det blir tyst en stund, en ganska lång stund och jag känner ett svagt hopp om att samtalet har upphört.

Men ändå, jag känner att hon ler mot mig. Varför?

Jag har varit kär i dig i flera år nu … säger hon sedan helt överraskande.

Jag hoppar till av förskräckelse och känner ett starkt behov av att förstå vad det är som pågår. Det är som om själen saknas inombords, att jag själv bara består av en ganska tom kropp. En kropp behöver sin själ när en kvinna säger att hon varit kär i flera år. Den här dagen liknar ju ingenting av vad som är normalt men när hände det senast att en dag var som normal? Det måste ju vara år sedan, eller...?

Hon ler och ser ut som om hon skulle vilja lägga sin hand på min rockbeklädda arm men att hon ändå avstår. Så säger hon att hon hade blivit så glad när hon såg mig på tåget – och så ledsen när jag inte hade känt igen henne och att jag hade klivit av i första bästa stad efter att hon hade klivit på.

Försiktigt och villrådigt vänder jag mitt ansikte emot henne och jag ser att hennes ögon lyser av svag oro. Hon hade tagit ett mycket djärvt steg. Hon ser ut som om hon ville rodna.

Bussen sätter sig i rörelse och vi lämnar Stockholms centrum med färd mot Arlanda.

Jag förstår inte... tänker jag oroligt ... kär... i mig … men jag säger ändå ingenting för jag vet inte hur man bär sig åt i

sådana här situationer. Elise hade sagt att hon var tvungen att gå till en bil som väntade men jag kan inte gå någonstans, jag sitter instängd mellan bussens vägg och kvinnan som förundrar mig utöver allt som jag tidigare varit med om. Jag förstår inte... säger jag så svagt att jag knappt själv hör.

Du höll ett föredrag om historiepedagogik i Falun och jag var där tillsammans med några vänner. Det var på en folkhögskola och jag var tillsammans med mina vänner i en sångkör som hade en fortbildningskurs där. Det var en eftermiddag och jag stod bredvid dig när vi hade en gemensam kaffestund efter föreläsningen. Jag hade skolkat från en repetition för att lyssna på ditt föredrag. Jag sa då till dig att du verkade så klok, så omtänksam mot dina elever och ditt sätt att undervisa dom var ett bevis på att du trodde på dom. Jag var helt betagen och jag beundrade ditt sätt att vara. Jag tyckte du var så stilig … men jag hade längre hår då, så jag ser kanske lite annorlunda ut nu.

Jag har till och med letat efter dig ibland, avslutar hon med att säga.

Svagt, mycket svagt, tror jag att jag känner igen situationen men minnet är flyktigt. Nu har jag ingen aning om vad jag borde säga.

Det var en rar berättelse, är vad jag orkar med att få fram men mer än så blir det inte. Det är en märklig situation tycker jag men antagligen inte hon, för hon fortsätter:

Nå, nu har jag sagt det så nu försöker jag en stund med att få dig att kallprata, Vad ska du göra på Arlanda, du ska förstås resa någonstans?

En så brysk omsvängning begriper jag inte hur jag ska klara. Jag är både kallsvettig och illamående. Jag ägnar henne inte en blick utan tittar stint rätt fram. Det är återigen min tunga som får göra jobbet. Den sa att tja, en sväng till USA, har jag tänkt mig. Jag skrattar till lite lätt, det här är ju urfånigt. Så hör jag min tunga fortsätta att prata, nästan helt utan kontakt med vare sig hjärta eller hjärna. Det är som om att endast reflexsystemet fungerar. Den säger: Och vart ska du? Tydligen börjar jag tina upp en smula, vända mig ut igen från min egen sinnesstämning.

Jag, och vi andra i gruppen, ska till Island. Vi är inbjudna till en körkonferens. Så, jag gissar att jag får

släppa dig ifrån mig en gång till - i avgångshallen på Arlanda.

Hon suckar tankfullt och blir tyst en lång stund. Jag låter henne hållas för så där jättemånga alternativ till det finns inte och samtidigt är det skönt att få vila från allt tumult. Det här är ju inte riktigt klokt.

Vi får väl se hur det blir, säger hon sedan, så tystnar hon och tittar ut mot det snabbt förbiilande landskapet.

Tills vi kom fram till Arlanda och börjar plocka ihop våra packningar.

Är det allt du har med dig? utropar hon häpet. På en resa till USA? Nej det kan inte vara möjligt...

Jag ler lite generat och ser på hennes häpna ansikte.

Ska vi ta en fika tillsammans innan vi skiljs? säger hon och hennes förvåning skingras.

Vi går till närmast liggande café och ska just sätta oss när hon plötsligt ursäktar sig och försvinner. Visst, jag har ju inte så bråttom. Jag skrattar till för mig själv i den bisarra situationen. Vad gör jag här? Jag har ju ändå inte något visum till USA så jag sitter här mest för att slå ihjäl tiden och försöka förstå vad sjutton jag ska ta mig till. Jag grubblar och det svirrar runt i huvudet när jag tänker över

situationen. När exakt var det som min kropp hade slagit in på den här värdelösa strategin. Den leder ju ingen vart och jag har ingenstans att ta vägen åt vilket håll jag än styr mina steg. Jag tittar på avgångstavlan och känner samma förvirring som ingenjören André måste ha känt. Jag ser på tavlan att München kan vara ett alternativ. Jag måste nog skriva ett brev till Eva snarast för att mildra hennes häpenhet. Så minns jag att jag hade plockat upp ett kuvert från golvet, på kvällen efter att Elise hade gett mig den hemska smällen. Det var ju ett utländskt kuvert och jag hade vikit ihop det och stoppat in det i innerfickan. Nyfiket tar jag fram det. Det var från Universal Picture. Häpet öppnar jag det och läser. De skriver, på det mest vänliga sätt, att om jag skriver ett brev till Mary Steenburgen så lovar de att omedelbart vidarebefordra brevet till henne.

Jag känner mig som att jag sitter i en torktumlare som bara går runt och runt i det oändliga. Nu vet jag i alla fall vad jag ska göra den närmaste timmen. Jag ska berätta allt för henne om mina planer på att göra ett besök i USA för att lansera ett dataprogram som på ett genialiskt sätt får användaren att förstå och att minnas historia på ett nytt sätt. Det kommer hon nog förstå för hon liksom alla andra

människor, som jag känner till, brukar säga att de är intresserade av historia men att de aldrig får någon ordning på händelserna. Hon kommer förstås skratta lite avvaktande, eller varför inte förtjust, över att en svensk professor vänder sig till henne. Jag kan också beskriva min bakgrund som en välrenomerad expert i ämnet och att jag också har en önskan att få träffa henne någon gång eftersom jag blivit så förtjust i alla hennes filmer – särskilt Romantic Comedy. Det här brevet har jag ju möjlighet att kunna skriva nu när jag sitter här på Arlanda och inte har någonting annat för mig. Det är möjligt att jag måste ägna lite tid åt att prata med min nyfunna vän först men hennes plan går väl antagligen inom någon timme.

Min plötsliga vän, hon heter Sara hade hon sagt, hade dröjt en bra stund men när jag tittar upp från brevet från USA ser jag att hon kommer tillbaka och nu har hon passat på att hämta kaffe till oss båda. Vi tittar på varandra, hon är vacker skulle jag kunna säga till mig själv men det är på sätt och vis fel. Jag tänker att hon har ett sött sätt. Det är nog situationen med vad hon har sagt till mig som formar mitt intryck.

När går ditt plan? frågar hon

Jag skrattar till. Nu vet jag inte vad jag ska säga – för vilken gång i ordningen vet jag inte. Det är nog så att mitt uteblivna resebagage har gjort att hon ser rätt igenom mig. Hon vet att jag inte ska iväg någonstans.

Därefter fortsätter hon med att säga att hon nu har sagt till sin körledare och reseledare att hon inte följer med till Island.

Hon tittar mig djupt i ögonen. Jag följer med dig i stället – tillbaka till Stockholm. Jag förklarade för mina kompisar vad som har hänt och alla förstod. Dessbättre är det många som kan sjunga min stämma så de kommer hanka sig fram. De förstod allvaret.

Vilket allvar?

Det att du fortfarande är lika skör som när vi möttes förra gången, på tåget där du gömde dig och låtsades sova.

Carl, fortsatte hon, sjung en sång.

Va?

Jag sa, sjung en sång så ska jag visa dig hur min stämma låter. Du kommer gilla det, du kommer få något annat att tänka på. Sjung någon sång som du tycker om...

Jag börjar undra om hon är oberäknelig, varför ska jag börja sjunga när vi sitter vid ett kaffebord på Arlanda? Just

där vi sitter är det förvisso inte några människor som skulle ha hört mig om jag börjar men ändå...?

Hon ser ärlig ut ändå, ska jag börja lita på henne? Hon utstrålar en generös vänlighet och jag vet att jag har en bra sångröst, en hyfsat djup basstämma.

Jag minns en gång när jag lät mig hypnotiseras. Vi var några studiekamrater som provade på att lyssna på en LP-skiva om att sluta röka och jag lät mig faktiskt hypnotiseras. Efteråt fick jag reda på att hypnos inte är så konstigt. Man tänker rationellt även då men släpper kontrollen och tillåter sig själv att följa instruktionerna som ges. Det är antagligen på samma sätt som när man har blivit berusad, självkontrollen släpper lite grann och man ser inte längre något konstigt i att göra saker som man annars inte skulle göra. Det är så det känns plötsligt här på ett café på Arlanda. Jag ser inte längre något konstigt i att följa en okänd kvinnas uppmaning att sjunga, så jag började sjunga lite försiktigt. Ljudet försvinner långt upp mot avgångshallens tak, ingen mer än hon hör att jag sjunger lite tyst och avvaktande,

Omkring tiggar'n från Luossa

satt allt folket i en ring
och vid lägerelden hörde de hans sång
Och om bettlare och vägmän
och om underbara ting
och om sin längtan sjöng han hela natten lång.

När jag börjar sjunga på nästa vers hör jag henne nynna. Det låter vackert så jag stannar inte upp i någon förvåning utan fortsätter. Hon väver en stämma runt min melodi. Det känns som en förtrollning:

Det är något bortom bergen,
bortom blommorna och sången,
det är något bakom stjärnor,
bakom heta hjärtat mitt.
Hören - något går och viskar,
går och lockar mig och beder:
Kom till oss, ty denna jorden
den är icke riket ditt.

Det jag älskar det är bortom
och fördolt i dunkel fjärran

och min rätta väg är hög och underbar
Och jag lockas mitt i larmet
till att bedja inför herran
Tag all jorden bort, jag äga vill
vad ingen ingen har.

Jag tystnar och jag hör hennes sista toner klinga ut. Vi tittar på varandra. Hon säger stilla och med låg röst att hon tror att orden nog handlar om vem jag är och varför jag är här. Fast jag vet inte längre vem jag är och varför jag är här.

När vi kommer tillbaka till Stockholm ska vi hälsa på hennes syster, säger hon. Där har hon sin bil och sedan har vi en bit att åka. Jag förstår att hon på allvar vet att jag är helt under isen.

Om hon hade varit en man hade han gett mig några örfilar och fräst att jag skulle vakna, för helvete, och gett mig några örfilar till. Det är så män hjälper varandra till sans. Om hon hade varit en vanlig människa hade hon vänt sig om till folk runt omkring oss och ropat att någon skulle ringa på en ambulans för här sitter en man som är helt förvirrad och behöver hjälp. Men av någon anledning som

jag inte begriper säger hon i stället att hon bor på ett lantställe i Bålsta. Hon säger att jag får bo hos henne, att hon har ett gästrum ledigt och att hon ska ta hjälpa mig tills jag har fått lite ordning på mina tankar.

Jag kommer inte få sitta av tid på ett dårhus, jag kan få sitta i hennes soffa och vi kanske sjunger flera visor. Jag känner mig nog fortfarande som ett skal fast jag tror inte att det var som en tyngd som försvann ur mig, det var alltihop.

Efter ett litet tag ska jag inviga dig i mina planer, fortsätter hon, för vi kommer inte att bo i Bålsta mer än en månad. Jag har just köpt ett pensionat i Varnhem i Skaraborg, strax utanför Skara. Då vill jag riktigt intensivt, innerligt att du följer med mig. Du får jättegärna hjälpa till att få ordning på stället. Det kommer ta minst ett år att renovera och rusta upp så att vi kan börja ta emot gäster från nästa år.

Jag är bara tyst. Är jag död ändå till slut och sitter i ett väntrum in till himlen? Men jag vet att jag lever, precis som när jag vaknade upp på sjukhuset för tre veckor sedan. Då låg jag i ett uppvakningsrum och hörde det stora ekande tomrummet runt mig, precis som nu. Om jag blundade skulle jag förnimma samma stora ekande känsla av ett

uppvakningsrum. Fast nu vet jag var jag är och jag orkar undra om detta är sjätte gången som livet ändras totalt? Vi går ut ur hela Arlandakomplexet till bussarna fast jag undrar under hela promenaden om några vakter till slut ska stoppa oss och be mig följa med in på förhör om vilka droger som jag är påverkad av.

Vi var i Stockholm några timmar. Jag hälsade på Saras syster, hon äger och sköter en restaurang, och de pratade ihop sig en bra stund. Det vore väl konstigt om de inte pratade om hur Sara hade hittat och kidnappat mig, tänkte jag.

När vi far genom den uppländska landsbygden börjar jag tänka på vad min kollega Anna-Lena hade sagt – hon hade lagt kväkardomen, Jung, Buber och Krapotkin i en burk och skakat om. Det finns en gud men den finns inombords i det undermedvetna lagret. Dess ursprung finns genetiskt som en förutsättning för allt mänskligt, den är vår ursprungssjäl och den säger till oss alla att vi klarar oss bra - om vi hjälper varandra. Det gäller för oss att släppa in den insikten till vårt medvetna lager och verkligen se när det är hjälp som behövs. Hjälp på alla möjliga sätt och i alla

möjliga situationer mellan människor, det är en aspekt av gud.

Jag sneglar på Sara och tänker, är det här gud? Sedan säger jag till henne:

Jag ska berätta för dig att medan du och din syster pratade med varandra på hennes restaurang hann jag skriva ett viktigt brev. Jag skrev till skådespelerskan Mary Steenburgen i Hollywood och sa att hon inte skulle vänta på mig för nu var allt så förändrat . Därför gjorde jag slut på hennes och mitt förhållande. Det låter mer dramatiskt än det är för hon vet inte ens om vårt förhållande. Det blir ingen chock för henne.